

Laertius Lib: 1.

[Th]ales philosophus interrogatus
quid esset omnium difficillimum
Se ipsum, inquit, nosse.
[I]tem cum percontaretur, quo
[p]acto integre et pie viver[e]
mus. respondit. Si ea quae
in aliis reprehendimus
nos ipsi non faciamus

[illegible]

[illegible]

post subter chernice
post tempora

Sa aliquot nomina collectiva

populus turba cohors exercitus
congregatio gens plebs
similis

Reg. 4 [illegible] niedźwiedź, skrony [illegible]
się był przed Dawidem podrzeźniał, kol-
[illegible] ulonyła się mała [illegible]
którym on [illegible] gniewając się
[illegible] potym [illegible]
[illegible] w tym on [illegible]
[illegible] bes [illegible] tak-
że tes [illegible] ludzie gdy go [illegible]
[illegible] powalił [illegible]
gdy mu [illegible]
[illegible] karanie [illegible]
przyjmuje

C
N
OBS
luc
AV
per
Ei
ten
IO.
Ro
Ei
AN
re
CO

HEROIDES EPISTOLAE, PVB. OVIDII NASONIS.

ET

Auli Sabini Responsiones. PVB. item Nasonis in quendam, quem uocat Ibin, Liber, cum Guidonis Morilloni Argumentis & Scholijs.

His adiecimus Ioan. Baptistæ Egnatij obseruationes.

Omnia multo quàm hactenus castigatiora.

COLONIAE,
Excudebat Ioannes Gymnicus. Anno
M. D. XXXVIII.

TETRASTICHON AD LECTOREM.

Qui nitidos fontes bijugiq́; cacumina montis,
Aonidumq́; cupis dulce uidere nemus,
Accipe cantatas diuino Heroïdas ore.
Hac iter est Musis, hoc duce doctus eris.

In explicandis Poetis ea sunt potissimum observanda

1. Argumentum diligenter cognoscendum est.
2. Dispositio
3. Caput sive quaestio ad quam rationes referuntur
4. Epichiremata, sive argumenta quibus quaestio probatur
5. Figurae verborum et sententiarum
6. Immutatio locutionis, quae est quaedam deflexio a populari sermone
7. Sententiae Morales
8. Adagia, sive formae dicendi, quibus loco proverbiorum uti possumus.

CLARISSIMO VIRO FRANCISCO DE CAMPOGIRAVL-do, merita sacratißimarũ legum laurea decorato, musisq́; politioribus ornatißimo Guido Morillonus cum omni obseruantia S.

VETERES illi, quorum autoritas cũ sapiẽtia ad hæc nostra usq; tempora prouecta est, Frãcisce nobilium eruditißime, non minus doctè q̃ eleganter treis gratias (quas Græci χάριτας uocant) ita depingebant: ut una earum ueluti à nobis profecta auersam faciem teneret, reliquæ uerò duæ nos aspicerent. Quo quidem exemplo monemur, accepti beneficij nũquam immemores esse debere: uerum illud aliquo cum fœnore rependere. Ego itaq; priscos emulabũdus, cum attentiusculè mecum pensitarem, quantum in me tua benignitas contulisset, ne id in ingratum proiecisse uidearis, exigua cõpensatione, aut saltem aliquo argumento animũ nostrum tuis beneficijs penè obrutũ tantillum leuare constitui. Idcirco cũ superioribus diebus à dialecticorũ mæandris mentẽ relaxarem, sacrũ illud musarum diuersoriũ repetens in Heroïdas illas Ouidianas forte incidi: cũ boni q̃ multiplici eruditiõe refertas, q̃ lepidißimis salibus cõcinnatas. Omne tulit punctũ (ut inquit Flaccus) qui miscuit utile dulci. Quod quidem aut nemo (ut puto) aut noster hic Naso est assecutus: qui ita seria mellitis figmẽtis, figmenta serijs miscet, ut satis nescias, plúsne utilitatis, aut uoluptatis præ se ferat. Quod cum nonnunquam egregie fecerit, in Epistolis præsertim singulari quodam modo mihi fecisse uidetur. Verumenimuero seu temporum iniuria, seu (quod uerius crediderim) librariorum incuria

tam multijugis mendis, tam monstrosis erroribus scatebant, ut nemo quantumuis mitis in ipso statim limine non stomacharetur. Quare me operæprecium facturum existimabam, si illas nostras asteriscis transuerso calamo illinerem, atq; ut emendatiores, examinatiores, libratioresq́; haberentur, elaborarem. Etsi onus supra uires, malebam tamen audentior uideri, quàm mansuetioribus Musis stupore, atq; marcore squallentibus pro nostra uirili operā non præstare. Quapropter curaui illas non tantum tersas emunctasq́; reddere, uerumetiam nostris argumentis, crebrisq́; in marginibus annotatiunculis, nouitijs literarū tyrunculis peruias reddere. Vt si quid nobis ob id deberent, tibi tanquàm autori gratulabundo animo acceptum referrent. Accipe igitur uir circunspectißime hasce quātulascunq; ingenioli nostri primitias, quas tibi liberalißimo patrono dedico. Res est leuiuscula, nec inficior. Verū (ut Plinianis uerbis utar) & dijs lactem rustici, multæq́; gentes supplicant. & mola tantum salsa litant, qui non habent thura. Quicquid id sit, dij faxint, ut sit meæ erga te obseruantiæ pignus sempiternum.

Vale præsidium & dulce decus meum, Guidonemq́; tuum in eorum numero adscribito, qui te colūt & uenerantur.

ETYMOLOGIA HVIVS VOCABVLI HEROS.

QVoniam Nasonis epistolæ Heroïdes inscribuntur, nõ alienum à proposito uisum est huius uerbi Heros etymologiam, siue significatum prælibare. Audiatur itaq; D. Augustinus copiosissime docens quid sint heroës libro X. de Ciuitate Dei, his uerbis: Nomen Heroum à Iunone dicitur tractum, quòd Græce Iuno Hera appellatur: & ideo nescio quis filius eius secundum Græcorum fabulas Heros fuit nuncupatus: hoc uidelicet mysticum significante fabula, quòd aër Iunoni deputatur. Vbi uolunt Heroas cum dæmonibus habitare, quo nomine appellant alicuius meriti animas defunctorum. Idem in VII. Inter lunæ gyrum nimborum ac uentorum cacumina aërias esse animas. Sed eas animo, nõ oculis uideri, & uocari Heroas & Lares & Genios. Trimegistus quoq; autor est Heroas habitare inter aëris purissimam partem supra nos & terram ubi nullus est nebulis locus. Minime prætereundum est id quod Martianus Capella tradit in nuptijs Philologiæ, Heroas uidelicet ab Hera quæ terra dicitur, esse nuncupatos. Hinc Heroïdes fœminæ clariores, quales sunt Heroum uxores & filiæ. Ex his igitur liquidò claret quid sint Heroës, & unde dicantur.

POETAE INTENTIO, ET QVID FRVgis afferant Heroïdum Epistolæ, necnon cui parti philosophiæ debeant supponi.

PVblius Ouidius Naso Sulmonensis, ingenij ubertate & uerborum copia (teste Fabio) Latinos poëtas longè præcellens, hoc in artificiosissimo opere cum quodam diuino ingenij sui calore piæ & fidelis uxoris officiũ (ni fallor) ostendere intendit, narrando diuersos amoris affectus, ut illas quæ castè, & quæ impudicè suos maritos amant apertè noscamus. In alijs enim casti amoris pieta-

tem extollit. In alijs uerò libidinis atq; incontinentißimos amoris æstus subinde taxat. Itaq; (ut duas pro reliquis accipiamus) Penelopes castitatem ad imitationem, Phedræ uerò incestum amorem ad detestationem proponit. Propterea opus istud non immerito morali philosophiæ (quã Græci Ethicen uocant) supponi debet: quandoquidem & mores hominum, & uitia docet. Non enim aliud nobis illæ amantium querimoniæ, lamentationes, ultimæq́; desperationes clamitant, quàm ut suis exemplis cautiores effecti, uetitos indecentesq; amores deuitemus. Et profectò quãuis Ouidius in nullis alijs uoluminibus amoris affectus ardentius expreßerit, quàm in epistolis, nulla tamen lubricitas, nullaq́; lasciuia (si modo æquum sortiantur interpretem) inuenitur. Contextus autem humilis, atq; facilis, utpote elegiaco carmini peculiaris, nec propterea minus florentißimus. Nemo est enim usqueadeo languidus, usqueadeo ieiunus, qui non aliquid delitiarum atque argutiarũ illinc hauriat. Nullus insuper tam frigidis præcordijs, cui non se offerant fœcunda ad excogitandum adminicula. Deniq; non existimo aliquem tã ceruicosum, tamq́; durum, qui minima epistolarum perlecta non statim concipiat similis conscribendæ copiosißimam farraginem. Quod planè percipiet, qui Heroïdas uigilantiori studio coluerit.

IOANNIS BAPTISTAE EGNATII VENETI IN HEROIdas Ouidij, Sappho, & Ibin, Obseruationes.

EX PENELOPE.

SIVE quis Antilochum. Ex Politiani Miscellaneis hoc expendito. Hic lacer admissos. Quis non uidet admissos equos Hectoris lacerі legendum? cũ uox ea admissos, celerẽ, Ouidio, Valerio, & reliquis significet, magno eorũ errore, qui amissos legunt. Ouid. certè ipse in Fastis, Et celer admissis labitur annus equis. Et item, Hanc quondam Cytherea diem properantius ire Iussit, & admissos præcipitauit equos. Et in Phyllide, & lacer admissas exigit Ebrus aquas. Quin & Valerius de Fuluio, Admisso, inquit, equo Theanum contendit. Quæ uox inde uidetur esse ducta, quòd adiunctis equis celerius iter conficimus.

Rettulit & ferro Rhesumq́; Dolonaq́; cæsos.

Mirum est, cum adeo pateant Heroides Ouidianæ, hactenus syllabam claudicantem in hoc uersu non animaduersam, cum Dolon ubique primam corripiat. Vt, Ausum eadem quæ nos Phrygia de gente Dolona. Quare addenda fuit dictio q́;. Homerus κ.

ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι δόλων εὐμήδεος υἱός.

Quid tibi Pisandrum, Polybumq́; Medontaq́; dirum. Et hic etiam addenda copula fuit, cum Medon & ipse corripiat primam.

EX PHYLLIDE.

Toruusq́; Procrustes. Non Procustes, ut ἀπὸ τοῦ προκρούειν, id est, ab impellendo ueniat.

Crassa relicta. Alij omnes puella. Nos ex manu-

 scriptis

scriptis codicibus, Cressa relicta, emendauimus: in quo uerbo & grauius πάθος esse uidetur, & acrior Phyllidos accusatio.

EX BRISEIDE.

Bis sex assueti. *Omnes alij codices,* Bis septem, *nos ex Homerica rhapsodia, bis sex: in qua Phœnix sic Achillem alloquitur:*

αἴθωνας, ἢ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους
πηγοὺς, ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.

Inter Achaidas longè pulcherrima matres.
Mirum uideri potest uersum hunc, cum tamen hactenus claudicarit, non esse etiam ab his, qui doctißimos sese putant, animaduersum, cum hactenus aut corruptè legerint, aut corruptius emendarint. Nos Achæiadas, non refragante Græcorum ueterum forma & usu, quadrante etiã syllaba emendamus, nec nescio ab Achæa ἀχαιὶς deduci. Quod uel ipse Homerus Rhapsodia probet,
ὦ πέπονες κακ' ἐλέγχε' ἀχαιΐδες οὐκ ἔτ' ἀχαιοί.
Qui tamen uersus admonere negligentißimum quenq; poterat, carmen Ouidianum non ita legi posse. Quare syllaba non repugnante, Achæiadas leges, ut apud Theocritum emendatis codicibus in Helenæ Epithalamio,
οὐδ' ἀχαιιάδων γαῖαν πατεῖ, οὐδ' ἔμι ἄλλα.

Callimachus in Delon.

ἀλλ' ὅτ' ἀχαιϊάδες μὲν ἀπηρνήσαντο πόληες.
Sed de hac nominum forma in Sapphûs epistola plura, cũ de lapsu eorum, qui non minus docti, quàm diligentes uideri uolunt, agetur.

EX PHEDRA.

Elelcides actæ. *Omnes ad hanc diem Eleides: in quo nescias utrum magis accuses, negligentiam hominum, an inscitiam, an potius utrunque. quis enim non uideat uer-*

ſum, ſi Eleides leges, ſubſultare? Iam Bacchi nomen Eleleus, non Eleus erat: quod Ouidij autoritas Metamorphoseos ſexto probet, Nyctileus Eleleusq; parens.

Quod nomen Apollinis etiam eſſe Macrobius prodidit, dictumq; illud, ἀπὸ τοῦ ἐλίττεσθαι περὶ τὴν γῆν, quòd æterno ſcilicet meatu circa terrā uolui uideatur. iā Euripides:
ἥλιος θοαῖς ἵπποισιν ἑλίσσων φλόγα
Nec uero minus Empedocles de illo
οὕνεκ' ἐλισσόμενος μέγαν οὐρανὸν ἀμφιπολεύει.

Siue igitur à uolutione huiuſcemodi, ſiue ab Elele bacchantium uoce (Nam etiam à ſonis Bacchum dixere & Bromium & Iacchum,) ſiue & ipſe qui & Apollo ſit, à ratione illa perpetua dictus Eleleus eſt, unde Eleleides quoque factæ ſunt, ut alter uerſus legi nequaquam poſſit.

EX OENONE.

Depreſſa eſt humili cana pruina caſa. Sunt qui Defenſa legunt, qua ratione dixit Vergil. defendere teneras Myrtos à frigore, & defendere frigus tectis, ut Gellius etiam ex quadrigarij annalibus obſeruauit.

Ad fontem Xanthi uerſa recurret aqua. Iam illud prouerbium Græcis uſurpatum frequens innuit, dubio procul, quod illi ἄνω ποταμῶν. Ex Euripidis iambico in Medea, ſic enim chorus,
ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί.
Vnde etiam Horatius, Quis neget arduis Pronos relabi poſſe riuos Montibus, & Tyberim reuerti? Cicero quoque in epiſtolis ad Atticum, principio tantum Græci uerſus uſus adagij huius meminit.

Pulydamanta roga. Ex imitatione Homerica & hic & alibi, ne ſyllaba ſubſultet, legimus Pulydamanta, quemadmodum & Pulypus, licet alij Polydamanta & Polypum, ut ſit ω mega, ſcribere malint.

Ipse repertor opis uaccas pauisse Pheræas

Fertur. Callimachus diuersam ab alijs caussam seruitij canit, cum scilicet Admeto Apollinem seruisse prodat, quòd adolescentis amore captus esset, atq; ad emerendum eius amorem gregem ab eo pastum.

EX HYPSIPHYLE.

Non hæc Aesonides, sed filia Phasis Aeëtæ. Dubitaui sæpe anteà, quæ maxime probabilis esset huius carminis lectio. An hæc ipsa, quā ipsi reliquimus, an quam alij substituêre, Phasias Aetæ, legentes, cum hîc, tum in Medea, ut Aetam bisyllabum fecerint. Ego ut contractionem illam malè etiam ab his scriptam non hactenus legere memini, sic malim trisyllabum seruare, ut diphthongus illa corripiatur, sequenti uocali, quod & Græcis, & Latinis nostris est peculiare, in duabus scilicet dictionibus, cum una enim terminatur diphthongo, & subsequens à uocali incipiat, corripitur diphthongus, natura præcedens alioqui longa, ut: Insulæ Ionio, ne Græca citem. Et Ilio alto, & Pelio Ossam. Sed & in eadem dictione Vergilius, cum dixit, Sudibúsue præustis, diphthongum corripuit. quin & ipse Ouidius in Metamorphoseos septimo, Quos ubi uiderunt præacutæ cuspidis hastas. Tametsi sunt, qui legant peracutæ. Verum hoc Ausonij nullus inuertere poßit, cum ille in protreptico ad nepotem scribens, hoc uersu ita ludat, Te præeunte nepos modulata poëmata Flacci. Adde quòd uix legas, nisi memoria me deficit, Aetam bisyllabum, nam ille Ouidij uersiculus ita legitur in uetustis codicibus, Dißimilemq; animum subijt Aeeta relictus. Et paulopost Ouidius, Cum rapido fallax Aeetias igni Imponit purum laticem. Et Medea, Non erat Aeetes, ad quem despecta ueniret. Et iterum,

Non senis Aeetæ regia Lemnos erat.

EX DIDONE.

Pœnas uiolate Sichæi. Sunt qui Sichæo malint.

Mille procis placui, qui me coiere frequentes.

Videndum an desit, in, præpositio, uel quid simile, ut in me coiere legas.

Sceptraq; sacra tene. Alij sceptra sacrata: uobis ue tus lectio displicere non potest, & alioqui codices omnes manu scripti ita habent.

Nec sicterunt. Ea forma, qua Vergil. Steteruntq; comæ. & Terentius, emerunt.

Certius ibis. Sunt qui serius malint.

EX HERMIONE.

Si te iam tangit Oreste. Alij pia tangit, alij nunc.

Induit illa patrem. Accuratius obseruandum cen seo, quid illud uerbum induit sibi hîc uelit. Nam interpre tes ganniunt.

Diffundimus iram. Et hinc facile apparet, diffusio nes dierum esse legendas apud Iurisconsultos & Gellium, non diffisiones, quod quibusdam placuit, ut improbe fa ciant, qui immutare ueteres lectiones audeant.

Quà duo porrectus longè freta distinet Isthmos.

Vecta peregrinis Hippodamia rotis. Duo sunt ad uertenda, & quòd male codices omnes habent, detinet, cum distinet dubio procul legendum sit, quod quiuis uel mediocriter doctus aduertat: & quid sit illud, quod exter nas rotas in Hippodamia hîc dicat Ouidius. Nos rem eruditis etiam non paucis ignotam breui explicabimus, ex Pindaro imprimis, & Appollonio, qui cum inter pretibus suis prodidere Hippodamiam inter currendum alieno curru, id est, procorum qui cum ea cursu certa bant, esse uectam: unde & hoc in loco peregrinas rotas Pelopis currum intellexit, quo donatus ille à Neptuno

est

est in amoris olim compensationem.

EX DEIANEIRA.

Se tibi pax terrae. Alij codices pars terrae habebant. Nos ex manu scriptis codicibus pax restituimus.

Theutrantia turba. Non Thestitia, aut Tespiea legendum esse facit, cum illud à Politiano inuentum, tum etiam quòd Stephanus Theutrantem Thespij patrem facit, à quo Theutrãtia turba iure Thespiades appellatae.

Vna recens crimen refertur adultera: Nos, syllaba refragante, quandoque referetur, nunc uerò diligentius examinata re, defertur legendum censemus, quod proprie id uerbi significatum sit, unde & delatores: sed & codex unus manu scriptus, refertur, habuit.

Inter Ionicas. Alij Mæonias inter, reclamante codicum fide, ex quorum autoritate lectionem ita restituendam admonere lectorem uoluimus.

Scilicet immanes elisis faucibus hydros,
Infantem & caudis inuoluisse manum.

Multis erroribus uersiculi hi duo fœdati anteà erãt, qui tamen ita restituendi (uti arbitror) fuerant. sit tamen hoc integrum lecturis.

Quodq; inter læuumq; latus, dextrumq; lacertum. Habitum compressi ab Hercule Antæi his uerbis expressit Ouidius, ut male emendasse uideri poßint, qui læuumq; latus læuumq; lacertum legerint.

EX ARIADNE.

Semisepulta. Codices omnes semisopita præ se ferunt, reclamante tamen syllaba, nam sopire semper primam producit, ut apud hunc ipsum infrà Medea: Quæ me non possum, potui sopire draconem. Et Hypermestra: Dum petis amplexus, sopitaq; brachia iactas. Tametsi

sopor

sopor corripiat, quare semisepulta libentius eodem sensu legerim.

Nec facta luisses. Emendauimus, cum hactenus omnes codices nullo sensu tulisses haberent.

EX MEDEA.

At tibi Colchorum. Alij ut legunt, sed quo sensu, ipsi uiderint.

Cur unquam Colchi. Quis non uideat hoc totum ex principio Medeæ Ennianæ deductum? ancilla enim Medeæ apud Euripidem, & ex nostris Ennium, sic fermè cœpit, uersus autem notiores sunt, quàm ut à me sint huic loco inserendi, odiosa enim omnis ostentatio, præsertim ubi magnitudo rei non excuset.

Excipit hospitio iuuenes Aeeta relictos. Et in hoc uersu addidere quidam pater, ut bisyllabum Aeta facerent, cum tamen trisyllabum sit, ut paulò pòst in eundem hunc sensum: Dixerat Aeetes. Adde quòd malè etiam scripserint, dum Oetam scribunt: sic enim montis est nomen.

Vt uidi, ut perij. Alij, Et uidi & perij, mihi ex Theocriti & Vergilij imitatione hoc probabilius est uisum, magisq; poëticum.

Hæc animum & quota pars etiam mouêre puellæ. Pudendo errore addiderant, & legerant omnes possent mouere, qui nõ uidebant saltem obstare syllabæ quantitatem, si mouere perpetuum facerent modum, quare nos ex perpetuo perfectum fecimus, sensu & syllaba quadrante.

Aut nos Scylla rapax. Quid est quòd Scyllæ meminerit, quæ adeunda illis ex Ponto redeuntibus nequaquam erat? An errore muliebri, & animi mœrore quid dicat nescit? An Ouidius id innuit, Argonautas mari iactatos,

ctatos, quod Græci etiam poëtæ quidam cecinere, ad Aphricæ littus appulisse, ut uel inuiti Scyllæ Charybdisq; uortices subierint?

At subitò nostras ut Hymen cantatus ad aures.

Quid alij senserint in hoc uerbo, quod ad syllabæ moramentum attinet, haudquaquam nos fugit: mihi tamen probabilior eorum est uisa ratio, qua syllabam hanc corripiendam esse crediderũt. unde & ex uetustis codicibus, ut addidimus, & paulo pòst in altero uersu & particulam substituimus, cum impreßi ad hanc diem codices, Turba ruunt Hymen clamant, habuerint. Nec uero illis Catullianum carmen fauerit, ubi ille intercalari numero uidetur quandoq; producere, cũ diuersam ille secutus sit rationẽ, & licentior aliquanto in syllabarum spatijs habeatur.

Turba ruunt, & Hymen clamant Hymenæe frequentant. Adeóne quosdam esse uel grammaticæ rationis expertes, ut non aduerterint Hymenæa legi nequaquam posse, unde enim ille accusandi casus in a deducatur? Aut quis quarto casu Hymenæa dixit cum αἶ◌ rectus exeat: sed nobilißimi saltem poëtæ testimonio admoneri poterant, qui in libris de Ponto sic scribens ad Maxi. cecinit, Ille ego qui cecini uestros Hymenæon ad ignes. Verum in Ibi, de hoc, hisq; similibus alia. nam nec scribimus iustum nunc opus, & admonere tantum lectorem uolumus. Alioqui & Hypermnestra. Vulgus Hymẽ, Hymenæe uocãt, Et Catullus, Hymen ò Hymenæe Hymen.

EX LAODAMEIA.

Linguaq; mandantis. Sic emenda, cum hactenus mandatis legeretur.

Dux pari. Ineptum & perridiculum est, quod opici quidam, & male initiati literis Dispari ex Homerica Rhapsodia supponendum contendêre.

Quem

Quem non uiolauimus ignem. Non faces ab Ouidio pro igne intelligi subsequens uersus segnißimum quenque admonere poterat. sed cum ignem, quem cum aqua à noua nupta tangi moris erat. Plutarchus in problematibus, & alij: nam & quinque faces adhibebantur, quemadmodum panis cum aqua in eisdem nuptijs. Dionysius Alicarnasseus:

Quid iò freta longa pererras? An hic, ut in Ibi, primam huius dictionis corripuit? an uerò uox est exclamantis?

EX PARIDE.

Sed Nymphis etiam curáq;, amorq́; fui. Quid est quòd Nymphis curã se fuisse dicit? An quòd alias præter Oenonen amarit?

EX HELENA.

Militia est operis altera digna tui. Sic enim libentius legerim.

EX HERONE.

Leandre. Tu uide, ne ubi producitur prima syllaba Græcorum de more Leiandre sit scribendum.

EX ACONTIO.

Et Thetidis quales uix reor esse pedes. ἀργυρόπεζαν Thetin ex Homeri Rhapsodia innuit.

Maceror interdum. Grammatici quidam, dum macerari uerbum prima correpta pronunciari posse contendunt, uersiculum hunc ingeniosißimi Vatis contaminauerunt, non aduertentes inuersum esse uerborum ordinem, & sic restituendum, ut nos emendauimus.

Si generosa probaris. Sunt qui probatis malint, ac si dicat: tu, tuiq; omnes probatis stemmata in coniuge.

Tunc mea difficili. Sic legendum, non difficilis, quando melius dicatur Nauem deductam difficili æquore.

His tamen aduerso. Vide ne legendũ sit bis, ut significet Cydippe non semel uentum aduersum fuisse.

Miror, & innumeris structam de cornibus aram. Non ego hoc loco plura, quàm quæ Politianus de ara Delij Apollinis ex cornibus facta si equentibus, addam. Ad illum diligentem lectorem relegamus.

Et de qua pariens arbore nixa Dea est. Oliuæ, palmæq; arborem cui Latona pariens innixa est, innuit ipse in 6. Meta. Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ. Sed Plutarchus fontium facit hæc nomina, obiectaq; Latonæ draconis specie præcipitasse sese de saxo territam. Græcis hæc autoribus cantatißima sunt. Satis nobis est digito fontem quærere uolentibus ostendisse: nihil enim ineptius, aut friuolum magis censeo, quàm ubi in puerilibus ostentare ingenium aut eruditionem uelis.

In læuum uersor, cum uocat ille, latus. Iam quis non uideat legendum læuum, non dextrum? siquidem decumbentes dum auersantur, eos, qui inuisunt, in læuum reclinent latus necesse est.

Mirabar quare tibi nomẽ Acontius esset. Si Euripidis illa in Polynicis nomine interpretatio iure irrisa explosaq; est à doctis, nescio an hæc probari Ouidiana satis debeat, quum in eius nomine laudat Cydippe quasi iã inde à puero sortiri nomẽ hoc potuerit, quod in illam iaculaturus esset amoris facẽ: ἀκόντιον enim Græcis iaculũ. Sed hæc quãdoq; poëtis usurpata, in earum præsertim personarũ seruãdo decoro, quas minus prudẽtes peritasq; introducũt.

Teq; tenente deos. Omnes hactenus deo, nullo (nisi fallimus) sensu.

EX SAPPHVS EPIST.
EGNATIVS LECTORI.

Contulimus olim in hanc epistolam aliquanto plus industriæ,

duſtriæ, ac curæ. Tum quod cæteris corruptior hæc erat, tum quod tametſi cum reliquis ab Ouidio ſcripta uidetur, illam tamẽ doctiſſimus quiſq; ita ſemper admiratus eſt, ut ſecernendã ab alijs cenſuerit, ac ſi inter illos minores patritios allecta communẽ ſortẽ non ferat, emineretq; ſtatim inter cæteras debeat. Quare & Calderinus, et ante illum Merula, ueluti in Olympio ſtadio celebres Athletæ, nõ citra pulueris, (quod aiunt) tactũ deſudarunt, & ut coronã reportarent, contenderũt, ac ſi Pythia illa ac Nemea, uel ſi qua alia in terra Græcia celebrabãtur olim, non uerã, cumulatamq; uictoribus gloriam afferrent. Et ſanè ut illa quidem ſacra omnia erant, & Olympicus Agon, uel Iouis maieſtate uel Herculis, qui primus inſtituit autoritate, uel etiã loci magnitudine, ac claritate cætera terræ Græciæ præſtabat, ita hæc epiſtola, tametſi cum reliquis ſcripta ſit, & autoris ipſius maiore quodam ſtudio, & perſonæ, quam ſuſtinet grauitate, et euentu maxime memorabili digna ſemper eſt uiſa, quæ & principem ſibi locum uendicaret, & maiorem diligentiam expoſceret. In qua ſi à uiro imprimis erudito, ac de ſtudijs noſtris optime merito diſſentire in paucis uidebor, ignoſcet ille cum cæteris, cũ in non paucioribus illum, & ſequar, & laudem. Vtinã quàm eius literas, ac ſtudium æmulatione multorum digna iudico, tam poſſem, & cætera his æmulanda proponere.

Sappho Phaoni. Non ingratam tibi lector futuram fabellam exiſtimo non animaduerſam ab utroq; commentatore, quam primo adoleſcentiæ noſtræ Tyrocinio ex Græcis ſcriptoribus in racemationum noſtrarum capite uulgauimus. Tu ſi uacat inde eam petas.

Nunquid ubi. Alij ecquid ut emendarunt. Sed ipſi uiderint: mihi uetus lectio non immutãda eſt uiſa, ubi præſertim auribus illa obſequatur magis, & conſenſu etiam probetur eruditiorum.

Elegeia flebile carmen. Et hæc lectio mihi semper uisa probabilior quàm elegi uerbum, aut elegi quoq;, quod substituêre quidam, id quod inconcinnum absurdumq; uidetur, nec ingenio poëtæ congruens: qua autem ratione fiat, ut syllaba ea longa sit, & autorum usu probatur, & à ratione non abhorret.

Nec mihi Pyrino subeunt Mnaisue puellæ,
Nec me Lesiadum cætera turba iuuat.

Neq; accusare quempiam est animus, nec tantum mihi assumo, ut si quid alij diuersum à me senserint, id ego statim ad inuidiam meam traham. Sua cuiq; placent, ego mea ut uon multum admiror, sic ubi melius nihil habeo, non facile contemnere aut damnare soleo. illud tamen in bonam partem dictum à me accipiant uelim, quod immutarint lectionem, totamq; inuerterint, non mutaturos fuisse, si rem consideratius expendissent. Quî enim quæso Pyrrhiades à Pyrrha, aut à Methymna Methymniades deduci possunt? Aut unde hæc tam insolens, tamq; absurda deductio? dicimus quidem Lesbiadem, Pelasgiadem, Acheiadem, Heliconiadē, & cætera id genus; sed ut ratione non careant, nō tamen Pyrrhiadem Methymniadem non magis q̄ Mithyleniadem, Romaiden, aut Chyrrhiaden, quod nec usus, nec ratio patiatur. Vnde enim patronymicum hoc muliebre formatur, aut quomodo? Si enim Pyrrhæus, ut Methymnæus est nomen possessiuum, ut sunt, nullo pacto poteris inde hoc patronymicum deducere, aut enim Pyrrhæas faciet, aut per dissolutionem Pyrrhaias: utrum autem dixeris, & duriter & insolenter id deduxeris, quod si Pyrrhæades legeris, syllaba claudicet necesse est. Nos igitur à ueteri stabimus lectione. examinent illi rem totam, ut ingenio excellunt, & eruditione præstant, facile (ut opinor) recantabunt.

Quas hic sine crimine amaui; Non displiceret ea lectio,

ctio, quam astruxere, quas non sine crimine amaui. Sed interim ampliari iudicium postulo.

EX SAPPHO.

Nec me despicias, si sum tibi corpore parua, Mensuramq; breuis nominis ipsa fero. Diuersa longe est lectio, quæ nunc circunfertur scilicet,

Sum breuis, at nomen quod terras impleat omnes
Est mihi, mensuram nominis ipsa fero.

Sed uos errone tellure. Alij ô uos errone. uetus lectio,

Nec uos erronem tellure admittite nostrum,
Nisiades matres, Siculidesq; nurus. Alij,

Nisiades matres, Nisiadesq; nurus, ut sit geminatione iucundius carmen.

Tu quoq; quæ immites celebras. Alij sic emendarunt, Tu quoq; quæ montes, sed uiderint illi, ne montanum ac subagreste quid oboleat hæc emendatio.

Non Arabum noster rore capillus olet.
Alij, Non Arabum noster dona capillus olet.
Non ut ames oro, uerum ut amare sinas.

Sic corriges quemadmodum id quod sequitur,

Admonuit quamuis. alij Admoneat.

Per tibi qui nunquam longe discedat amorem. Alij omnes discedit. Nos ex affectu optantis fœminæ illum modum substituimus. ac si dicat, qui ut nunquam discedat, & abeat à me opto.

Postquam se dolor imminuit mea pectora planxi. Alij, Nec pectora plangi. ubique tamen Ouidius priore uerborum forma hanc sententiam contexuit, ut Canace. Exieram thalamo, tunc demum pectora planxi, & Medea, Protinus abscissa planxi mea pectora ueste. Adde quod uix dicatur nec puduit plangi pectora, sed plangere ut exululare.

Frondibus & nullæ dulce queruntur aues. Vbi olim mille nullo sensu, emendabis nullæ, aliter & syllaba nutet, & sensus non quadret.

Grata prius lachrymas cum bibit herba meas. Omnes hactenus combibit legêre: mihi cum bibit non displicet, ut hic planè sit sensus, incubuisse se in locum frequentius ubi ante iacuerant, cum interim herba, locusq; ante illi gratus exciperet suas lachrymas, quæ fluerent ad Phaonis memoriam, si quis tamen & combibit probat, non admodum repugnem.

Sola uirum non ulta pie. Emendabis pie. prius enim cassa uox semper uisa est, ac nihili.

Est nitidus uitreoq; magis perlucidus amne Fõs sacer. Alij aliter, Est nitidus uitroq; magis perlucidus amnis.

Vna nemus. Quid enim sibi uelit uetus lectio non uideo, unda nemus, quando & Domitius iam ante id agnouit, & sensus unà exposcit.

Ante oculos uisa est Nais adesse meos. Non possum non admirari tantam lectionis uarietatem in codicibus deprehendi, uetus enim lectio sic fermè habet:

Formosus puer est uisus adesse mihi, nunc alij diuerse legunt. Constitit ante oculos Naias una meos. Vbi miror, quid sibi uelit hoc nomen quod quidam legunt per ypsilon. Manu scriptus codex noster sic habuit, ut emendauimus. Quam igitur malint, eam sequantur. Illud testari possum, ueteri si lectioni steteris, dissentire à sese Ouidium, qui statim non ad Cupidinem, sed ad Nympham, id est hanc Naiada conuersam Sappho faciat, cum inquit: Ibimus ô Nymphæ: quo in uersu grauis insederat error, ut Nymphas alloqui uideretur, cum Naiadem Nympham, quæ oculis obiecta illi fuerat, alloquitur, & sic Nymphæ uocandi casus erit, Græcorum more unitatis numero.

Nec mora iussus amans tenuit lectißima Pyrrhæ
Pectora, Deucalion igne leuatus erat. Admonuimus iam aliâs uarietatem lectionis incredibilem deprehendi in hac epistola. Nam quidam adeo diuersi abeunt, ut nec uerba, nec sensus cum ueteri lectione conueniant. Mihi non tantum animi fuit, ut tantam immutationem admitterem, integrum relicturus alijs, quid magis illi probatu ri sint, alij igitur fortasse non male.

Nec mora, uersus amor fugit lentißima mersi
Pectora, Deucalion igne leuatus erat.

Ibimus ô Nymphæ. Vocandi casus est unitatis numero, & Græco more enunciatus.

Grata lyram posuit tibi Phœbe Poëtica Sappho. Domitius, & alij Poëtica Sappho, ignoscant illi, tam perperam legunt, quàm male interpretantur, nemo enim nescire potest qui uel Græcis elementis imbutus sit, non dici substantiue unquam sic poëticam, dicimus enim poëticam artem, ut Horatij ars poëtica, sed poëtriam muliebri genere, ut poëtam, quod Græcis imprimis peculiare est. Nomina nanque hac forma apud illos multa, ut ψάλτρια, μαθήτρια, ποιήτρια.

Lesbides æquoreæ nupturaq́; nuptaq́; proles.
Sic omnino melius, ut illud etiam quod sequitur, amatæ, potius quàm amare.

Me miseram dixi quem modo penè meus. Male uetus lectio quæ, nos uero quem, alij quam.

Ecquid ego hæc precibus? Alia lectio, ecquid ego precibus. Puppiq́; tuæ uotiua paramus. Quis nõ uidet etiã reclamante codicum fide legendum paramus, non paratur ex amantis affectu? significare enim uoluit, nuncupata à se ipsa uota pro Phaonis reditu.

Non tamen inuenies cur ego digna fuga.
Hic uersus per parenthesim omnino legendus est.

Hæc sunt Bertuti optime, quæ à nobis summo studio, ac diligentia in hanc epistolam iampridem elucubrata, breuissime, uti uides, complexi sumus. Tu (ut spero) non parum uoluptatis iam ex hac lectione capies, cæteri etiam emolumentum, quando epistola omnium elegantissima, iam nunc legetur, ut intelligi possit. Quin etiam, & Domitio ipsi uiro planè erudito, & in hoc commentandi genere facile principi non paruam opem attulimus, quippe qui labores hominis partim neglectos, partim etiā fœdatos, ita restituimus, ut ipse cum suo Nasone percipi tandem queat. Nam præter alia sanata ulcera, Græca omnia, quæ desiderabantur testimonia subtexenda in eius commentarijs curaui. Bene uale, nec quæ alij nuper emendarunt, contemne, multa enim in illis bonæ frugis inuenies, ut industriæ illorum non parua habenda sit gratia.

EX IBI.

PUgnabunt iaculis dum Thraces, Iaziges arcu. In cuius uersus interpretatione lapsum Domitium miror, qui Iapides, & legat, & interpretetur, ac si nesciat inter Scythas id genus hominū Ponti accolas ab omnibus, & Geographis, & poëtis adnumerari, quorum testimonia breuitati institutæ studens omitto. Iapides certe nusquam lectum arcu, & sagittandi peritia celebres.

Quiq; ab equo præceps in Aleis decidit aruis. De Bellerophonte intelligi nulli dubium, quod uero Aleis aruis, non alienis erat legendum, admoneri uel Homerica lectione potuere, qui in ξ. ita cecinit:

ἤτοι ὁ κακπεδίον τὸ ἀλήιον οἶος ἀλᾶτο:
ὃν θυμὸν κατέδων πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.

Hæc carmina Cicero in 3. Tusc. ita interpretatus est: Qui miser in campis mærens errabat Aleis: Ipse suum cor edens hominū uestigia uitans. Qui uersus quod ad Aleos cam-

campos attinebat, corrupte ante habuit alienis. Dicti au
tem Alei campi, ἀπὸ τῆς ἄλης, id est, errore, traditum enim
est ipsum Bellerophontem elatum rerum magnitudine,
quas gesserat, ad cœlum uolandi cupidum, Pegasi equi ali
geri opera usum, id quod moleste Iuppiter ferens asylum
immisit Pegaso, quare inde excussus in Lyciæ campum
decidit, cui de continuo errore primus Alei nomen de-
dit, quem equum mox Aurora à Ioue munus accepit con
tinui eius cursus solatium. sunt qui aspirent dictionem,
ἀπὸ τῶν ἁλῶν πηγνυμένων. Dictus autem Bellerophon-
tes seu Bellerophon qui ante Hipponoos, ab interfecto
Bellero Corinthio.

Vel tua ne pœnæ genus hoc cognouerit unus. De Me-
tio Suffetio Albanorum dictatore ab equis, Tulli regis
iussu distracto intelligendum. Vergil.

Nec procul inde citæ Metium in diuersa quadrigæ
Distulerant, at tu dictis Albane maneres.

Cui nihil Hercæi profuit ara Iouis. ἕρκιον δία Græ-
ci appellauere Iouem, qui penatibus præesset, atque in-
tra proprios lares coleretur, quãdo τὰ ἕρκη domus ipsius
circuitum appellant, unde & hic Hercæus Iuppiter, &
apud Vergilium, Aræ Hercææ.

Aut ut Amyntiadem. Pausaniam Philippi Macedo
num regis Amyntæ filij interfectorem notat, unde Amyn
tiadem illum poëta nuncupat.

Nataq; ut Aeacidæ. Laodamiã forte Alexãder Pyr
rhi filij uirginem intelligit, quæ à Milone Aetolo, ut Iusti
nus lib. 27. est autor, interfecta, per summum est scelus.

Cantarides. Vermiculus hic ficis, & fraxino, ac albæ
rosæ innascens, ac peucæ, præsentaneum uenenum habi-
tum, ut tamen remedia secũ habeat alas, quæ in quacunq;
parte uenenum sit, auxiliantur, memoriæ proditum, Cos-
sinio equiti Romano, & Neronis principis amicitia

 claro,

claro, dum Lichene correptus esset, à medico datis interijsse. hæ Vticensi Catoni obiectæ in Cyprij regis auctione, quas sestertijs 60. addixisset, non tanti gemmas uenditurus, quanti nunc uenenum.

Pheræi. Iason hic à Phæris Thessalicis, quas Tyrannide oppresserat, dictus Pheræus, de quo Cice. & Pli. 7. qui deploratus à medicis uomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, uulnerato ab hoste pectore salutem inuenit, ita illi hostilis gladius salutem attulit, quem Medici sanare nulla ratione potuerant, hunc Thebe uxor adiuuantibus conscijs tandem interemit.

Aquas occultas. An forte Alphæum fluuium præterlabentem intelligit, qui subter mare in Siciliam lapsus Arethusæ fonti sese immiscet?

Vtq; uel Eurydamas. Hic Medus ex Home. interpretis testimonio fuit, qui circa Thrasylli fratris tumulum à Simone Larissæo tractus est.

Vnum qui toto corpore uulnus habet. Sic & ipse in Metamorphosi de Marsia, Nec quicquã nisi uulnus erat.

Vtq; Dryantidæ. Lycurgũ innuit, ut puto, Dryãtis filiũ quẽ μονοκρήπιδα Græco epitheto appellatũ inuenio quod in altero tantũ pede calceũ haberet. Hunc Homerus à Ioue lumine orbatum cecinit, quare quod altero pede læsus esset, cultum pedis disparem Naso ingeniose dixit.

Tisameniq; patri Callirhoësq; uiro. Quis dubitet Calligones male à Calderino legi? fabulamq; absurdè cõfingi? Tu igitur Alcmæonẽ Amphiarai filiũ matricidam intellige, qui cum ad Phegeum Alphesibœæ patrẽ uenisset, ut furore ac insania purgaretur, in quam ob matris Eryphiles necem inciderat, Alphesibœam dato prius illi monili in uxorem purgatus accepit, inde profectus Callirhoëm Acheloi filiam adamauit. Cumq; illa non aliter in nuptias concessura foret, quàm monile accepisset,

redijt

rediјt ad Alphesibœam Alcmæon, moniléq́; repetẽs à Temeno, & Axione fratribus AlphesibϾ est interfectus, quos soror tamen in ultionem mariti necauit. hoc ipsum Ouidius 2. de Remed. amoris sic cecinit,

Amphilochi frater ne Phœgida semper amaret,
Callirhoë fecit parte recepta tori. Hanc rẽ & in Metamor. 9. perstrinxit. Filia néue magis capiti sit fœda parentis, Quàm tua uel Pterela, uel tua Nise fuit.

Cymethonem Pterelæ Taphiorum regis filiam, quæ Cephali Amphitruonem in expeditionem secuti capta amore est, nemo non nosse potest, de qua eadem quæ de Niso & Scylla fabulata est Græcia. Illa enim & patrem & patriam hosti prodidit, abscisso patris fatali capillo. Plautus in Amphitruone Pterelam ab eo interfectum, solus omnium quos legerim, prodidit.

Vt quos dux Pœnus. Acerranorum senatores ab Annibale per fraudem captos, & in puteum demersos notat Valerius 9. & Appianus Libyco.

Frater ut Antæi. Busirim eodẽ patre natũ, quo Antæus innuit, ut Probus noster autor est in Georgicis. Qualis autem fuerit Busiris, notius est, quàm ut pluribus explicare debeã. Vt Sinis, & Sciron, & cũ Poliphemone natus. Hic & Procustes cognomento dictus est. Filius & Cereris. Pluton ex Iasio genitum & Cerere, Hesiodus cecinit in sua Theogonia, cuius nomine diuitias & opes Græci appellant, nam πλοῦτος, diuitiæ. Cæcus ab Aristophane in fabula Pluto dictus, quòd raro ad bonos uiros adeat.

Solaq́; Limone. Hippomenis filiam, de qua supra, Limonẽ appellauit, quod fame, quæ λιμὸς à Græcis dicitur, cum equo à patre intra domum inclusa perierit, qui postea locus Athenis ab ipsa puella & equo nomẽ habuit. De hac Aelianus 14. omnimodæ historiæ sic scribit: Hippomenes unus ex his, qui à Codro originem ducebat, cum ca

lumniæ impatiens esset, quod filia Limone adulterium cõmisisset, illum quidem cum filia currui alligatum dilaniandum curauit, filiam uero cum equo domi inclusit, quoad fame perijt. Vnde Græcis prouerbialis locutio, Hippomene magis impius. Diogenianus. Lyrnesius heros. Quid si Cygneius legatur, & Tenes, unde Tenedos insula dicta, arce à patre inclusus intelligatur? De Tene autem & Securi Tenedia plura aliàs. Vt satis Hippomoo. Diximus Bellerophontem ante Hipponoum appellatum, ut melius & hic Hipponoo, qualiscunque hic sit.

Quiq; Lycurgidem letauit, & arbore natum, Idmonaq; audacem, te quoq; rumpat aper. Tres hic intellexit Ouidius ab apris occisos, & primum quidem Ancæum Lycurgi, & Antinoës filium, de quo sic Apollo:

Τριὸς νέμων ἔασε τ' ἰοῦσιν
ἀγκαῖος τὸν μένρα πατὴρ λυκόοργος ἔπεμψε.

Hic uero ab Apro Calydonio in summo inguine percussus cecidit. Ouid. 8. Quaq; est uia proxima leto. Summa ferus geminos direxit ab inguine dentes, Cõcidit Ancæus. Alter uero est Adonis Cynaræ ex Myrrha filia genitus, quem fabulantur intra corticem matris, iam in arborem Myrrham mutatæ educatum, & suo tempore inde emissum. Nam Idmon Asteriæ & Apollinis proles apud Mariandynos ab apro necatur, clarus præcipue uaticinio. Hunc tamen Balbus morbo perijsse prodidit in quinto. Quid est autem quòd audacem Idmona uates ingeniosissimus appellat? an quòd cum sciret in expeditione illa se moriturũ, certæ morti pro laude sese exposuit, quod summæ audaciæ censetur opus? quod & Apollonius & Balbus noster ita in primo canit:

Lachrymæ cecidere canenti.
Quod sibi iam clausos inuenit in ignibus Argos:
Inclususq; necem cauta patiaris, ut ille

Non

Non profecturæ conditor historiæ. Non iustum opus hoc scribimus, sed studiosis tantum, & industrijs prodesse contendimus, atque ideo quanto breuius fieri potest, rem ipsam perstringimus. Domitius hoc in loco nescio quid de Cherillo malo illo rerum Alexandri scriptore confingit nullo satis autore certo, cum de Calisthene philosopho & comite Alexandri sentiendum sit. hic Aristotelis ex sorore nepos, dum ferre regis insolentiam non posset, qui sibi Ammonem patrem assereret, in odium eius incidens tã quam coniurationis Macedonicæ concitator inedia mori coactus est caueæ cum cane inclusus, & ad ludibrium diu gestatus. Illi uero excellens ingenij uis, aut historiæ à se cõditæ de Alexandri rebus monumenta parum profuere, Iustino, Seneca, Curtio, & alijs.

Vtq; repertori nocuit pugnacis iambi,
Sic sit in exitium lingua proterua tuum.

Non ego is sum, qui Domitij ingenium non probem, dignumq; uiri propositum non maxime admirer, qui cum ea ætate esset (quartum enim & trigesimum uitæ annũ agẽs obijt) tot tantaq; edidit, quot, quantaq; in hoc genere ad hanc diem nemo: in quibus si ille lapsus est interdum, ut facile omnes labimur, non tamen non dignißimus omnium laude & commendatione sit, in his præcipue quæ primus aut inuenit, aut explicauit. Fuit ille, quod negare non possumus, aliquanto audacior, quod comparatam sibi autoritatem, & gratiam multorum fauore conciliatam retinere quauis ratione & arte contendit, ut multa etiam præcipitare coactus sit, quæ si diutius uixisset, forsitan emẽdasset. Vt hoc ipsum de quo agimus, in quo loco partim breuior est, quàm tãta res exposcebat: partim etiam quædam, quæ sustineri non possunt, inculcat. Nam de Archilocho intelligi certum est, qui ex Paro insula iambici carminis autor apud Græcos celebris extitit, qui tanta carminis acerbitate in

te in Licambem socerum inuectus est, eiusq; filias, ut ad laquei mortem utrosq; compulerit: sed quod ab his interfectus sit, quod Domitius addit non iuuenias: quin contra à Calonda quodam cui Corax cognomentum fuit, in acie fortiter pugnans occiditur, quem Pythium oraculum postea arguit, quod & Plin. in 7. prodidit. nec prius expiari à cæde potuit, q̃ excusata cæde, eaq; in necessitatem reiecta illi ad Tænarum parentasset, unde prouerbium Græcis ἀρχίλοχον πατεῖς in maledicos. Sed ad hunc locũ minus hæc faciunt, cum Ouid. non eius cædẽ, sed id potius sensisse uideatur, quod Lacedæmonij libros Archilochi è ciuitate sua asportari iusserint, quòd eorum parum pudicam, ac uerecundam lectionem arbitrabantur plus moribus obesse, quàm ingenijs prodesse posse. Quod igitur ille domum sibi inuisam maledictis incessuerat, adeo ut nec sibiipsi parceret, bene ab Ouidio dictus, linguam habuisse in suum exitium proteruam.

Vtq; lyræ uates fertur perijsse seueræ,
Caussa sit exitij dextera læsa tui.

Quid si Philoxenum Cythereũ Dithyrãborum poëtã intelligas? quod enim de Aristophane nescio quo Domitius comminiscitur, perridiculum est. Nam & Dithyramborum poëtæ seueritas lyræ congruit, & quæ sequuntur ab historia non sunt aliena. Cum enim apud Dionysiũ hic ageret, nec eius poëmata laudare posset ut inepta, & inconcinna, in latomias coniectus est, unde precibus amicorũ extractus cum Dionysium recitantem audisset surrexit, et Dionysio caussam percunctãti, satius, inquit, est in lapicidinis agere, q̃ recitantem Tyrannum audire. Cic. in epistol. ad Atti. li. 4. reliquũ est πρὸς ταῦτ' ἔλαχες ταύταν κόσμει non mehercle possum, & Philoxeno ignosco qui reduci in carcerem maluit, q̃ talia. hic tandem cum Tarentum aufugisset reuocatus ab eodẽ Dionysio per literas, nihil aliud

respon-

respondit; q̃ a, literam, unde in adagiũ, Philoxeni libellus de his qui rem aliq̃ facere nolint. usurpant & Græci in latomias, id est, lapicidinas conijci, cum aliquem in malã rem abigendum significare uolunt. sit autem hæc æstimatio nõ iudiciũ. Nã non satis liquet, an incorrupta sit lectio. Quid etiam sibi uelit quod læsam dicat dexteram exitij caussam coniectare non liquido poßũ. Illud omittere nõ est uisum, quod uariæ historiæ quarto Aelianus prodidit, Aeschylũ Tragicũ ab Atheniensibus impietatis crimine fuisse damnatũ, quem cũ lapidibus obruere Athenienses parati iã essent Aristeæ minori natu fratri exerenti brachiũ, cui manus abscissa fuerat Salaminia pugna, in qua præcæteris insignem gloriã retulerat, facile ciuitas fratrẽ donauit, memor uirtutis Aristeæ in nauali prælio nauatæ.

Et tibi coniugij nox prima nouißima uitæ Eupolis hoc perijt, & noua nupta modo.

Domitius Eupolim ueteris comœdiæ scriptorem falso putat, ego ex tertio Epigrammaton animaduerti alium fuisse hoc nomine adolescentem Nitiæ filiũ, qui Glycerio Euduci filia uxore ducta tecti lapsu cum noua nupta obrutus est prima nocte. Græci uersus hi sunt ex 3. lib. duo.

εὐπολὶμ ὡς ἀγαθήν τε γλυκήεσιον, ὧν ὑμέναιον
ἔσβεσεν ἐν πρώτῃ νυκτὶ πεσὼν θάλαμος.

Vtq; cothurnatũ perijsse Lycophrona narrãt. Quare cothurnatũ Lycophrona appellauit Ouid. à Domitio prætermissum esse miror, neq; enim quod Alexandrã opus cõposuerit iambico carmine, quod opus adhuc extat, cothurnatus est dictus, sed quod, & tragœdias complures, quarũ maxime celebres Marathonios, Oedipus, & Nauplios.

Quodq; suæ passa est, pellex inuita sororis. Sic legendum hoc carmen sensu huiusmodi, ut lingua sic illi abscindatur, quemadmodum Philomelæ contigit, quæ inuita pellex sororis fuerit.

Et puer Harpagidæ. Sic & legendum, & de Harpagi filio, quem Astyages Medorum rex patri epulandum apposuit, inteligendum Iustino, & Herod.

Vtq; duobus idem dictis modo nomen habenti,
Præfocent animæ noxia mella uiam.

Hunc Higinus Glaucum filium Minois scribit, qui in uasis melle suffocatus Aesculapij ope reuixit, sed & Claudia Cretaq; (si uere narratur fabula) uidit Minoum rupto puerum prodire sepulchro.

Quem serior uates auium clangore repertum,
Gramine restituit, miræ nam munere sortis,
Dulcia mella necem, uitam dedit horridus anguis.
Nec tibi si quid amas felicius Hæmone cadat.

Vidit hoc in loco certe Domitius meliora, nec tamẽ sequi potuit. Nam quis hic fuerit Hæmon, diligentius explicandum omnino fuerat. Hic uero Hæmon Creontis filius minor natu fuit, Menœcei qui se pro patria deuouit, frater, cui Antigone Oedipi filia desponsata fuerat, illa uerò patrem in exilium secuta, Hæmon à Sphinge dilaniatus est. Euripidi & eius interpretibus.

Teli genus hæreat illud. Osse enim marinæ turturis Telegonus Vlyssem patrem interemit, commentarius Aristophanis & Dyctis.

Vtq; loquax. Anticulum Politi. in Miscellan. ex Homerica rhapsodia significari uoluit, in quo tamẽ Politi error apparet, neq; enim necauit illũ Vlysses, sed catenus cõpressit illi labia, quatenus Helena assuit. Error autem ex uerbi Græci similitudine facile ortus, nam quod πνίξειν & πιέζειν literis parum distant, imposuit Politiano. Comicus ut liquidis perijt dum nabat in undis. Nõ nescio de Terentio hic esse quosdam suspicatos, sed quid si Eupolim intelligas, quem constat ex Aristophanis commentario ab his, in quos Baptas acerbissimam comœdiam scripserat,

mari

mari immersum suffocatumq́;, qui Comicus per excellentiam appellari potuerit.

Vtq́; cothurnacum uatem tutela Dianæ,
Dilaniet uigilum te quoq; turba canum.

Quod Domitius de Euripide scripsit, bene certe interpretatus est, illud addidisset uellem, quod Aribeus, Macedon & Crateuas Thessalus, poëtæ, dum inuident gloriæ canes à Lysimacho Archelai seruo immittendos curarũt, qui securum illum inuaderent & laniarent. Non desunt tamen qui illum à fœminis discerptum prodiderint, dum intempestiue ad Craterũ Archelai amasium proficiscitur. Sed cum alij dum Nicodici uxorem solicitat, interfectum scribunt. Vixit autem annis 75. cuius ossa Pellam Archelai iussu deportata sunt, sed & Gellius 15. non pauca.

Diripiantq́; tuos insanis unguibus artus,
Strimoniæ matres Orpheon esse ratæ.

Vt illi male Hymenæa, in epistolis quarto emendarãt casu, quod in Heroïdibus adnotauimus, ita hic diuersa ratione error inoleuit, neq; enim uideo quî quartus hic casus enunciari in on poßit, quod qui prima grammatices Græcæ rudimenta perceperint, intelligere facile poterũt, quare ex manuscripto codice, Orphea te esse ratæ legas.

Obstructusq́; famem patiaris limine tecti. Pausaniam Lacedæmonium Cleombroti filium innuit, de quo non plura dicam, quando Græcis & Latinis monumentis omnia uulgatißima sunt.

–Nunc quoq; pellit Iò.

Corripuit hoc in loco, ut superius in Hypermnestra,

Quæ tibi caussa fugæ, quid Iò freta longa pererras.

Cliniadæq́; modo. Alcibiadis Cliniæ filij casum ex Plutarcho in eius uita accipe, qui miserabili incendio semiustus, flammis ferroq́; oppetijt.

PVB.

P. OVIDII NASONIS EPISTOLARVM HEROIDVM LIBER.

IN PRIMAM EPISTOL. ARGVMENTVM.

Græcis ad Troiam cum maximo bellorum apparatu ob Helenæ raptũ proficiſcentibus, Vlyſſes Laertis, & Anticliæ filius, Penelopes nouæ uxoris detentus amore, inſaniam ſimulans, comitatum negat. Verum tandem fraude uiri à Palamede detecta, cum cæteris in Troianam expeditionem ire coactus eſt: ubi quantum, & fraude, & uirtute ualeret, oſtendit. Tandem pluribus peractis certaminibus, poſt decennium Troia euerſa, cum in patriam rediturus cum reliquis Græcorum principibus naues conſcenderet, ob læſæ Mineruæ indignationem uaſtiſſimis procellis omnes agitati ſunt. Inter quos Vlyſſes acerbæ tempeſtatis impulſu in longiſſimam, utpote decennem, peregrinationem agitatus eſt. Quum igitur Penelope Icari, & Polycaſtes filia hactenus caſta huiuſce tam longæ moræ cauſſam ignoraret: ad illum hanc epiſtolam ſcripſit: in qua illum multis rationibus in patriam reducere nititur, ſic inquiens.

PE-

PENELOPE VLYSSI.

ANC tua Penelope lěto tibi mittit Vlysses,
Nil mihi rescribas, attamen ipse ueni. Obiectiōi occurrit per antipophoram
Troia iacet certè Danais inuisa puellis,
Vix Priamus tanti, totaq; Troia fuit.
O utinam tunc cum Lacedæmona classe petebat, Precatur in Paridem.
Obrutus insanis esset adulter aquis.
Non ego deserto iacuissem frigida lecto,
Nec quererer tardos ire relicta dies.
Nec mihi, quærenti spatiosam fallere noctem,
Lassaret uiduas pendula tela manus.
Quando ego non timui grauiora pericula ueris?
Res est solliciti plena timoris amor. Quàm miser est qui amat.
In te fingebam uiolentos Troias ituros,
Nomine in Hectoreo pallida semper eram.
Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore uictum,
Antilochus nostri causa timoris erat.
Siue Menœciadem falsis cecidisse sub armis,
Flebam successu posse carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam,
Tlepolemi leto cura nouata mea est.
Deniq; quisquis erat castris iugulatus Achiuis,
Frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene consuluit casto Deus æquus amori,
Versa est in cineres sospite Troia uiro.
Argolici rediere duces, altaria fumant,
Ponitur ad patrios barbara præda deos.
Grata ferunt nymphæ pro saluis dona maritis,
Illi uicta suis Troica fata canunt.

Mirantur iustiq; senes, trepidæq; puellæ,
Narrantis coniux pendet ab ore uiri.
Iamq; aliquis posita monstrat fera prælia mensa,
Pingit & exiguo Pergama tota mero.
Hâc ibat Simois, hîc est Sigæïa tellus,
Hîc steterat Priami regia celsa senis.
Illic Aeacides, illic tendebat Vlysses,
Hîc alacer missos terruit Hector equos.
Omnia namq; tuo senior te quærere misso,
Rettulerat nato Nestor, at ille mihi.
Rettulit & ferro Rhæsumq; Dolonaq; cæsos,
Vtq; sit hic somno proditus, ille dolo.
Ausus es ô nimium, nimiumq; oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere castra dolo.
Totq; simul mactare uiros adiutus ab uno,
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Vsq; metu micuere sinus, dum uictor amicum,
Dictus es Ismarijs isse per agmen equis.
Sed mihi quid prodest uestris disiecta lacertis
Ilios? & murus, quod fuit ante solum?
Si maneo qualis Troia durante manebam,
Virq; mihi dempto fine carendus abest.
Diruta sunt alijs, uni mihi Pergama restant,
Incola captiuo quæ boue uictor arat.
Iam seges est ubi Troia fuit, resecandaq; falce,
Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
Semisepulta uirûm curuis feriuntur aratris
Ossa, ruinosas occulit herba domos.
Victor abes, nec scire mihi quæ caussa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quisquis ad hæc uertit peregrinam littora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus abit.
Quamq; tibi reddat (si te modo uiderit usquàm)

Alij, Hic lacer amissos.

Ismarijs Thracijs ab Ismaro mõte

Ilios Priami regia ab Ilo Troi regis filio.

Phrygia regio in qua est Troia.

Tradi-

Traditur huic digitis charta notata meis.
Nos Pylon antiqui Neleïa Nestoris arua
Misimus: incerta est fama remissa Pylo.
Misimus & Sparten, Sparte quoq; nescia ueri,
Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.
Vtilius starent etiamnunc mœnia Phœbi,
Irascor uotis heu leuis ipsa meis.
Scirem ubi pugnares, & tantum bella timerem,
Et mea cum multis iuncta querela foret.
Quid timeam, ignoro, timeo tamen omnia demens,
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunq; æquor habet, quæcunq; pericula tellus,
Tam longæ caussas suspicor esse moræ.
Hæc ego dum stulte meditor, quæ uestra libido est,
Esse peregrino captus amore potes.
Forsitan, & narras, quàm sit tibi rustica coniux,
Quæ tantum lanas non sinit esse rudes.
Fallar, & hoc crimen tenues uanescat in auras,
Néue reuertendi liber abesse uelis.
Me pater Icarius uiduo discedere lecto
Cogit, & immensas increpat usq; moras.
Increpet usq; licet: tua sim, tua dicar oportet:
Penelope coniux semper Vlyßis ero.
Ille tamen pietate mea precibusq́; pudicis
Frangitur, & uires temperat ipse suas.
Dulichij Samijq́;, & quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxuriosa proci.
Inq́; tua regnant nullis prohibentibus aula,
Viscera nostra tuæ dilacerantur opes.
Quid tibi Pisandrum, Polybumq́;, Medontáq; dirum,
Eurymachiq́; auidas, Antinoiq́; manus,
Atq; alios referam: quos omnes turpiter absens
Ipse tuo partis sanguine rebus alis.

Miseriarũ societas solatij loco est.

A constantia se cõmendat.

Ab immodestia procorũ suadet.

Irus Itacensis mendicus, nunc pro quo uis paupere.

Irus egens, pecorisq; Melanthius autor edendi,
Vltimus accedunt in tua damna pudor.
Tres sumus imbelles numero, sine uiribus, uxor,
Laërtesq; senex, Telemachusq; puer.
Ille per insidias penè est mihi nuper ademptus,
Dum parat inuitis omnibus ire Pylon.
Dij precor hoc iubeant, ut euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
Hoc faciunt custosq; boum, longæuaq; nutrix,
Tertius, immundæ cura fidelis haræ.
Sed neque Laërtes, ut qui sit inutilis annis
Hostibus in medijs regna tenere potest.

Pathos ab ætate & sexu.

Telemacho ueniet (uiuat modo) fortior ætas,
Nunc erat auxilijs illa tuenda patris.
Nec mihi sunt uires inimicos pellere tectis,
Tu citius uenias portus, & aura tuis.

Metaphora à nautis.

Est tibi, sitq; precor, natus qui mollibus annis.
In patrias artes erudiendus erat.
Respice Laërten, ut iam sua lumina condas,
Extremum fati sustinet ille diem.
Certe ego, quæ fueram te discedente puella,
Protinus ut redeas facta uidebor anus.

Mouet pietatem à persona filij, aui, et sua.

O utinam.) Lacedæmon Menelai regia in Laconia, à Lacedæmone Iouis filio.

Siue Menecia.) Patroclus Menętij filius, sub Achillis armis ab Hectore occisus.

Sanguine Tlepole.) Tlepolemus Herculis filius.

Antilochus no.) Antilochus Nestoris filius nõ ab Hectore, sed Mẽnone interfectus. Quare uerius legeres Amphimachũ ab Hectore occisum ut scrib. Home.

Sed bene.) Hyperbole. Curæ fuisse Hymenęo quod optabat.

Grata fe.) Aliarum fortunam commẽdando querelam suam iustiorem efficit.

Iamq; ali.) Per digressionem gesta Troię narrat.

Hac

Hac ibat.) Anthitetō. Simois fluuius Troianus. Sigæus uero promontorium.

Illic Aeaci.) Aeacides Achillis ab Aeaco auo.

Rettulit &.) Rhęsus Thracum rex à Diomede, & Vlysse occisus.

Hæc ego.) Se à pellice timere insinuat.

Esse peregrino.) Vulgaris mulierum suspitio.

Dulichij Samijq;.) Dulichium, Samos, Zacynthos insulæ in mari Ionio siue Maliaco, & Icario.

Quid tibi.) Per exornationem Rhetoricam procos commemorat.

Melanthius au.) Melāthius aut pastor, aut lanius.

Ille meos.) Solebant sanguine propinquiores oculos claudere.

IN SECVNDAM EPIST.

ARGVMENTVM.

Demophoon, Thesei & Phedræ filius, à bello Troiano in patriam rediēs, maris tempestatibus in Thraciam delatus, à Phyllide Lycurgi & Crustumenæ filia, quæ tunc Thracis imperabat, hospitio & lecto benigne susceptus est: & cum aliquandiu secum fuisset, audita morte Mnestei, qui post eiectum ex urbe Athenarum patrem Thesea, imperium occupauerat, regni cupidine captus, Phyllidi fide data, se intra mensem rediturum, fingens se ad res suas componendas ire, resarcitis nauibus, Athenas petiit, neq; de reditu curauit. Quatuor itaq; exactis mensibus Phyllis epistolam hāc scripsit, in qua suadet ut beneficiorum memor, seruatis sponsionibus, in fide persistat. Quod si negligat, uiolatum pudorem crudeli morte compensare minatur.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

Hospita Demophoon tua te Rhodopeïa Phyllis — *Posseßiuum à Rhodope mõte Thraciæ.*
Vltra promissum tempus abesse queror.
Cornua cum lunæ pleno semel orbe coissent,

Littoribus nostris anchora pacta tua est.
Luna quater latuit, toto quater orbe recreuit,
Nec uehit Actæas Sythonis unda rates.
Tempora si numeres, bene quæ numeramus amantes,
Non uenit ante suam nostra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tardè, quæ credita lædunt,
Credimus: inuita nunc & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te, mihi sæpe putaui
Alba procellosos uela referre Notos.
Thesea deuoui, quia te dimittere nollet,
Nec tenuit cursus forsitan ille tuos.

Hebrus fluuius Thraciæ rapidißimus.

Interdum timui, ne dum uada tendis ad Hebrū,
Mersa foret cana naufraga puppis aqua.
Sæpe deos supplex, ut tu scelerate ualeres,
Sum prece thuricremis deuenerata focis.
Sæpe uidens uentos cœlo pelagoq; fauenteis,
Ipsa mihi dixi, si ualet, ipse uenit.
Denique fidus amor, quicquid properantibus obstat,
Finxit, & ad caussas ingeniosa fui.
At tu lentus abes, nec te iurata reducunt
Numina, nec nostro motus amore redis.
Demophoon uentis, & uerba, & uela dedisti,
Vela queror reditu, uerba carere fide.
Dic mihi quid feci, nisi non sapienter amaui?
Crimine te potui demeruisse meo.

Ironice simplicitatē crimen uocat.

Vnum in me scelus est, quod te scelerate recepi:
Sed scelus hoc meriti pondus, & instar habet.

Cupido amoris Deus.

Iura, fides, ubi nunc, commissaq; dextera dextræ,
Quiq; erat in falso plurimus ore Deus?
Promissus socios ubi nunc Hymenæus in annos?
Qui mihi coniugij sponsor, & obses erat?
Per mare, quod totum uentis agitatur, & undis,
Per quod sæpe ieras, per quod iturus eras:

Perq;

Perq; tuum mihi iurasti (nisi fictus & ille est)
Concita qui uentis æquora mulcet auum.
Per Venerem, nimiumq; mihi facientia tela,
Altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemq;, toris quæ præsidet alma maritis,
Et per tediferæ mystica sacra Deæ.
Si de tot læsis sua numina quisq; deorum
Vindicet, in pœnas non satis unus eris.
Ah laceras etiam puppes furiosa refeci,
Vt qua desererer firma carina foret.
Remigiumq; dedi, quo me fugiturus abires:
Heu patior telis uulnera facta meis.
Credidimus blandis, quorum tibi copia, uerbis:
Credidimus generi, numinibusq; tuis.
Credidimus lachrymis: an & hæ simulare docentur?
Hæ quoq; habent artes, quaq; iubentur eunt.
Dijs quoque credidimus: quid iam tot pignora nobis?
Parte satis potui qualibet inde capi.
Nec moueor quòd te iuui, portuq;, locoq;:
Debuit hæc meriti summa fuisse mei.
Turpiter hospitium lecto cumulasse iugali
Pœnitet, & lateri conseruisse latus.
Quæ fuit ante illam, mallem suprema fuisset
Nox mihi, dum potui Phyllis honesta mori.
Speraui melius, quia te meruisse putaui,
Quæcunq; ex merito spes uenit, æqua uenit.
Fallere credentem non est operosa puellam
Gloria, simplicitas digna fauore fuit.
Sum decepta tuis, & amans & fœmina uerbis:
Dij faciant laudis summa sit ista tuæ.
Inter & Aegidas media statuaris in urbe,
Magnificus titulis stet pater antè suis.
Cum fuerit Scyron lectus, toruusq; Procustes,

Neptunū intelligit.
Periphrasis de Cupidine
Ceres tedifera.
In se culpam reijcit.
Sententia credulitatem excusat.
Imprecatiola ultionis.
Thesei gesta.

Minotaurus. Et Scinis & tauri, mixtaq; forma uiri,
Creôtes Thebarum rex. Et domitæ bello Thebæ, fusiq; bimembres,
Et pulsata nigri regia cæca Dei:
Centauri à Theseo superati. Hoc tua post illos titulo signetur imago,
Hic est cuius amans hospita capta dolo est.
De tanta rerum turba, factisq; parentis
Sedit in ingenio Cressa puella tuo.
Quod solum excusat, solum miraris in illo,
Hæredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec inuideo) fruitur meliore marito,
Inq; capistratis tigribus alta sedet.
At mea despecti fugiunt connubia Thraces,
Quòd feror externum præposuisse meis.
Atq; aliquis, doctas iam nunc eat (inquit) Athenas
Armiferam Thracem, qui regat alter erit.
Nota. Exitus acta probat, careat successibus opto,
Quisquis ab euentis facta notanda putat.
At si nostra tuo spumescant æquora remo,
Periphrasis. Iam mihi, iam dicar consuluisse meis.
Sed neq; consului, nec te mea regia tangit,
De reditu desperat. Fessaq; Bistonia membra lauabis aqua.
Illa meis oculis species abeuntis inhæret,
Bistonis lacus Thraciæ. Cum premeret portus classis itura meos.
Ausus es amplecti, colloq; infusus amantis
Simulatas blanditias arguit Oscula per longas iungere pressa moras.
Cumq; tuis lachrymis lachrymas confundere nostras,
Quodq; foret uelis aura secunda queri.
Et mihi discedens suprema dicere uoce,
Phylli fac expectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me nunquam uisurus abisti?
Expectem pelago uela negata meo?
Et tamen expecto, redeas modo serus amanti,
Vt tua sit solo tempore lapsa fides.

Quid

Quid precor infelix? iam te tenet altera coniux
 Forsitan, & nobis qui male fauit amor.
Vtq; tibi excidimus, nullam (puto) Phyllida nosti:
 Hei mihi, si quæ sim Phyllis, & unde rogas.
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto Beneficia in Demophoontem.
 Threïcios portus, hospitiumq; dedi.
Cuius opes auxêre meæ, cui diues egenti
 Munera multa dedi, multa datura fui.
Quæ tibi subieci latissima regna Lycurgi, Regni amplitudo.
 Nomine fœmineo uix satis apta regi.
Quà patet umbrosum Rhodope glacialis ad Hæmum,
 Et sacer admissas exigit Hebrus aquas.
Cui mea uirginitas auibus libata sinistris,
 Castaq; fallaci zona recincta manu.
Pronuba Tisiphone thalamis ululauit in illis,
 Et cecinit mœstum deuia carmen auis.
Affuit Alecto breuibus torquata colubris, Amoris uis.
 Suntq; sepulchrali lumina mota face.
Mœsta tamen scopulos, fruticosaq; littora calco,
 Quaq; patent oculis littora lata meis.
Siue die laxatur humus, seu frigida lucent
 Sydera, prospicio quis freta uentus agat.
Et quæcunq; procul uenientia lintea uidi,
 Protinus illa meos auguror esse Deos.
In freta procurro uix me retinentibus undis: Auget commiseratione͂.
 Mobile quà primas porrigit æquor aquas.
Quò magis accedunt, minus, & minus utilis asto,
 Linquor, & ancillis excipienda cado.
Est sinus adductos modicè falcatus in arcus,
 Vltima prærupta cornua mole rigent.
Hinc mihi suppositas immittere corpus in undas
 Mens fuit: &, quoniam fallere pergis, erit.
Ad tua me fluctus proiectam littora portent,

Occurramq́; oculis intumulata tuis.

Durica ferrum ut superes, adamantáq́;, teq́;,

Non tibi sic, dices, Phylli sequendus eram.

Sæpe uenenorum sitis est mihi, sæpe cruenta

Traiectam gladio morte perire iuuat.

Colla quoque infidis quæ se nectenda lacertis

Præbuerant, laqueis implicuisse iuuat.

Stat nece matura tenerum pensare pudorem,

In necis electu parua futura mora est.

Inscribêre meo caussa inuidiosa sepulchro,

Aut hoc, aut simili carmine notus eris.

Phyllida Demophoon leto dedit hospes amantem,

Ille necis caussam præbuit, ipsa manum.

Variis mortis generibus mortem sibi minatur.

Hoc mortis genere periit

Phyllidis epitaphium.

Hymenæus.) Hymenæus, Liberi, siue Bacchi & Veneris filius, nuptiarum deus.

Perq́; tuum mihi.) Demophoontis iuramenta commemorat.

Nec moueor.) Per colorem rhetoricum beneficia obiectat.

Pœnitet, & lateri.) Quàm honestissimis uerbis rem Veneream exprimit.

Scyron lectus.) Scyron, Procustes, Scinis latrones in Attica.

Cressa puella.) Ariadne à Theseo in Naxo insula derelicta Baccho nupsit.

Tigribus alta.) Tigres Bacchi currum agunt, quia sunt animalia sitibunda.

Glacialis ad Hæmum.) Hæmus mons inter Thraciam & Thessaliam.

Zona recincta manu.) Zona cingebãtur uirgines, quæ nisi à marito prima nocte soluebatur, hinc soluere zonam uirginitatem amittere.

IN TERTIAM EPISTOLAM

ARGVMENTVM.

Postquam Græci Phrygiam appulerunt, urbes Troiæ finitimas, & præcipue quę Lesbo insulę erant oppo-

oppositæ, hostili amore cœperunt depopulari. Inter quos Achilles, Pelei & Thetidis filius, utranque Ciliciam, & Thebanam, atq; Lyrnesiam inuasit. Expugnato itaq; Chrynesio oppido, duas insignes secũ uirgines abduxit, Astimonem Chryses sacerdotis Sminthei Apollinis filiam, & Hippodamiam Briseis natã, quæ deinde à paternis nominibus fuerunt cognominatæ. Chrysen autem Agamemnoni Græcorum principi cõcessit, & Briseida sibi reseruauit. Sed cum iam deorum iussu cogeretur Agamemnon Chrysen patri restituere, Briseida Achilli surripuit. Quamobrem indignatus Achilles, diu à bello abstinuit, nec ullius suasione uel precibus ad arma aduersus Troianos sumenda animari potuit: nec postea Briseida accipere curauit, quamuis illi Agamemnon cum maximis muneribus ultro misisset. Quare Briseis ad eum hanc epistolam mittit, in qua conqueritur de eius nimia ira, rogatq; ut sumat arma aduersus Troianos, dummodo iam prius ab Agamemnone ultro oblatam recipiat.

BRISEIS ACHILLI.

Quam legis à rapta Briseide littera uenit, — A fortuna cõmiseratio.
Vix bene barbarica Græca notata manu.
Quascunque aspicies, lachrymæ fecere lituras,
Sed tamẽ hæ lachrymæ põdera uocis habent.
Si mihi pauca queri de te dominoq; uiroq;,
Fas est: de domino pauca, uiroq; querar.
Non, ego poscenti quòd sum cito tradita regi,
Culpa tua est, quamuis hæc quoque culpa tua est.
Nam simul Euribates me Talthybiusq; uocarunt, — Agamẽnonis ministri.
Euribati data sum, Talthybioq; comes.
Alter in alterius iactantes lumina uultum,
Quærebant taciti, noster ubi esset amor.
Differri potui, pœnæ mora grata fuisset,
Hei mihi, discedens oscula nulla dedi.

At lachrymas sine fine dedi, rupiq; capillos,
Infelix iterum sum mihi uisa rapi.
Sæpe ego decepto uolui custode reuerti:
Sed, me qui timidam prenderet, hostis erat.
Si progressa forem, caperer ne nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data sum, quia danda fui, tot noctibus absum,
Nec repetor: cessas, iraq; lenta tua est.
Ipse Menœciades tunc cum tradebar in aurem,
Quid fles? hic paruo tempore, dixit, eris.
Non repetisse parum est: pugnas, ne reddar Achille:
I nunc, & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Thelamone, & Amyntore nati,
Ille gradu propior sanguinis, ille comes.
Laërteq; satus, per quos comitata redirem,
Auxerunt blandas grandia dona preces.
Viginti fuluos operoso ex ære lebetes,
Et tripodas septem pondere, & arte pares.
Addita sunt illis auri bis quinque talenta,
Bisseni assueti uincere semper equi.
Quodq; superuacuum est, forma præstante puellæ
Lesbides, euersa corpora capta domo.
Cumq; tot his (sed non opus est tibi coniuge) coniux,
Ex Agamemnonijs una puella tribus.
Si tibi ab Atrida precio redimenda fuissem,
Quæ dare debueras, accipere illa negas.
Qua merui culpa fieri tibi uilis Achille?
Quò leuis à nobis tam cito fugit amor?
An miseros tristis fortuna tenaciter urget?
Nec uenit inceptis mollior aura meis.
Diruta Marte tuo Lyrnessia mœnia uidi,
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi consortes pariter generisq;, necisq;

Patroclus ad Brisida.

Stomachosa Ironia.

Patronymicum à loco.

A maiori argumentum.

Agamemnō Atrei filius.

Treis cecidisse, tribus quæ mihi mater erat.
Vidi (quantus erat) fusum tellure cruenta,
Pectora iactantem sanguinolenta uirum.
Tot tamen amissis, te compensauimus unum.
Tu dominus, tu uir, tu mihi frater eras.
Tu mihi iuratus per numina matris aquosæ,
Vtile dicebas ipse fuisse capi.
Scilicet tu, quamuis ueniam dotata, repellar,
Et mecum fugias quæ tibi dantur opes.
Quinetiam fama est, cum crastina fulserit hora,
Te dare nubiferis * lintea plena Notis.
Quod scelus ut pauidas miseræ mihi contigit aures,
Sanguinis, atque animi pectus inane fuit.
Ibis, & ô miseram cui me uiolente relinques?
Quis mihi desertæ mite leuamen erit?
Deuorer antè precor subito telluris hiatu,
Aut rutilo missi fulminis igne cremer,
Quàm sine me Phthijs canescant æquora remis,
Et uideam puppes ire relicta tuas.
Si tibi iam reditusq; placent, patrijq; penates,
Non ego sum classi sarcina magna tuæ.
Victorem captiua sequar, non nupta, maritum:
Est mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achæidas longè pulcherrima matres
In thalamos coniux ibit, eatq; tuos.
Digna nurus socero Iouis Æginæq; nepote,
Cuiq; senex Nereus prosocer esse uelit.
Nos humiles famulæq; tuæ data pensa trahemus,
Et minuent plenas stamina nostra colos.
Exagitet ne me tantum tua deprecor uxor,
Quæ mihi nescio quo non erit æqua modo.
Neue meos coràm scindi patiare capillos,
Et leuiter dicas, hæc quoque nostra fuit.

Minetes Briseidos maritus.
Iuratus actiue.
Ironia.
* aliâs, linea uela.
Phthia Achillis patria in Thessalia.
A facili suadet, ab extenuatione fortunæ pathos
Cōmiserationem auget.

Vel

Vel patiare licet dum ne contempta relinquar,
Achillis inexorabilitatem arguit. Hic mihi uæ miseræ concutit ossa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ,
Et iacet ante tuos Græcia mœsta pedes.
Vince animos, iramq; tuam, qui cætera uincis:
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Aeacide, sed me tamen ante recepta,
Et preme turbatos, Marte fauente, uiros.
Propter me mota est, propter me desinat ira,
Simq; ego tristitiæ caussa modusq; tuæ.
Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris,
Coniugis Oenides uersus in arma prece est.
Res audita mihi, nota est tibi: fratribus orba
Deuouit nati spemq; caputq; parens.
Bello erat ille ferox, positis secessit ab armis:
Et patriæ rigida mente negauit opem.
Sola uirum flexit coniux, felicior illa,
At mea pro nullo pondere uerba cadunt.
Nec tamen indignor, nec me pro coniuge gessi,
Sæpius in domini serua uocata thorum.
Me quædam (memini) dominam captiua uocabat,
Seruitio (dixi) nominis addis onus.
Appositio. Per tamen ossa uiri subito male tecta sepulchro,
Semper iudicijs ossa uerenda meis:
Perq; trium fortes animas (mea numina) fratrum,
Qui bene pro patria, cum patriaq; iacent:
Perq; tuum, nostrumq; caput, quod iunximus unà,
Appositio. Perq; tuos enses, cognita tela meis:
Mycenæus. Nulla Mycenæum sociasse cubilia mecum
Iuro: fallentem deseruisse uelis.
Si tibi nunc dicam, fortissime tu quoque iura,
Nulla tibi sine me gaudia facta: neges.
At Danai mœrere putant; tibi plectra mouentur,

Te tenet in tepido mollis amica sinu.
Et si quis quærat, quare pugnare recuses,
Pugna nocet: citharæ, uoxq́; Venusq́; iuuant.
Tutius est iacuisse toro, tenuisse puellam,
Threïciam digitis increpuisse lyram:
Quàm manibus clypeos, & acutæ cuspidis hastam,
Et galeam pressa sustinuisse coma.
Sed tibi pro tutis insignia facta placebant,
Partaq́; bellando gloria dulcis erat.
An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
Cumq́; mea patria laus tua uicta iacet?
Dij melius, ualidoq́; precor uibrata lacerto
Transeat Hectoreum Pelias hasta latus.
Mittite me Danai, dominum legata rogabo,
Mistaq́; mandatis oscula multa feram.
Plus ego quàm Phœnix, plus quàm facundus Vlysses,
Plus ego quàm Teucri (credite) frater agam.
Est aliquid solitis collum tetigisse lacertis,
Præsenteisq́; oculos admonuisse sinu.
Sis licet immitis, matrisq́; ferocior undis,
Vt taceam, lachrymis comminuêre meis.
Nunc quoque (sic omneis Peleus pater impleat annos,
Sic eat auspicijs Pyrrhus ad arma tuis)
Respice sollicitam Briseïda fortis Achille,
Nec miseram lenta ferreus ure mora.
Aut si uersus amor tuus est in tædia nostri,
Quam sine te cogis uiuere, coge mori.
Vtq́; facis, coges: abijt corpusq́;, colorq́;,
Sustinet hoc animæ, spes tamen una tui.
Qua si destituar, repetam fratresq́;, uirumq́;,
Nec tibi magnificum fœmina iussa mori.
Cur autem iubeas? stricto pete corpora ferro,
Est mihi qui fosso pectore sanguis eat.

Illum contumelijs ad arma aduocat. Alludit ad citharam Orphei.

Ad Græcos apostrophat

Ad Achillem redit.

Per commiserationem obsecratio.

Me

Pallas Agamemnonem ab Achille liberauit.

Me petat ille tuus, qui (si Dea passa fuisset)
Ensis in Atridæ pectus ituus erat.
At potius serues nostram, tua munera, uitam,
Quod dederas hosti uictor, amica rogo.

A maiori arguit.

Perdere quos melius poßis, Neptunia præbent
Pergama: materiam cædis ab hoste pete.

Votorũ summa.

Me modò, siue paras impellere remige classem,
Siue manes, domini more uenire iube.

De domino pauca.) Non licebat seruis de dominis conqueri.

Thelamone, & Amyntore nati.) Aiax Thelamonis filius. Phenis uero Amyntoris, & Vlysses legati Agamemnonis.

Grandia dona preces.) Agamemnonis dona ab Achille spreta.

Lyrnessia mœnia uidi.) Lyrnessus Ciliciæ oppidum, unde rapta fuit Briseis.

Ibis, & ô miseram.) A profectione dissuadet: ab imprecatione pathos.

Achæidas.) Achaicas Græcas ab Achaia regione Græciæ.

Iouis Aeginæq́.) Iuppiter ex Aegina Aesopi filia Aeacum Pelei patrem genuit.

Nereus prosocer.) Cyron in nuptijs Thetidis filiæ Nereus uocatus est.

Coniugis Oenides.) Argumentatur ab exemplo Meleagri Oenei & Altheæ filij, quem sola coniux Cleopatra flexit in arma aduersus aprum Calydoniam patriam suam uastantem.

Per tamen ossa.) Impudicitiæ suspitionem adiuratione delet.

Nulla Mycenæum.) Agamemnon à Mycenis urbe Græciæ.

Pyrrhus ad arma tuis.) Pyrrhus Achillis filius ex Deidamia.

Nec tibi magnificum.) *Sic Aeneas Vergilianus:*
Nullum memorabile nomen
Fœminea in pœna est, nec habet uictoria laudem.

IN

IN QVARTAM EPIST.

ARGVMENTVM.

Thesfeus Aegæi filius, interēpto Minotauro, Ariadnen Minois & Pasiphaes filiam, quam ob opem sibi præstitam uxorem accepturum promiserat, simul cũ Phædra eius sorore naui imposita, secum adduxit. Verum Bacchi admonitione in Naxo, siue ut aliĳ uolunt, in Chio insula Ariadne relicta, Phædram duxit: quæ deinde absente Theseo in Hippolyti priuigni, quem ex Hippolyte Amazone acceperat, amorem exarsit. Qui cum cœlibem ducens uitam sese uenando exerceret, nec posset uti illius colloquio, hac epistola amorem suum indicauit. In qua illum callidis suasionibus ad sui amorē flectere conatur. Et cũ turpe sit priuignũ à nouerca de stupro interpellari, principium ex insinuatione sumpsit, in hũc modum.

PHAEDRA HIPPOLYTO.

Va, nisi tu dederis, caritura est ipsa salutem,
Mittit Amazonio Cressa puella uiro.
Perlege quodcũq; est, quid epistola lecta nocebit?
Te quoq; in hac aliquid, quod iuuet, esse potest. A fortiori suadet.
His arcana notis terra, pelagoq; feruntur, Obiectioni occurrit.
Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.
Ter tecum conata loqui, ter inutilis hæsit
Lingua: ter in primo destitit ore sonus.
Qua licet, & sequitur pudor est miscendus amori:
Dicere quæ puduit, scribere iussit amor. In Cupidinē culpā reĳcit.
Quicquid amor iussit, non est contemnere tutum:
Regnat, & in dominos ius habet ille Deos.
Ille mihi primo dubitanti scribere, dixit,
Scribe, dabit uictas ferreus ille manus.
Adsit, & ut nostras auido fouet igne medullas,
Figat sic animos in mea uota tuos.
Non ego nequitia socialia fœdera rumpam, Se purgando ad rē descendit.
Fama (uelim quæras) crimine nostra uacat.

Venit amor grauius, quò serius: urimur intus:
Vrimur, & cœcum pectora uulnus habent.
Scilicet, ut teneros lædunt iuga prima iuuencos,
Frenaq; uix patitur de grege captus equus:
Sic male, uixq; subit primos rude pectus amores,
Sarcinaq; hæc animo non sedet apta meo.
Ars fit, ubi à teneris crimen condiscitur annis:
Quæ uenit exacto tempore, peius amat.
Tu noua seruatæ carpes libamina famæ,
Et pariter nostrum fiet uterque nocens.
Est aliquid plenis pomaria carpere ramis,
Et tenui primam deligere ungue rosam.
Sic tamen ille prior (quo me sine crimine gessi)
Candor ab insolita labe notandus erat.
At bene successit, digno quod adurimur igne,
Peius adulterio turpis adulter obest.
Si mihi concedat Iuno fratremq;, uirumq;,
Hippolytum uideor præpositura Ioui.
Iam quoque (uix credes) ignotas mittor in artes,
Est mihi per sæuas impetus ire feras.
Iam mihi prima Dea est, arcu præsignis adunco,
Delia, iudicium subsequar ipsa tuum.
In nemus ire libet, pressisq; in retia ceruis,
Hortari celeres per iuga summa canes.
Aut tremulum excusso iaculum uibrare lacerto,
Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe iuuat uersare leues in puluere currus,
Torquentem frenis ora fugacis equi.
Nunc feror, ut Bacchi furijs Eleides actæ,
Quæq; sub Idæo tympana colle mouent.
Aut quas semideæ Dryades, Faunisq; bicornes
Numine contactas attonuere suo.
Nanque mihi referunt (cum se furor ille remisit)

Apta similitudo.

In se matrimonialem pudicitiam commendat.

Thesei autoritatem minuit.

Diana uenationis Dea à Delo insula, in qua nata est, Delia dicta.

Omnia,

Omnia, me tacitam conscius urit amor.
Forsitan hunc fato generis reddamus amorem,
Et Venus ex tota gente tributa petit.
Iuppiter Europam (prima est ea gentis origo)
Dilexit: tauro dissimulante Deum.
Pasiphaë mater decepto subdita tauro,
Enixa est utero crimen, onusq; suo.
Perfidus Aegides ducentia fila secutus,
Curva meæ fugit tecta sororis ope.
En ego nunc, ne forte parum Minoïa credar,
In socias leges ultima gentis eo.
Hoc quoque fatale est: placuit domus una duabus:
Me tua forma capit, capta parente soror.
Thesides, Theseusq; duas rapuere sorores,
Ponite de nostra bina trophæa domo.
Tempore quo nobis inita est Cerealis Eleusis,
Gnosia me uellem detinuisset humus.
Tunc mihi præcipue (nec non tamen antè placebas)
Acer in extremis oßibus hæsit amor.
Candida uestis erat, præcincti flore capilli,
Flaua uerecundus tinxerat ora rubor.
Quemq; uocant aliæ uultum rigidumq;, trucemq;,
Pro rigido (Phædra iudice) fortis erit.
Sint procul à nobis iuuenes ut fœmina compti,
Fine coli modico forma uirilis amat.
Te tuus iste rigor, positiq; sine arte capilli,
Et leuis egregio puluis in ore decet.
Siue ferocis equi luctantia colla recuruas,
Exiguo flexos miror in orbe pedes.
Seu lentum ualido torques hastile lacerto,
Ora ferox in se uersa lacertus habet.
Siue tenes lato uenabula cornea ferro,
Denique nostra iuuat lumina quicquid agis.

Iuppiter in taurũ ex Europa Agenoris filia Minoën genuit.

Aegides Theseus filius Aegei.

Gnosia Cretæ oppidum.

Ad habitum & formam transit.

Hippo. exercitio probat.

Tu modo duriciem syluis depone iugosis,
Non sum materia digna perire tua.
Quid iuuat incinctæ studia exercere Dianæ,
Et Veneri numeros eripuisse suos?
Sententia. Quod caret alterna requie durabile non est,
Hæc reparat uires, fessaq; membra leuat.
Arcus & arma tuæ tibi sint imitanda Dianæ,
Si nunquàm cesses tendere, mollis erit.
Exémplo propositū firmat. Clarus erat Cephalus syluis, multæq; per herbas
Conciderant illo percutiente feræ.
Nec tamen Auroræ male se præbebat amandum,
Ibat ad hunc sapiens à sene diua uiro.
Venus Adonē Citharæ filium dilexit. Sæpe sub ilicibus Venerem, Cinaraq; creatum,
Sustinuit positos quælibet herba duos.
Arsit & Oenides in Mænalia Athalanta,
Illa feræ spolium pignus amoris habet.
Nos quoque iam primum turba numeremur in ista,
Si Venerem tollas, rustica sylua tua est.
Ipsa comes ueniam, nec me salebrosa mouebunt
Saxa, nec obliquo dente timendus aper.
Aequora bina suis oppugnant fluctibus Isthmon,
Et tenuis tellus audit utrunque mare.
Hic tecum Trœzena colam Pitheia regna,
Iam nunc & patria charior illa mea est.
Tempore abest, aberitq; diu Neptunius heros,
Illum Pirythoi detinet ora sui.
Theseus Neptuni nepos. Præposuit Theseus (nisi nos manifesta negamus)
Pirythoum Phædræ, Pirythoumq; tibi.
Nec sola hæc ad nos iniuria uenit ab illo,
In magnis læsi rebus uterque sumus.
Minotaurum intelligit. Ossa mei fratris claua perfracta trinodi
Sparsit humi, soror est præda relicta feris.
Ariadne. Prima securigeras inter uirtute puellas

Te pe-

Te peperit, nati digna fauore parens.
Si quæras ubi sit, Theseus latus ense peregit,
Nec mater tanto pignore tuta fuit.
At nec nupta quidem, tedaq; accepta iugali,
Cur? nisi ne caperes regna paterna nothus?
Addidit, & fratres ex me tibi, quos tamen omneis
Non ego tollendi caussa, sed ille fuit.
O utinam nocitura tibi pulcherrime rerum,
In medio nixu uiscera rupta forent.
I nunc, & meriti lectum reuerere parentis,
Quem fugit, & factis abdicat ille suis.
Nec quia priuigno uidear coitura nouerca,
Terruerint animos nomina uana tuos.
Ista uetus pietas, æuo moritura futuro,
Rustica Saturno regna tenente fuit.
Saturnus perijt: perierunt & sua iura:
Sub Ioue nunc mundus: iussa sequare Iouis.
Iuppiter esse pium statuit quodcunque iuuaret,
Et fas omne facit fratre marita soror.
Illa coit firma generis iunctura catena,
Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
Nec labor est celare (licet) pete munus ab illa.
Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexus aliquis: laudabimur ambo:
Dicar priuigno fida nouerca meo.
Non tibi per tenebras duri reseranda mariti
Ianua, nec custos decipiendus erit.
Vt tenuit domus una duos, domus una tenebit,
Oscula aperta dabas, oscula aperta dabis.
Tutus eris mecum, laudemq; merebere culpa,
Tu licet in lecto conspiciare meo.
Tolle moras tantum, properataq; fœdera iunge,
Qui mihi nunc sæuit, sic tibi parcat amor.

Demophoō, & Antigonus, Thesei, & Phædræ filij.

Ironia.

Ad obiectum responsio.

Callide suadet.

A facili.

Non ego dedignor supplex, humilisq; precari,
Heu ubi nunc fastus, altaq; uerba iacent?
Et pugnare diu, nec me summittere culpæ,
Certa fui, certi si quid haberet amor.
Victa precor, genibusq; tuis regalia tendo
Brachia: quid deceat non uidet ullus amans.
Commiseratio, à genere. Depuduit, profugusq; pudor sua signa reliquit,
Da ueniam fassæ, duraq; corda doma.
Iouem intelligit. Quòd mihi sit genitor, qui possidet æquora Minos,
Quòd ueniant proaui fulmina torta manu.
Quòd sit auus radijs frontem uallatus acutis,
Sol. Purpureo tepidum qui mouet axe diem.
Nobilitas sub amore iacet, miserere priorum,
Et mihi si non uis parcere, parce meis.
Ab utili suasio. Est mihi dotalis tellus Iouis insula Cretæ,
Seruiat Hippolyto regia tota meo.
Flecte feros animos, potuit corrumpere taurum
A maiori. Mater: eris tauro sæuior ipse truci?
Adiuratione̅ comprecationibus ornat. Per Venerem parcas oro, quæ plurima mecum est,
Sic nunquàm, quæ te spernere possit, ames.
Sic tibi secretis agilis Dea saltibus adsit,
Diana. Syluaq; perdendas præbeat alta feras.
Sic faueant Satyri, montanaq; numina Panes,
Et cadat aduersa cuspide fossus aper.
Sic tibi dent Nymphæ, quamuis odisse puellas
Diceris, arentem quæ leuet unda sitim.
Auget co̅miserationem. Addimus his precibus lachrymas quoq;, uerba precantis
Perlegis, & lachrymas finge uidere meas.

Sic tamen ille prior.) Ab eodem studio atque uoluntate Hippolytum sibi conciliat. Studiorum enim conformitas multum ad amorem facit.

Eleides actæ.) Bacchus Eleus, ab Elea urbe, in qua plurimum colebatur; hinc Eleides bacchantes. Orgia

gia Cybeles sub Ida monte Phrygiæ ministris tympana pulsantibus discurrendo celebrabantur.

Forsitan hunc fato.) Culpam reijcit in fatum. ob Veneris & Martis adulterium à Sole indicatum nefandos amores in omnem Solis progeniem immisit Venus.

Cerealis Eleusis.) Eleusis in Attica in qua Cereri sacra celebrabantur.

Clarus erat Cephalus.) Aurora Cephalum Aeoli filium Tytono marito eius spreto adamauit.

Arsit & Oenides.) Oenei filius Athalanta Arcadicam Schenei filiam dilexit, cui apri Calydonij caput fidem amoris dedit.

Isthmon.) Isthmos insula inter Ionium, & Aegæum mare.

Trœzena.) Trœzen urbs iuxta Isthmon ubi Pitheus Thesei maternus auus regnauit.

Pirythoum Phædræ.) Pirythous, & Theseus numerantur inter quatuor amicorum paria.

Prima securigeras.) Amazones securi utebantur.

Theseus latus ense.) In Thesei odium Hippo. uertere nititur graues iniurias narrando.

IN QVINTAM EPISTOLAM

ARGVMENTVM.

Cum Hecuba Cissei filia, & Priami uxor grauida esset, ardentem facem totam Troiam comburentē se parere somniauit. Territus itaq; Priamus oraculum consuluit, à quo cum accepisset, oriturum filium qui patriæ esset exitio, quamprimum partus ederetur iussit interfici. Hecuba uero cum puerum, qui postea Paris dictus est, peperisset, materna pietate mota, pastoribus regijs clàm alendum mandauit. Is autem cū iam adolesceret Oenonem nymphā adamauit, atq;, ut aliquibus placet, in uxorem duxit. Sed cum Iuno, Pallas, & Venus, de pulchritudine contenderent, propter aureum pomum in quo scriptum erat, detur pulchriori, à Ioue ad Paridis arbitriū remissę sunt, cui cū Iuno regnū, Pallas sapientiam, Venus uoluptatem,

& mulierum pulcherrimam promisisset, pro Venere sententiam tulit. Qui deinde à patre cognitus, & in gratiam susceptus, Spartem nauigans Helenã Menelai uxorem rapuit, eamq; Troiam abduxit. Quod cũ Oenone resciuisset, hac epistola de eius perfidia conquerendo, Helenam Græcis reddi, & se recipi suadet.

OENONE PARIDI.

Multi hæc duo carmina ascriptitia dicunt.

NYmpha suo Paridi quamuis suus esse recusat,
Mittit ab Ideis uerba legenda iugis:
Perlegis? an cõiux prohibet noua: perlege: nõ est
Ista Mycenæa littera scripta manu.

Pegasis Nympha à Pegaso fonte.

Pegasis Oenone Phrygijs celeberrima syluis
Læsa queror de te (si sinis ipse) meo.
Quis deus opposuit nostris sua numina uotis?
Ne tua permaneam, quod mihi crimen obest?
Leniter ex merito quicquid patiare ferendum est,
Quæ uenit indigne, pœna dolenda uenit.

In Paridem beneficia.

Nondum tantus eras, cum te contenta marito
Edita de magno flumine Nympha fui.

Xanthus. **absit.*

Qui nunc Priamides *(adsit reuerentia uero)
Seruus eras, seruo nubere Nympha tuli.
Sæpe greges inter requieuimus arbore tecti,
Mixtaq; cum folijs præbuit herba torum.
Sæpe super stramen, fœnoq; iacentibus alto,
Depressa est humili cana pruina casa.
Quis tibi monstrabat saltus uenatibus aptos,
Et tegeret catulos qua fera rupe suos?
Retia sæpe comes maculis distincta tetendi,
Sæpe citos egi per iuga summa canes.
Incisæ seruant à te mea nomina phagi,
Et legor Oenone falce notata tua.
Et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt:
Crescite, & in titulos surgite rite meos.
Populus est (memini) fluuiali consita ripa,

Est in qua nostri littera scripta memor:
Populc uiue precor, quæ consita margine ripæ,
Hoc in rugoso cortice carmen habes:
Quum Paris Oenone poterit spirare relicta,
Ad fontem Xanthi uersa recurret aqua.
Xanthe retro propera, uersæq; recurrite lymphæ,
Sustinet Oenonem deseruisse Paris.
Illa dies fatum miseræ mihi duxit, ab illa
Pessima mutati cœpit amoris hyems.
Qua Venus & Iuno, sumptisq; decentior armis
Venit in arbitrium nuda Minerua tuum.
Attoniti micuere sinus, gelidusq; cucurrit,
Vt mihi narrasti, dura per ossa tremor.
Consului (neque enim modice terrebar) anusq;,
Longæuosq; senes, constitit esse nephas.
Cæsa abies, sectaq; trabes, & classe parata,
Cœrula cœratas accipit unda rates.
Flesti discedens: hoc saltem parce negare,
Præterito magis est iste pudendus amor.
Et flesti, & nostros uidisti flentis ocellos.
Miscuimus lachrymas mœstus uterq; suas.
Non sic appositis uincitur uitibus ulmus,
Vt tua sunt collo brachia nexa meo.
Ah quoties cum te uento quererere teneri,
Riserunt comites, ille secundus erat.
Oscula dimissæ quoties repetita dedisti?
Quàm uix sustinuit dicere lingua, uale.
Aura leuis rigido pendentia lintea malo
Suscitat, & remis eruta canet aqua.
Prosequor infelix oculis abeuntia uela,
Quà licet, & lachrymis humet arena meis.
Vtq; celer uenias uirides Nereïdas oro,
Scilicet ut uenias in mea damna celer.

Ad arborem apostrophat.
Paridis carmen.
Apostrophe ad Xanthum
Pathos ab origine malorum.
Iudicium Paridis.
A præterito amore commiseratio.
Paridis discessus.
Nereïdes nymphæ marinæ.

Votis ergo meis alij rediture redisti,
Hei mihi pro dira pellice blanda fui.
Mōs Sigæus Aspicit immensum moles natiua profundum,
Mons fuit, æquoreis illa resistit aquis.
ali. prospexi Hinc ego uela tuæ cognoui prima carinæ,
Purpura Helena. Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dum moror in summa fulsit mihi purpura prora:
Pertimui: cultus non erat ille tuus.
Fit propior, terrasq; cita ratis attigit aura,
Fœmineas uidi corde tremente genas.
Non satis id fuerat (quid enim furiosa morabar?)
Hærebat gremio turpis amica tuo.
Tunc fleui, rupiq; sinus, & pectora planxi,
Et secui madidas ungue rigente genas.
Impleuiq; sacram querulis ululatibus Idam.
Illuc has lachrymas in mea saxa tuli.
In Helenam precatur. Sic Helene doleat, desertaq; coniuge ploret:
Quæ prior & nobis intulit, ipsa ferat.
Nunc tecum ueniunt quæ te per aperta sequuntur
Aequora: legitimos destituuntq; uiros.
At cum pauper eras, armentaq; pastor agebas:
Nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat.
Ab honesto. Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
Nec de tot Priami dicar ut una nurus:
Obiectiōi responsio. Non tamen ut Priamus nymphæ socer esse recuset,
Aut Hecubæ fuerim dissimulanda nurus.
Dignaq; sum, & cupio fieri matrona potentis.
Sunt mihi, quas possunt sceptra decere, manus.
Nec me (faginea quòd tecum fronde iacebam)
Despice: purpureo sum magis apta thoro.
A tuto suasio Deniq; tutus amor meus est, tibi nulla parantur
Bella, nec ultrices aduehit unda rates.
Helena Tyn- Tyndaris infestis fugitiua reposcitur armis,

Has

Hæc uenit in thalamos dote superba tuos.
Quæ si sit Danais reddenda, uel Hectora fratrem,
Vel cum Deïphobo Polydamanta roga.
Quid grauis Antenor, Priamus quid suadeat ipse
Consule: queis ætas longa magistra fuit.
Turpe rudimentum est patriæ præponere raptam.
Caussa pudenda tua est, iusta uir arma mouet.
Nec tibi, si cupias, fidam promitte Lacænam,
Quæ sit in amplexus tam cito uersa tuos.
Vt minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat: & externo læsus amore dolet:
Tu quoque clamabis, nulla reparabilis arte,
Læsa pudicitia est, deperit illa semel.
Ardet amore tui, sic & Menelaon amauit:
Nunc iacet in uiduo credulus ille toro.
Felix Andromache certo bene nupta marito,
Vxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu leuior folijs, tunc cum sine pondere succi
Mobilibus uentis arida facta * uolant.
Et minus est in te, quàm in summa pondus arista,
Quæ leuis aßiduis solibus usta riget.
Hæc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
Sic mihi diffusis uaticinata comis:
Quid facis Oenone? quid arenæ semina mandas?
Non profecturis littora bobus aras.
Graia iuuenca uenit quæ te patriamq; domumq;
Perdet: Iò prohibe, Graia iuuenca uenit.
Dum licet, obscœnam ponto demergite puppim:
Heu quantum Phrygij sanguinis illa uehit.
Dixerat: in cursu famulæ rapuere furentem,
At mihi flauentes diriguere comæ.
Ah nimium miseræ uates mihi uera fuisti,
Poßidet en saltus illa iuuenca meos.

dari filia putatiua. Honesta petitio.

Menelaus.

Verißima sententia.

Andromache Hectoris coniux.

*ali. cadunt. In Paride leuitatē arguit

Prouerbium. Helenam metaphorice intelligit.

Sit facie quamuis insignis, adultera certe est,
Deseruit socios hospite capta deos.
Theseus Helenam adhuc iuuenis rapuit. Illam de patria Theseus (nisi nomine fallor)
Nescio quis Theseus abstulit arte sua.
A iuuene, & cupido, credatur reddita uirgo?
Omnia cogit amor. Vnde hæc compererim tam bene quæris? amo,
Vim licet appelles, & culpam nomine ueles,
Quæ toties rapta est, præbuit ipsa rapi.
A pudicitia se comendat. At manet Oenone fallenti casta marito,
Et poteras falli legibus ipse tuis.
Me Satyri celeres (syluis ego tecta latebam)
Quæsierant rapido, turba proterua, pede.
Cornigerumq; caput pinu præcinctus acuta
Faunus in immensis, qua tumet Ida, iugis.
Phœbus. Me fide conspicuus Troiæ munitor amauit,
Ille meæ spolium uirginitatis habet.
Id quoq; luctando: rupi tamen ungue capillos,
Oraq; sunt digitis aspera facta meis.
Nec precium stupri gemmas, aurumq; poposci:
Turpiter ingenuum munera corpus emunt.
Præcelebris sententia. Ipse ratus dignam medicas mihi tradidit artes,
Admisitq; meas ad sua dona manus.
A dono Apollinis se commendat. Quæcunq; herba potens ad opem, radixq; medendi,
Vtilis in toto nascitur orbe, mea est.
Me miseram quòd amor non est medicabilis herbis,
Destituor prudens artis ab arte mea.
Apollo amore Alcestæ captus Admeti regis Thessaliæ pauit armenta. Ipse repertor opis uaccas pauisse Pheræas
Fertur, & à nostro saucius igne fuit.
Quod neq; graminibus tellus fœcunda creatis,
Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes.
Et potes, & merui, dignæ miserere puellæ.
Phere ciuitas Thessaliæ. Non ego cum Danais arma cruenta fero.
Sed tua sum, tecumq; fui puerilibus annis,

Et

Et tua quod superest temporis esse precor.

Leniter ex.) Sententia duplici iustam querimoniæ caussam ostendit.

Cæsa abies.) Subita narratio apparatus ad Helenam rapiendam.

Hærebat.) Climenam, & Ethram cum Helena rapuit Paris.

Lacænam.) Lacæna Helena à Lacaonia regione ubi nata est.

Vt minor.) Menelaum intelligit qui Agamemnone erat inferior.

Vaticinata comis.) Cassandræ euersionis Troianæ uaticinium.

Quæ toties.) Toties, inuidiose, cum bis tantum rapta fuerit.

IN SEXTAM EPISTOL.

ARGVMENTVM.

Monitus oraculo Pelias Neptuni filius, tūc illi propinquam fore mortem, cum patri sacrificanti aliquis pede nudo sibi superueniret: cui annua sacra peragēti, Iason Aesonis filius eiusq; nepos, dimisso in limo Anauri fluuij calciamēto, ad sacra properans, altero pede exuto occurrit. Pelias igitur oraculi memor, Iasoni suasit, ut Colchō iret, aureū uellus quæsiturus, sperans illic eum periturum, cum audisset opus esse humanis uiribus insuperabile. Iason autem ueluti magnanimus, expeditionem libenter assumens, ac multis Græciæ nobilibus conuocatis, Argo nauem ex Pegaso Thessaliæ sinu soluens, in Lemnon insulam delatus est: ubi cum mulieres uiros omnes communi cōsilio una nocte interemissent, Hypsiphyle Thoantis filia, quem sub falsa mortis simulatione saluauerat, tunc imperium occupabat. quæ Iasonem & hospitio, & lecto liberalissime excepit. Verum iam duobus annis peractis, orantibus socijs, & exigente tempore ut prædictam expeditionem perficeret, Hypsiphylē prægnantem relinquens, Colchon nauigauit. Vbi arte Medeæ dracone sopito, taurisq; superatis aureum illud uellus adeptus, illam secum adduxit. Quare Hypsiphyle

psiphyle Medeam sibi prælatam dolens, hac epistola Iasoni de prospero reditu congratulando in contemptum eius, crudelitatem atq; incantationes execrans, uertere nititur. Postremo in Iasonem, & Medeam imprecatur.

HYPSIPHYLE IASONI.

Littora Thessaliæ reduci tetigisse carina
Diceris, auratæ uellere diues ouis.
Gratulor incolumi (quantum sinis) hoc tamen ipse
Debueram scripto certior esse tuo.
Nam, ne pacta tibi præter mea regna redires,
Cum cuperes, uentos non habuisse potes.
Quamlibet aduerso signetur epistola uento,
Hypsiphyle missa digna salute fui.
Cur mihi fama prior quàm nuncia littera uenit?
Isse sacros Martis sub iuga panda boues.
Seminibus iactis segetes adolesse uirorum.
Inq; necem dextra non eguisse tua.
Peruigilem spolium pecudis seruasse draconem:
Rapta tamen forti uellera fulua manu?
Hæc ego si possem timidè credentibus ista,
Ipse mihi scripsit, dicere: quanta forem?
Quid querar officium lenti cessasse mariti?
Obsequium, manco si tua, grande tuli.
Medea. Barbara narratur uenisse uenefica tecum,
*ali. recepta. In mihi promissi parte * futura tori.
Credula res amor est: utinam temeraria dicar:
Criminibus falsis insimulasse uirum.
A quo hæc acceperat. Nuper ab Hæmonijs hospes mihi Thessalus oris
Venerat, & tactum uix bene limen erat.
Aesonides (dixi) quid agit meus? ille pudore
Synecdoche. Hæsit in opposita lumina fixus humo.
Protinus exilui, tunicisq; à pectore ruptis,

Viuit,

Viuit, an (exclamo) me quoque fata trahunt?
Viuit, ait: timidumq́; mihi iurare coëgi,
Vix mihi, teste Deo, credita uita tua est.
Vtq́; animus rediit, tua facta requirere cœpi:
Narrat, & æripedes Martis arasse boues:
Vipereos dentes in humum pro semine iactos,
Et subito natos arma tulisse uiros.
Terrigenas populos ciuili Marte peremptos
Implesse ætatis fata diurna suæ.
Deuictum serpentem, iterum si uiuat Iason
Quærimus: alternant spesq́; timorq́; fidem.
Singula dum narrat, cursu studioq́; loquendi,
Detegit, ingenio uulnera facta tuo.
Heu tibi pacta fides? ubi connubialia iura?
Faxq́; sub arsuros dignior ire rogos?
Non ego sum furtim tibi cognita, pronuba Iuno
Adfuit, & sertis tempora uinctus Hymen.
At mihi nec Iuno, nec Hymen, sed tristis Erynnis
Prætulit infaustas sanguinolenta faces.
Quid mihi cum Minyis? quid cum Tritonide pinu?
Quid tibi cum patria nauita Tiphi mea?
Non erat hîc aries uillo spectabilis aureo,
Non senis Aeætæ regia Lemnos erat.
Certa fui primò (sed me mea fata trahebant)
Hospita fœminea pellere castra manu.
Lemniadesq́; uiros nimium quoque uincere norunt:
Milite tam forti uita tuenda fuit.
Vrbe uirum uidi, tectoq́;, animoq́; recepi,
Hic tibi bisq́; æstas, bisq́; cucurrit hyems.
Tertia messis erat, cum tu dare uela coactus,
Implesti lachrymis talia uerba tuis:
Abstrahor Hypsiphyle (si dent modò fata recursum)
Vir tuus hinc abeo, uir tibi semper ero.

Boues æripedes igniuomi à Iasone domiti.

Synecdoche.

Beneficia amplificat.

Iasonis uerba.

Quod

Quod tamen è nobis, grauida celatur in aluo,
Viuat, & eiusdem simus uterq; parens.
Hactenus, & lachrymis in falsa cadentibus ora,
Cætera te memini non potuisse loqui.
*ali. Argo. Vltimus ex socijs sacram conscendis in * Argon,
Illa uolat, uentus concaua uela tenet.
Iasonis profectio in Colchos. Cœrula propulsæ subducitur unda carinæ,
Terra tibi, nobis aspiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circumspicit undas,
Huc feror, & lachrymis, osq;, sinusq; madent.
Per lachrymas specto, cupidæq; fauentia menti
Longius assueto lumina nostra uident.
Adde preces castas, immixtaq; uota timori,
Persoluenda pentasyllabũ Nunc quoq; te saluo persoluenda mihi.
Vota ego persoluam? uotis Medea fruetur?
Cor dolet, atq; ira mixtus abundat amor.
Cũ indignatione ironia. Dona feram templis? uiuum quòd Iasona perdam?
Hostia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem secura fui, semperq; uerebar,
Argos urbs in Thessalia. Ne pater Argolica sumeret urbe nurum.
Argolicas timui, nocuit mihi barbara pellex,
Non expectato uulnus ab hoste tuli.
Nec facie, meritisq; placet, sed carmine mouit,
Diraq; cantata pabula falce metit.
Illa reluctantem cursu deducere lunam
Nititur, & tenebris abdere solis equos.
Illa refrenat aquas, obliquaq; flumina sistit:
Illa loco syluas, uiuaq; saxa mouet.
Per tumulos errat sparsis discincta capillis,
Certaq; de tepidis colligit ossa rogis.
Alij Mage. Deuouet absentes, simulacraq; cœrea fingit.
Et miserum tenues in iecur urget acus.
Et quæ nescierim melius, male quæritur herbis:

Morẽ

Moribus, & forma conciliandus amor.
Hanc potes amplecti, thalamoq; relictus in uno
Iam pauidus somno nocte silente frui?
Scilicet ut tauros, ita te iuga ferre coëgit.
Quaq; feros angues, te quoque mulcet ope.
Adde, quòd ascribi factis, procerumq;, tuisq;,
Se facit, & titulo coniugis uxor obest.
Atq; aliquis Peliæ de partibus acta uenenis
Imputat, & populum, qui sibi credat, habet.
Non hæc Aesonides, sed filia Phasis Oeëtæ
Aurea Phryxeæ terga reuulsit ouis.
Non probat Alcymede mater tua, consule matrem,
Non pater, à gelido cui uenit axe nurus.
Illa sibi à Tanais, Scythicæq; paludibus undæ,
Quærar, & à patria Phasidis usq; uirum.
Mobilis Aesonide, uernaq; incertior aura,
Cur tua polliciti pondere uerba carent?
Vir meus hic ieras: cur non meus inde redisti?
Sim reduci coniux, sicut euntis eram.
Si te nobilitas, generosaq; nomina tangunt,
En ego Minoo nata thoante feror.
Bacchus auus, Bacchi coniux redimita corona,
Præradiat stellis signa minora suis.
Dos mihi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti,
Me quoque iam tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi, gratare ambobus Iason,
Dulce mihi grauidæ fecerat autor onus.
Felix in numero quoq; sum, prolemq; gemellam,
Pignora Lucina bina fauente dedi.
Si quæras, cui sint similes: cognosceris illis,
Fallere non norunt, cætera patris habent.
Legatos quos pene dedi pro matre ferendos,
Sed tenuit cœptas sæua nouerca uias.

Rem à facto arguit.

Tanais Scythiæ fluuius ad septentrionem.

A genere se commendat.

Thoas, & Eumeus gemelli

Amplificatio ex nomine. — Medeam timui, plus est Medea nouerca,
Medeæ faciunt ad scelus omne manus.
Absyrtus Medeæ frater. — Spargere quæ fratris potuit lacerata per agros
Corpora, pignoribus parceret illa meis?
A fortiori argumentum. — Hanc tamen o demens, Colchisq; ablate uenenis,
Diceris Hypsiphyles præposuisse toro.
Colchis pro Colchidis. — Turpiter illa uirum cognouit adultera uirgo,
Me tibi, teq; mihi teda pudica dedit.
Medeam in cõtemptũ adducit. — Prodidit illa patrem: rapui de cæde Thoanta:
Deseruit Colchon: me mea Lemnos habet.
Quid referam? scelerata piam si uincit, & ipso
Crimine dotata est, emeruitq; uirum.
Lemniadum facinus culpo, non miror Iason,
Quælibet iratis ipse dat arma dolor.
Interrogatio cũ stomacho. — Dic age, si uentis (ut oportuit) actus iniquis
Intrasses portus tuq; comesq; meos,
Obuiaq; exissem fœtu comitata gemello:
* ali. nempe. — Hiscere * nonne tibi terra roganda foret?
Quo uultu natos, quo me scelerate uideres?
Perfide quo precio, qua nece dignus eras?
Ipse quidem per me tutus sospesq; fuisses,
Non quia tu dignus, sed quia mitis ego.
Pellicis ipsa meos implessem sanguine uultus,
Quosq; ueneficijs abstulit illa suis.
Medeæ Medea forem, quòd si quis ab alto,
Iustus adest precibus Iuppiter ipse meis.
Quod gemit Hypsiphyle, lecti quoque * succuba nostri
Cõcludit per imprecationẽ — Mœreat, & leges sentiat ipsa suas.
* ali. subnuba — Vtq; ego destituor coniux, materq; duorum,
A totidem natis orba sit, atq; uiro.
Plautus, male partũ male disperit. — Nec male parta diu teneat, peiusq; relinquat:
Exulet, & toto quærat in orbe fugam.
Quàm fratri germana fuit, miseroq; parenti

Fi-

Filia: tam natis, tam sit acerba uiro.
Cum mare, cum terras consumpserit, aëra tentet:
Erret inops, expes, cæde cruenta sua.
Hæc ego coniugio fraudata Thoantias oro,
Viuite deuoto nuptaq; uirq; toro.

Vipereos dentes.) Draconinis dentibus seminatis gigantes nati mutuis uulneribus ceciderunt.

Cum Minyis.) Minyæ Argonautæ qui ex Thessalia uenerant. Tritonide pinu, Argonauem intelligit arte Palladis ex pinu confectam.

Illa rel.) Medeã ueneficio, & magica arte accusat.

Filia Phasis.) Phasis Colchorum fluuius.

Aurea Phryxeę.) Phryxus Athametis filius aurei uelleris arietem Helle sorore submersa Marti immolauit, & uellus in templo suspendit.

Thoante fe ror.) Thoas Bacchi & Ariadne filius Bacchus Ariadnem cum nouem gemmis suę coronæ in astra mutauit.

IN SEPTIMAM EPISTOLAM

ARGVMENTVM.

Troia à Græcis euersa, Aeneas Anchisę & Veneris filius, raptis ab incendio secum penatibus, uiginti nauibus mare conscendit. Qui tempestate uexatus, magna parte maris pererrata, in Libyam quidem delatus est. Vbi tũc Dido, ut Vergilius finxit, Beli filia, & Sichęi Herculis sacerdotis uxor, ex Tyro urbe profecta, fratris Pygmalionis, qui incautũ maritum ob eius diuitias interemerat, & sæuitiam, & auariciam fugiens, urbem nouam Carthaginem cõdebat: à qua Aeneas cum socĳs liberalissime susceptus, & amatus, cum ea concubuit. Verũ cum Mercurĳ monitu in Italiã sibi ab oraculo promissam nauigare cogeretur, Dido præsentiens, ueluti quę ardẽtissimo amoris flagrabat incendio, illũ à nauigandi, aut saltẽ differẽdi proposito reuocare tentans, post multas tandem frustra effusas preces, ad eum moribunda scripsit, quem nouerat mortis caussam præbuisse.

DIDO AENEAE.

De morte deliberasse comparatione indicat.

SIc ubi fata uocant, udis abiectus in herbis
Ad uada Mæandri concinit albus olor.

Nec, quia te nostra sperem prece posse moueri,
Alloquor: aduerso mouimus ista Deo.
Sed meriti famam, corpusq́;, animumq́; pudicum
Cum male perdiderim, perdere uerba leue est.
Certus es ire tamen miseramq́; relinquere Dido,
Atq; ijdem uenti uela fidemq́; ferent.
A perfidia. Certus es Aenea cum fœdere soluere naues,
Quæq; ubi sint nescis, Itala regna sequi.
Ab utili dissuasio. Nec noua Carthago, nec te crescentia tangunt
Mœnia, nec sceptro tradita summa tuo.
ali. faciēda. Facta fugis, fugienda petis, quærenda per orbem
Altera quæsita est altera terra tibi.
Vt terram inuenias, quis eam tibi tradet habendam?
Quis sua non notis arua tenenda dabit?
Alter habendus amor tibi restat, & altera Dido,
Quamq́; iterum fallas altera danda fides.
Quando erit, ut condas instar Carthaginis urbem,
Et uideas populos altus ab arce tuos?
Omnia si ueniant, nec te tua uota morentur,
Vnde tibi, quæ te sic amet, uxor erit?
Similitudine uim amoris auget. Vror, ut inducto cæratæ sulphure tedæ,
Vt pia fumosis addita thura rogis.
Aeneasq; oculis semper uigilantibus hæret,
Aeneamq́; animo, noxq́; diesq́; refert.
Ille quidem male gratus, & ad mea munera surdus,
Et quo (si non sim stulta) carere uelim.
Non tamen Aeneam, quamuis male cogitet, odi,
Sed queror infidum, questaq́; peius amo.
Non sine pietate ad Venerem apostrophat. Parce Venus nurui: durumq́; amplectere fratrem
Frater Amor, castris militet ille tuis.
Aut ego quæ cœpi (neq; enim dedignor amare)
Materiam curæ præbeat ille meæ.
Inconstantia Fallor, & ipsa mihi falso iactatur imago,

Matris

Matris ab ingenio dissidet ille suæ.
Te lapis, & montes, innataq; rupibus altis
Robora, te sæuæ progenuere feræ.
Aut mare, quale uides agitari nunc quoque uentis,
Quò tamen aduersis fluctibus ire paras.
Quò fugis? obstat hyems, hyemis mihi gratia prosit:
Aspice, ut euersas concitet Eurus aquas.
Quod tibi malueram, sine me debere procellis,
Iustior est animo uentus & unda tuo.
Non ego sum tanti (quod non mediteris inique)
Vt pereas, dum me per freta longa fugis.
Exerces preciosa odia, & constantia magno,
Si dum me fugias, est tibi uile mori.
Iam uenti ponent, strataq; æqualiter unda,
Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum uentis utinam mutabilis esses,
Et, nisi duritia robora uincis, eris.
Quid? si nescires insana quid æquora possent?
Expertæ toties tam male credis aquæ?
Vt pelago suadente etiam retinacula soluas,
Multa tamen latus tristia pontus habet.
Nec uiolasse fidem tentantibus æquora prodest,
Perfidiæ pœnas exigit ille locus.
Præcipuè cum læsus amor, quia mater amorum
Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam timeo, noceámue nocenti,
Neu bibat æquoreas naufragus hostis aquas.
Viue precor, sic te melius quàm funere perdam,
Tu potius leti causa ferere mei.
Finge age te rapido (nullum sit in omine pondus)
Turbine deprendi, quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falsæ periuria linguæ,
Et Phrygia Dido fraude coacta mori.

amantium.

Ab imminentibus auocare laborat.

Ab experientia dissuadet. Expertæ passiue.

Coniugis ante oculos deceptæ stabit imago,
Tristis, & effusis sanguinolenta comis.
Quidquid id est, totum merui, concedite dices,
Quæq; cadent, in te fulmina missa putes.
Da breue sæuitiæ spatium pelagiq;, tuæq;,
Grande moræ precium, tuta futura uia est.
Nec mihi tu parcas, puero parcatur Iulo,
Te satis est titulum mortis habere meæ.
Quid puer Ascanius? quid dij meruere penates?
Ignibus ereptos obruet unda deos.
Sed neque fers tecum, nec quæ mihi perfide iactas,
Presserunt humeros sacra, paterq; tuos.

Ab impietate.

Omnia mentiris, neque enim tua fallere lingua
Incipit à nobis: primaq; plector ego.

Creusa.

Si quæras ubi sit formosi mater Iuli,
Occidit à duro sola relicta uiro.
Hæc mihi narrabas, at me mouêre merentem:
Illa minor culpa pœna futura mea est.
Nec mihi mens dubia est, quin te tua numina damnent:
Per mare, per terras, septima iactat hyems.

In Aeneam promerita.

Fluctibus eiectum tuta statione recepi,
Vixq; bene audito numine, regna dedi.
His tamen officijs utinam contenta fuissem:
Et mihi concubitus fama sepulta foret.

A tẽpore pathos.

Illa dies nocuit, qua nos decliue sub antrum
Cœruleus subitis compulit imber aquis.
Audieram uoces, Nymphas ululasse putaui,
Eumenides fatis signa dedere meis.

Ad pudorem apostrophat.

Exige læse pudor pœnas uiolate Sichæo,
Ad quem (me miseram) plena pudoris eo.
Est mihi marmorea sacratus in æde Sichæus,
Oppositæ frondes uelleraq; alba tegunt.
Hinc ego me sensi noto quater ore citari,

Ipse

Ipse sono tenui dixit Elisa ueni.
Nulla mora est, uenio quondam tibi debita coniux,
Sum tamen admissi tarda pudore mei.
Da ueniam culpæ, decepit idoneus autor,
Inuidiam noxæ detrahit ille meæ.
Diua parens, seniorq́; pater, pia sarcina nati,
Spem mihi mansuri rite dedere uiri.
Si fuit errandum, caussas habet error honestas,
Adde fidem, nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, uitæq́; nouissima nostræ
Prosequitur fati, qui fuit ante, tenor.
Occidit in terras coniux mactatus ad aras,
Et sceleris tanti præmia frater habet.
Exul agor, cineresq́; uiri patriamq́; relinquo,
Et feror in duras hoste sequente uias.
Applicor ignotis, fratriq́; elapsa, fretóq;,
Quod tibi donaui perfide littus emo.
Vrbem constitui, lateq́; patentia fixi
Mœnia: finitimis inuidiosa locis.
Bella tument, bellis peregrina & fœmina tentor,
Vixq́; rudes portas urbis, & arma paro.
Mille procis placui, qui in me coiêre, querentes
Nescio quem thalamis præposuisse suis.
Quid dubitas uictam Getúlo tradere Hiarbæ?
Præbuerim sceleri brachia nostra tuo.
Est etiam frater, cuius manus impia poscit
Respergi nostro sparsa cruore uiri.
Pone deos, & quæ tangendo sacra prophanas,
Non bene cœlestes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapsis igne futurus,
Pœnitet elapsos ignibus esse deos.
Forsitan, & grauidam Dido scelerate relinquis,
Parsq́; tui latitat corpore clausa meo.

Elisa Dido dicta est priori nomine.

Ab autoritate Aeneæ suũ crimen purgat.

A fatis excusatio.

Infelicitates suas exponit.

Getulia pars Africæ.

Infelicitatũ amplificatio.

Catholica sententia.

Tangit quod Aeneam fle-

ſtere debeat. Accedet fatis matris miſerabilis infans,
Et nondum nati funeris autor eris.
Cumq́; parente ſua frater morietur Iuli,
Pœnaq́; connexos auferet una duos.
Sed iubet ire Deus: uellem uetuiſſet adire,
Punica nec Teucris preſſa fuiſſet humus.
Hoc duce nempe deo uentis agitaris iniquis,
Et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama uix tanto tibi erant repetenda labore,
Hectore ſi uiuo, quanta fuere, forent.
Non patrium Simoënta petis, ſed Tybridis undas:
Nempe ut peruenias quò cupis, hoſpes eris.
Vſq; latet, refugitq́; tuas obſtruſa carinas,
Vix tibi continget terra petita ſeni.
Incōmodis cō moda ſubijcit. Hos populos potius in dotem ambage remiſſa,
Accipe, & aduectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius urbem,
Inq́; loco regis, ſceptraq́; ſacra tene.
Si tibi mens auida eſt belli, ſi quærit Iulus
Vnde ſuo partus marte triumphus eat:
Quem ſuperet, ne quid deſit, præbebimus hoſtem:
Hic pacis leges, hic locus arma capit.
Adiuratiões. Tu modo per patrem, fraternaq́; tela ſagittis,
Perq́; fugæ comites, Dardana ſacra, deos:
Sic ſuperent quoſcunq; tua de gente reportas
Mars ferus, & damni ſit modus ille tui:
Aſcaniusq́; ſuos feliciter impleat annos,
Et ſenis Anchiſæ molliter oſſa cubent:
Parce precor domui, quæ ſe tibi tradit habendam.
Quod crimen dicis præter amaſſe meum?
Non ego ſum Phthia magniſq́; oriunda Mycenis,
Nec ſteterant in te, uirq́; paterq́; meus.
Si pudet uxoris, non nupta, ſed hoſpita dicar,

Dum tua sit Dido, quidlibet esse feret.
Nota mihi freta sunt Afrum tangentia littus,
Temporibus certis dantq́;, negantq́; uiam.
Cum dabit aura uiam, præbebis carbasa uentis,
Nunc leuis eiectam continet alga ratem.
Tempus ut obseruem manda mihi, certius ibis:
Nec te si cupias, ipsa manere sinam.
Et socij requiem poscunt, laniataq́; claßis
Postulat exiguas semirefecta moras.
Pro meritis, & si qua tibi debebimus ultrà,
Pro spe coniugij tempora parua peto.
Dum freta mitescunt, & amor dum temperat usum,
Fortiter ediscam tristia posse pati.
Sin minus, est animus nobis effundere uitam,
In me crudelis non potes esse diu.
Aspicias utinam quæ sit scribentis imago.
Scribimus, & gremio Troïcus ensis adest.
Perq́; genas lachrymæ strictum labuntur in ensem
Qui iam pro lachrymis sanguine tinctus erit.
Quàm bene conueniunt fato tua munera nostro.
Instruis impensa nostra sepulchra breui.
Nec mea nunc primum feriuntur pectora telo,
Ille locus sæui uulnus amoris habet.
Anna soror, soror Anna meæ male conscia culpæ,
Iam dabis in cineres ultima dona meos.
Nec consumpta rogis inscribar elisa Sichei:
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
Præbuit Aeneas, & caussam mortis, & ensem,
Ipsa sua Dido concidit usa manu.

A peritia dissuadet.

Differendi alia ratio.

A beneficijs deprecatio.
Hypallage.

Per commiseratione͂ apostrophe.

Didonis epitaphium.

Ad uada Meandri.) Meander fluuius Ioniæ tortuosus ex Aulocrene monte oriens.

Parce Venus nurui.) Non sine pietate ad Venerem apostrophat.

Te lapis, & montes.) In Aenea nimiam duriciem arguit.

Cœruleis Triton.) Triton Neptuni filius & tubicen.

Nuda Cytheriacis.) Cytherea Venus à Cythera Insula contra Cretã ex maris spuma nata fingitur.

Finge age te.) Artificiose conscientiæ recordationem in magnis periculis commemorat.

Eumenides fatis.) Eumenides infernales furiæ per antiphrasim, quod beneuolæ non sint, sed alij proprio nomine ab εὖ, id est bene, & μανίας, quod furorem significat, quasi bene furentes dictas uolunt.

Sed iubet ire deus.) Per ironiam Aeneæ discessum Mercurio imputat.

Sed Tybridis undas.) Tybris Italiæ fluuius ex Apennino monte defluens.

Sceptraq; sacra tene.) Sacra sceptra quoniam sub Iouis tutela erant reges.

Ego sum Phthia.) Phthia urbs Thessaliæ à qua Achilles Phthius dicitur.

IN OCTAVAM EPISTOLAM

ARGVMENTVM.

Hermione Menelai, & Helenæ filia, à Tyndaro auo materno, cui domum commendarat Menelaus, dum iret ad Troiam, Oresti Agamemnonis, & Clytemnestræ filio desponsata est. Quam etiam Menelaus huiusce rei inscius Pyrrho Achillis filio ante Troiam promisit: qui tandem reuersus Hermionem rapuit. Sed cum Pyrrhi connubium maximo odio haberet, & Orestem adamaret, clàm per nuncium monuit facile se posse à Pyrrhi uinculis liberarī. Quod quidem est assecuta. Nam Orestes post Aegisthi matrisq; cædem furore purgãs, Pyrrho in templo Apollinis interfecto, eam recipit.

HERMIONE ORESTI.

Alloquor Hermione nuper fratremq; uirumq;,
Nunc fratrem, nomen coniugis alter habet.
Pyrrhus Achilleides, animosus imagine patris,

Inclusam contra iusq; piumq; tenet.
Quod potui, renui, ne non inuita tenerer,
Cætera fœmineæ non ualuere manus.
Quid facis Aeacide? non sum sine uindice, dixi:
Hæc tibi sub domino est Pyrrhe puella suo.
Surdior ille freto clamantem nomen Orestis
Traxit inornatis in sua tecta comis.
Quid grauius capta Lacedæmone serua tulissem,
Si raperet Graias barbara turba nurus?
Parcius Andromachen uexauit Achaia uictrix,
Cum Danaus Phrygias ureret ignis opes.
At tu, cura mei si te pia tangit, Oreste,
Inijce non timidas in tua iura manus.
An si quis rapiat stabulis armenta reclusis,
Arma feras? rapta coniuge lentus eris?
Sit socer exemplo nuptæ repetitor ademptæ,
Cui pia militiæ causa puella fuit:
Si socer ignauus uacua * stertisset in aula,
Nupta foret Paridi mater, ut antè fuit.
Non tu mille rates, sinuosaq; uela parabis,
Nec numerum Danai militis. ipse ueni.
Sic quoque eram repetenda tamen: nec turpe marito est
Aspera pro charo bella tulisse toro.
Quid? quòd auus nobis idem Pelopeius Atreus.
Et si non esses uir mihi, frater eras.
Vir precor uxori, frater succurre sorori:
Instant officio nomina bina tuo.
Me tibi Tyndareus uita grauis autor, & annis
Tradidit: arbitrium neptis habebat auus.
At pater Aeacidæ promiserat inscius acti,
Plus quoque, qui prior est ordine, posit auus.
Quum tibi nubebam, nulli mea teda nocebat,
Si iungar Pyrrho, tu mihi læsus eris.

Verba Hermiones ad Pyrrhum.

Regio pro persona.

A minori.

A Menelai exemplo suadet.
* al. sedisset.
A facili.

Ab agnatiōe Pelops Atreī pater.

Et pater ignoscet nostro Menelaus amori.
Succubuit telis praepetis ipse Dei.
Quem sibi permisit genero concedet amorem.
Proderit exemplo mater amata suo.
Tu mihi, quod matri pater, es: quas gesserat olim
Dardanius partes aduena, Pyrrhus agit.
Ille licet patrijs sine fine superbiat actis,
Et tu quae referas facta parentis habes.
Tantalides omnes, ipsumq; regebat Achillem,
Hic pars militiae, dux erat ille ducum.
Tu quoq; habes proauum Pelopem, Pelopisq; parentem.
Si melius numeres, à Ioue quintus eris.
Nec uirtute cares, arma inuidiosa tulisti:
Sed tu quid faceres? induit illa patrem.
Materia uellem fortis meliore fuisses,
Non lecta est operi, sed data caussa tuo.
Hanc tamen implesti, iuguloq; Aegistus aperto,
Tecta cruentauit, quae pater antè tuus.
Increpat Aeacides, laudemq; in crimina uertit,
Et tamen aspectus sustinet ille meos.
Rumpor, & ora mihi pariter cum mente tumescunt,
Pectoraq; inclusis ignibus usta dolent.
Hermione coràm quisquámne obiecit Oresti?
Nec mihi sunt uires, nec ferus ensis adest.
Flere licet, certe flendo diffundimus iram,
Perq; sinus lachrymae fluminis instar eunt.
Has semper solas habeo, semperq; profundo,
Hument incultae fonte perenne genae.
Hoc generis fatum, quod nostros errat in annos.
Tantalides matres apta rapina sumus.
Non ego fluminei referam mendacia cygni,
Nec querar in plumis delituisse Iouem.
Qua duo porrectus longe freta diuidit Isthmos,

Cupido.

Paridi Pyrrhum comparat.

Tanta. Agamemnon à Tãtalo proauo.

Perenne pro perenni.

In fatum culpam uertit.

Vecta

Vecta peregrinis Hippodameia rotis.
Castori Amyclæo, & Amiclæo Polluci,
Reddita Mopsopia Tyndaris urbe soror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hospite rapta,
Argolicas pro se uertit in arma manus.
Vix equidem memini, memini tamen: omnia luctus,
Omnia solliciti plena timoris erant.
Flebat auus, flebatq; soror, fratresq; gemelli,
Orabat superos Leda suumq; Iouem.
Ipsa ego non longos etiam tunc scissa capillos,
Clamabam, sine me, me sine mater abis?
Nam coniux aberat. ne non Pelopeïa credar,
Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides utinam uitasset Apollinis arcus:
Damnaret nati facta proterua parens.
Nec quondam placuit, nec nunc placuisset Achilli,
Abducta uiduum coniuge flere uirum.
Quæ mea cœlesteis iniuria fecit iniquos?
Quódue mihi miseræ sydus obesse querar?
Parua mea sine matre fui, pater arma gerebat,
Et duo cum uiuant, orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis mea mater in annis
Incerto dictas ore puella tuli.
Non ego captaui breuibus tua colla lacertis
Non sedi gremio sarcina grata tuo.
Non cultus tibi cura mei, nec pacta marito
Intraui thalamos matre parente nouos.
Obuia prodieram reduci tibi (uera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Te tamen esse Helenam, quòd eras pulcherrima sensi,
Ipsa requirebas, quæ tua nata foret.
Pars hæc una mihi coniux bene cessit Orestes,
Hic quoque (ni pro se pugnet) ademptus erit.

Versus licentiosus.

Neoptolemus Pyrrhus quasi nouus pugnator.

In hoc tantũ felix quod

Pyr-

Oreste mari tum nacta sit

Pyrrhus habet captam reduce, & uictore parente,
Munus & hoc nobis diruta Troia dedit.
Cum tamen altus equis Titan radiantibus instat,
Perfruor infelix liberiore malo.
Nox ubi me thalamis ululantem, & acerba gementem
Condidit, in mœsto procubuiq; toro:
Pro somno lachrymis oculi funguntur obortis,
Quaq; licet fugio, sicut ab hoste, uiro.
Sæpe malis stupeo, rerumq; oblita, lociq;,
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Vtq; nefas sensi, male corpora tacta relinquo,
Et mihi pollutas credor habere manus.
Sæpe Neoptolemi pro nomine nomen Orestis
Exit, & errorem uocis, ut omen, amo.
Per genus infelix oro, generisq; parentem,
Qui freta, qui terras, & sua regna quatit.

Iureiurando intentum colligit.

Per patris ossa tui, patrui mihi, quæ tibi debent,
Quòd se sub tumulo fortiter ulta iacent.
Aut ego præmoriar, primoq; extinguar in æuo,
Aut ego Tantalidæ Tantalis uxor ero.

Me tibi Tyndareus.) Tyndarus auus maternus Hermiones.

Ille licet patrijs.) In generis nobilitate Orestem Pyrrho præponit.

A Ioue quintus eris.) Iuppiter Tantalum, Tantalus Pelopen, Pelops Phylisthenem, Philisthenes, Agamemnonem Orestis patrem genuit.

Non ego fluminei.) Rhetorica occupatio. Iuppiter in cygnum Ledam compressit.

Vecta peregrinis.) Pelops curuli certamine Hippodamiæ coniugio potitus est.

Castori Amyclæo.) Rapta à Theseo Helena à fratribus Castore & Polluce recuperata est: postea à Paride rapitur.

Et Amiclæo.) Amicle urbs Laconiæ, Mopsopia Atticæ urbs à Mopsopo rege.

Pelides

Pelides utinam.) Directa in pedem Achillis sagitta à Paride in Apollinis templo interimitur.

Ignara tetigi Scyria) In Scyro Lycomedis insula furtiuo concubitu natus est Pyrrhus.

IN NONAM EPISTOLAM ARGVMENTVM.

Herculem Iuppiter ex Alcumena, sub forma Amphitryonis mariti oppressa, tribus noctibus in unam iunctis, genuit: quẽ Eurysteus rex Mycenarũ Iunonis astutia, ut sic ille periret, ad arduos labores incitauit. Sed, cum robore corporeo atq; ingenio ualeret, semper uictor euasit. Inter quos Acheloum, Aetoliæ fluuium, in uarias sese uertentem figuras, ob Deianeiræ coniugium, in taurũ tandem, debellauit. Et profecto, quamuis reliqua monstra uiriliter superauerit, amori muliebri succubuit. Nam cũ Euritus rex Oechaliæ Iolen filiã sibi promissam denegasset, urbe capta, & Eurito occiso, Iolen obtinuit: cuius amore ita cæcatus est, ut ea iubente leonis spolium & clauã deposuerit: &, quod turpius est, inter Iolæ pedissequas cultu fœmineo indutus, nere non erubuit. Et deniq;, quicquid prius sub Omphale Lydiæ regina, ex qua genuerat Lamum, tolerauerat, ea sub Iole perpessus est. Cum igitur Deianeira Oenei regis Calydoniæ filia, eius uxor, illum tam illecebri amore captum resciisset, ex uolũtate aduersariorum factũ uituperans ad eum scripsit. Ponit autem illi ante oculos egregia illa sua priora facinora, ut comparatione infamiam apertiorem faciat. Sed cum inter scribendum accepisset nuntium de Herculis calamitate, ob uestẽ Nessi Cẽtauri sanguine intoxicatã à se missam, in qua uim reuocandi ab alienis amoribus inesse credebat, id enim Nessus illi in traiectu Eueni fluuii suaserat, cum ab Hercule sagitta Lerneo ueneno infecta confossus esset, grauissimo dolore compressa, facinus suum purgando, ut non ultro, sed ut illum in sui amore retineret fecisse uideatur, de suspendio delibérat.

DEIANEIRA HERCVLI.

Alij hæc duo carmina non legunt.

Mittor ad Alciden è coniuge conscia mentis
  Littera, si coniux Deianeira sua est.
Gratulor Oechaliam titulis accedere nostris:
  Victorem uictæ succubuisse queror.
Fama Pelasgiadas subitò peruenit in urbes
  Decolor, & factis inficianda tuis.
Quem nunquam Iuno, seriesq; immensa laborum
  Fregerit, huic Iolen imposuisse iugum.
Hoc uelit Eurysteus, uelit hoc germana tonantis,
  Lætaq; sit uitæ labe nouerca tuæ.

Taxat Herculem quòd nõ respondeat spei.

At non ille uenis, cui nox (si creditur) una
  Non tanti, ut tantus conciperere, fuit.
Plus tibi quàm Iuno nocuit Venus: illa premendo
  Sustulit, hæc humili sub pede colla tenet.
Respice uindicibus pacatúm uiribus orbem,
  Qua latam Nereus cœrulus ambit humum.
Se tibi pars terræ, tibi se tota æquora debent,
  Implesti meritis solis utranque domum.

Orientem & occidentẽ intelligit.

Quod te laturum est cœlum, prius ipse tulisti,
  Hercule supposito sydera fulcit Atlas.
Quid nisi notitia est misero quæsita pudori,
  Si cumulas stupri facta priora nota?

Angues immissi à Iunone.

Téne ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
  Cum tener in cunis iam Ioue dignus eras?
Cœpisti melius quàm desinis: ultima primis
  Cedunt: dissimiles hic uir, & ille puer.

Attẽde amoris potentiã.

Quem non mille feræ, quem non Stheneleïus hostis,
  Non potuit Iuno uincere, uicit amor.
At bene nupta feror, quia nominor Herculis uxor,
  Sitq; socer rapidis qui tonat altus equis.
Quàm male inæquales ueniunt ad aratra iuuenci,
  Tam premitur magno coniuge nupta minor.

Non

Non honor est, sed onus, species læsura ferentes.
Siqua uoles apte nubere, nube pari.
Vir mihi semper abest, & coniuge notior hospes,
Monstraq́;, terribiles persequiturq́; feras.
Ipsa domo uidua uotis operata pudicis
Torqueor, infesto ne uir ab hoste cadat.
Inter serpentes, aprosq́;, auidosq́; leones
Iactor, & hæsuros cerno per ossa canes.
Me pecudum fibræ, simulacraq́; inania somni,
Omniaq́; arcana nocte petita mouent.
Aucupor infelix incertæ murmura famæ,
Speq́; timor dubia, spesq́; timore cadit.
Mater abest, queriturq́; Deo placuisse potenti,
Nec pater Amphytrion, nec puer Hyllus adest.
Arbiter Eurystheus ira Iunonis iniquæ,
Sentitur nobis, iraq́; longa Deæ est.
Hæc mihi ferre parum est, peregrinos addis amores,
Et mater de te quælibet esse potest.
Non ego Partheniјs temeratam uallibus Augen,
Nec referam partus Ormeni nympha tuos.
Nec tibi crimen erunt Teuthrantia turba sorores,
Quarum de populo nulla relicta tibi est.
Vna recens crimen defertur adultera nobis,
Vnde ego sum Lydo facta nouerca Lamo.
Mæander toties qui terris errat in iјsdem,
Qui lapsas in se sæpe retorquet aquas,
Vidit in Herculeo suspensa monilia collo,
Illo, cui cœlum sarcina parua fuit.
Non puduit fortes auro cohibere lacertos?
Et solidis gemmas apposuisse toris?
Nempe sub his animam pestis Nemeæa lacertis
Edidit, unde humerus tegmina læuus habet.
Ausus es hirsutos mitra redimire capillos?

Species pro dignitate.
Generalis sententia.

Ab arte aruspicina pathos.

Theutrantus Atticæ oppidum.
Omphalem Mæoniæ siue Lydiæ reginam intelligit.

Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mæonia lasciuæ more puellæ
Incingi zona dedecuisse pudet?
Non tibi succurrit crudi Diomedis imago,
Efferus humana qui dape pauit equos?
Si te uidisset cultu Busiris in isto,
Huic uictor uicto nempe pudendus eras.

Antæus terræ filius altius subleuatus mactatur

Detrahat Antæus duro redimicula collo,
Ne pigeat molli succubuisse uiro.

Ionia Græciæ regio Mæandro finitima.

Mæonias inter calathum tenuisse puellas
Diceris, & dominæ pertimuisse minas.
Non pudet Alcide uictricem mille laborum
Rasilibus calathis imposuisse manum?
Crassáq; robusto deducis pollice fila,
Aequáq; formosæ pensa rependis heræ.
Ah quoties digitis dum torques stamina duris,
Præualidæ fusos comminuere manus.
Diceris infelix scuticæ tremefactus habenis,
Ante pedes dominæ pertimuisse minas.
Eximijs pompis præconia summa triumphi,
Factáq; narrabas dissimulanda tibi.

Inuoluïsse diuisis syllabis. Versus licentiosus.

Scilicet immanes elisos faucibus hydros,
Infantem & caudis iuuoluïsse manum.
Vt Tegeæus aper cupreßifero Erymantho
Incubat, & uasto pondere lædit humum.
Non tibi Threïcijs affixa penatibus ora,
Non hominum pingues cæde tacentur equæ.

Geriō tricorpor in Hispania regnabat

Prodigiumq; triplex armenti diues Iberi
Geriones, quamuis in tribus unus erat.

Cerberus triceps.

Inq; canes totidem trunco digestus ab uno
Cerberus, implicitis angue minante comis.

Hydra.

Quæq; redundabat fœcundo uulnere serpens
Fertilis, & damnis ditior ipsa suis.

Quodq;

Quodq; inter læuumq; latus, dextrumq; lacertum,
Pergraue compressa fauce pependit onus. Antæus.
Et male confisum pedibus, formaq; bimembri, Centauri.
Pulsum Thessalicis agmen equestre iugis.
Hæc tu Sidonio potes insignitus amictu
Dicere? num cultu lingua retenta silet?
Se quoque nympha tuis ornauit Iardanis armis, Omphale Iardani filia.
Et tulit è rapto nota trophæa uiro. Ironia.
I nunc tolle animos, & fortia facta recense,
Quod tu non esses iure, uir illa fuit.
Qua tanto minor es, quanto te maxime rerum,
Quàm quos uicisti, uincere maius erat.
Illi procedit rerum mensura tuarum,
Cede bonis, hæres laudis amica tuæ est.
O pudor, hirsuti costis exuta leonis
Aspera texerunt uellera molle latus. Caute arguit.
Falleris, & nescis, non sunt spolia ista leonis,
Sed tua: tuq; feræ uictor es, illa tui.
Fœmina tela tulit Lernæis atra uenenis,
Ferre grauem lana uix satis apta colum.
Instruxitq; manum claua domitrice ferarum,
Vidit & in speculo coniugis arma sui.
Hæc tamen audieram, licuit non credere famæ,
En uenit ad sensus mollis ab aure dolor.
Ante meos oculos adducitur aduena pellex, Iolen intelligit.
Nec mihi quæ patior, dißimulare licet.
Non sinis auerti, mediam captiua per urbem
Inuitis oculis aspicienda uenit.
Non uenit incultis captarum more capillis,
Fortunam uultus fassa tegendo suos.
Ingreditur late multo spectabilis auro,
Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
Dat uultum populo sublimis, ut Hercule uicto,

Oechaliam uiuo stare parente putes.
Forsitan expulsa Aetolide Deianeira
Nomine deposito pellicis, uxor erit.
Eurytidos Ioles, atque insani Alcidæ
Turpia famosus corpora iunget Hymen.
Mens fugit admonitu, frigusq; perambulat artus,
Et iacet in gremio languida facta manus.
Me quoque cum multis (sed me sine crimine amasti)
Ne pigeat, pugnæ bis tibi caussa fui.
Cornua flens legit rapidis Achelous in undis,
Truncaq; limosa tempora mersit aqua.
Semiuir occubuit ui, Lernifero q; ueneno
Nessus, & infecit sanguis equinus aquas.
Sed quid ego hæc refero? scribenti nuncia uenit
Fama, uirum tunicæ labe perire meæ.
Hei mihi quid feci? quò me furor egit amantem?
Impia quid dubitas Deianeira mori?
An tuus in media coniux lacerabitur Oetha,
Tu sceleris tanti causa superstes eris?
Et quid adhuc habeo facti? cur Herculis uxor
Credar? coniugij mors mea pignus erit.
Tu quoque cognosces in me Meleagre sororem:
Impia quid dubitas Deianeira mori?
Heu deuota domus, solio sedet acrior alto,
Oenea desertum nuda senecta premit.
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris,
Alter fatali uiuus in igne fuit.
Exegit ferrum sua per præcordia mater:
Impia quid dubitas Deianeira mori?
Deprecor hoc unum per iura sacerrima lecti,
Ne uidear thalamis insidiata tuis.
Nessus (ut est auidum percussus arundine pectus)
Hic dixit uires sanguis amoris habet.

Achelous fluuius Oceani & terræ filius.

Nessus cētaurus.

Illi-

Illita Nessæo misi tibi texta ueneno:
Impia quid dubitas Deianeira mori?
Iamq; uale seniorq; pater, germanaq; Gorge,
Et patria, & patriæ frater adempte meæ,
Et tu lux oculis hodierna nouißima nostris,
Virq; (sed ò poßis) & puer Hylle uale.

Hercule supposito.) Fesso Atlanti Hercules præstitit uicem.

Arbiter Eurystheus.) Quoniam illos in exilium miserat. Eurystheus arbiter dispensator Herculis.

Non ego.) Adulteria per rhetoricam occupationem detegit.

Parthenijs.) Partheneus mõs Arcadiæ uirginibus illic ueneratus. Parthenice enim uirgo dicitur.

Vallibus Augen.) Auges Aloei regis Arcadię filia ex Hercule Telephum genuit, sicut Astidamia Ormeni filia Tesippum.

Theutrantia turba.) Hercules quinquaginta Thespis Erythei Atheniensis filias una nocte stuprauit, ex quibus quinquaginta filios genuit, qui Thespiades sunt cognominati.

Crudi Diomedis.) Diomedes rex Thraciæ carnibus aduenarum suos equos alebat: quem Hercules tandem ipsis equis deuorandum obiecit.

Busiris in isto.) Busiris rex Aegypti qui oras Nilo adiacentes cruenta forensiũ hospitũ cęde infestabat.

Infelix scuticæ.) Scutica flagellum ex corio quo uerberabantur serui, σκῦτος enim corium uel pellis.

Vt Tegeæus.) Tegeæus Arcadicus à Tegæo Arcadiæ oppido.

Cupressifero Eryman.) Erymanthus mõs Arcadię in quo aprũ agrorum uastatorem Hercules domuit.

Hæc tu Sidonio.) Sido urbs Phœnicię ubi optima inficiebatur purpura.

Clava domitrice.) Claua à Vulcano ad domandas feras Herculi tradita.

Captiua per urbem.) Per urbem Tyrinthum ubi Deian. degebat. Coniecturam firmat.

Expulsa Aetolide.) Patronymicum à patria. Aeto

lia regio Græciæ, dicta ab Aetolo Endymionis filio.

Lacerabitur Oetha.) Oetha mons inter Thessaliam & Macedoniam rogo sepulchroq; Herculis insignis: à quo Hercules Oetheus nominatur.

Meleagre sororem.) Meleagrus duos auunculos interfecit, quare mater illum in fatali stipite extinxit, se quoque tandem occidit.

IN DECIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM.

Minos Iouis & Europæ filius Cretensis rex, ob Androgeum filium ab Atheniẽsibus dolose occisum, illos tandem post acria bella coëgit, ut sibi pœnas penderent, quotannis pueros septem, & totidem uirgines mittere, ut Minotauro, quem arte Dædali Pasiphaë ex tauro genuerat, dum eius maritus Minos cum Atheniensibus bellum gereret, deuorandi traderentur. Cum uero sors Theseo contigisset, ab Ariadne edoctus est, quonam pacto interfecto Minotauro, ex labyrintheis ambagibus egrederetur. Errabunda regens tenui uestigia filo, ut ait Catullus. Theseus autem Creta cum Ariadne & Phædra discedens, in Naxon insulam delatus est, ubi à Baccho monitus, ut Ariadnen relinqueret: qui Dei timore perculsus, dum altissimo somno pressam animaduerteret, puellam dimisit. Quamprimum igitur expergefacta est, hanc epistolam scripsit, in qua de crudelitate, & duritia Thesei, ac beneficiorum ingratitudine conqueritur, eum post multas lamentationes, & querelas rogando, ut nauem ad eam flectat.

ARIADNE THESEO.

Multi hæc duo carmina non habent.

Illa relicta feris etiam nunc improbe Theseu
Viuit, & hæc æqua mente tulisse uelis.
Mitius inueni, quàm te, genus omne ferarum,
Credita non ulli, quàm tibi, peius eram.
Quæ legis, ex illo Theseu tibi littore mitto,
Vnde tuam sine me uela tulere ratem.

In quo

In quo me somnusq; meus male prodidit: & tu
  Prò facinus, somnis insidiate meis.
Tempus erat uitrea quo primum terra pruina
  Spargitur, & tectæ fronde queruntur aues:
Incertum uigilans, à somno languida, moui,
  Thesea prensuras semisopita manus.
Nullus erat, referoq; manus, iterumq; retento,
  Perq; torum moueo brachia, nullus erat.
Excussere metus somnum, conterrita surgo,
  Membraq; sunt uiduo præcipitata toro.
Protinus adductis sonuerunt pectora palmis,
  Vtq; erat è somno turbida, rapta coma est.
Luna fuit specto si quid, nisi littora, cernam,
  Quod uideant oculi, nil nisi littus habent.
Nunc huc, nunc illuc, & utroque sine ordine curro,
  Alta puellares tardat arena pedes.
Interea toto clamanti littore Theseu,
  Reddebant nomen concaua saxa tuum.
Et quoties ego te, toties locus ipse uocabat,
  Ille locus miseræ ferre uolebat opem.
Mons fuit, apparent frutices in uertice rari,
  Nunc scopulus raucis pendet adesus aquis.
Ascendo, uires animus dabat, atque ita late
  Aequora prospectu metior alta meo:
Inde ego (nam uentis quoque sum crudelibus usa)
  Vidi præcipiti carbasa tensa noto.
Aut uidi, aut certe cum me uidisse putarem,
  Frigidior glacie, semianimisq; fui.
Nec languere diu patitur dolor, excitor illo,
  Excitor, & summa Thesea uoce uoco.
Quò fugis, exclamo, scelerate reuertere Theseu,
  Flecte ratem, numerum non habet illa suum.
Hoc ego, quod uoci deerat, plangore replebam,

A tempore μάλω.

Apta conduplicatio.

Verbera cum uerbis mixta fuere meis.
Si non audires, ut saltem cernere posses,
Iactatæ late signa dedere manus.
Candidaq́; imposui longæ uelamina uirgæ,
Scilicet oblitos admonitura mei.
Iamq́; oculis ereptus eras, tunc denique fleui,
Torpuerant molles ante dolore genæ.
Quid potius facerent, quàm me mea lumina flerent,
Postquam desierant uela uidere tua?
Aut ego diffusis erraui sola capillis,
Qualis ab Ogygio concita baccha Deo.
Aut mare prospiciens in saxo frigida sedi,
Quamq́; lapis sedes, tam lapis ipsa fui.
Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos,
Sed non acceptos exhibiturus erat.
Et tua quæ possum, pro te uestigia tango,
Strataq́;, quæ membris intepuere tuis.
Incumbo, lachrymis toro manante profusis,
Preßimus (exclamo) te duo, redde duos.
Venimus huc ambo, cur non discedimus ambo?
Perfide pars nostri lectule maior ubi est?
Quid faciam? quo sola ferar? uacat insula cultu,
Non hominum uideo, non ego facta boum.
Omne latus terræ cingit mare, nauita nusquam est,
Nulla per ambiguas puppis itura uias.
Finge dari comitesq́; mihi, uentosq́;, ratemq́;,
Quid sequar? accessus terra paterna negat.
Vt rate felici pacata per æquora labar,
Temperet & uentos Aeolus: exul ero.
Non ego te Crete centum digesta per urbes
Aspiciam, puero cognita terra Ioui.
Nam pater, & tellus iusto regnata parente,
Prodita sunt facto nomina chara meo.

Relictorũ à socijs nautarum morem exprimit.

Ad lectũ apostrophe.

[illegible]miseratio non auget.

Cum

Cum tibi, ne uictus tecto morerère recuruo,
Quæ regerent passus pro duce fila dedi.
Cum mihi dicebas, per ego ipsa pericula iuro,
Te fore, dum nostrum uiuet uterq;, meam.
Viuimus, & non sum Theseu tua, si modo uiuit
Fœmina periuri fraude sepulta uiri.
Me quoq;, qua fratrem, mactasses improbe claua:
Esset, quam dederas, morte sepulta fides.
Nunc ego non tantum quæ sum passura recordor,
Sed quæcunq; potest ulla relicta pati.
Occurrunt animo pereundi mille figuræ,
Morsq́; minus pœnæ quàm mora mortis habet.
Iamiam uenturos aut hac, aut suspicor illac,
Qui lanient auido uiscera dente lupos.
Forsitan & fuluos tellus alit ista leones,
Quis scit an hæc sæuas insula tigres habet?
Et freta dicuntur magnas expellere phocas,
Quis uetat & gladios per latus ire meum?
Tantum ne religer dura captiua catena,
Néue traham serua grandia pensa manu.
Cui pater est Minos, cui mater filia Phœbi,
Quodq́; magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, si terras, porrectaq́; littora uidi,
Multa mihi terræ, multa minantur aquæ.
Cœlum restabat, timeo simulacra deorum,
Destituor rapidis præda cibusq́; feris:
Siue colunt habitantq́; uiri, diffidimus illis,
Externos didici læsa timere uiros.
Viueret Androgeos utinam, nec fata tulisses
Impia funeribus Cecropi terra tuis.
Nec tua mactasset nodoso stipite Theseus,
Ardua parte uirum, dextera parte bouem.
Nec tibi, quæ reditus monstrarent, fila dedissem,

Periphrasis Labyrinthi.

Minotaurus Ariadnes frater.

Exoptatio ad cõmiserationem maxime apta.

Fila per adductas sæpe recepta manus.
Non equidem miror, si stat uictoria tecum,
Strataq; Cretæam bellua strauit humum.
Non poterant figi præcordia ferrea cornu,
Vt te non tegeres, pectore tutus eras.
Illuc tu silices, illuc adamanta tulisti,
Illic qui silices Thesea uincat habes.
Crudeles somni quid me tenuistis inertem?
At semel æterna nocte premenda fui.
Vos quoq; crudeles uenti, nimiumq; parati,
Flaminaq; in lachrymas officiosa meas.
Dextera crudelis, quæ me fratremq; necauit,
Et data poscenti nomen inane fides.
In me iurarunt somnus uentusq;, fidesq;.
Prodita sum caussis una puella tribus.
Ergo ego nec lachrymas matris moritura uidebo:
Nec mea qui digitis lumina condat, erit.
Spiritus infelix peregrinas ibit in auras,
Nec positos artus unget amica manus.
Ossa superstabunt uolucres inhumata marinæ,
Hæc sunt officijs digna sepulchra meis.
Ibis Cecropios portus, patriaq; receptus,
Cum steteris turbæ celsus honore tuæ.
Et bene narrabis letum tauriq;, uiriq;,
Sectaq; per dubias saxea tecta uias.
Me quoque narrato solam tellure relictam,
Non ego sum titulis surripienda tuis.
Nec pater est Aegeus, nec tu Pitheidos Aethræ
Filius, autores saxa fretumq; tui.
Dij facerent, ut me summa de puppe uideres,
Mouisset uultus mœsta figura tuos.
Nunc quoq; non oculis, sed qua potes, aspice mente
Hærentem scopulo, quem uaga pulsat aqua.

Minotaurus.

Ad somnos et uentos apostrophat.

Officium funebre sibi defuturum conqueritur.

Ex Aethra Pithei filia natus est Theseus.

Aspice

Aſpice demiſſos lugentis more capillos,
Et tunicas lachrymis (ſicut ab imbre) graues.
Corpus (ut impulſæ ſegetes Aquilonibus) horret,
Litteraq́; articulo preſſa tremente labat.
Non te per meritum (quoniam male ceßit) adoro:
Debita ſit facto gratia nulla meo.
Sed ne pœna quidem, ſi non ego cauſſa ſalutis,
Non tamen eſt, cur tu ſis mihi cauſſa necis.
Has tibi plangendo lugubrica pectora laſſas,
Infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi qui ſuperant oſtendo mœſta capillos,
Per lachrymas oro, quas tua facta mouent.
Flecte ratem Theſeu, uerſoq́; relabere uento,
Si prius occidero, tu tamen oſſa feres.

Solita deprecatione Epiſtolã claudit.

Mons fuit.) Videtur Dryonem montem ſignificare, in quem à Baccho delata Ariadne nunquam deinceps comparuit.

Ab Ogygio.) Ogyges Thebarum rex: hinc Ogygius Bacchus, id eſt, Thebanus.

Non ego te Crete.) Crete inſula in medio ponto, in qua Iupiter nutritus eſt.

Per ego ipſa.) Vt honeſtius perfidiã oſtendat, iuramenta repetit.

Quis ſcit.) Quãuis nec leones, nec tigres habeat inſula Naxos, apte tamen ut fœmina dubitat.

Cecropi terra.) A Cecrope primo Athenarum rege Cecropidæ uocantur Athenienſes.

IN VNDECIMAM EPIST.

ARGVMENTVM.

Machareus & Canace Aeoli regis uentorũ filij, cũ turpiter ſe amarent, & cõſanguinitatis prætextu culpam tegentes concumberẽt, Canace filiũ peperit, quẽ dum clàm è regia per nutricem emitteret ut aleretur: Infelix infans ſuo uagitu ſe auo prodidit, qui filiorum incenſus ſcelere innocuum infantem iuſſit canibus

nibus exponi, & per satellitem Canace gladium misit quo illa pro meritis uteretur: ex quo se interfecisse creditur. Sed priusquam moreretur Machareo, qui iam in templum Apollinis Delphici aufugerat, hac epistola casum suum narrauit, illum precando, ut expositi infantis ossa legat, & unà cum suis urna componat.

CANACE MACHAREO.

Aliqui hæc duo carmina non legunt.

Libellus pro epistola.

Patris crudelitatem exponit.

Acerba irrisio.

Iupiter auus Canaces.

** commisit.*

Pathos à fa-

AEolis Aeolide, quam non habet ipsa salutem
Mittit, & armata uerba notata manu.
Si qua tamen cæcis errabunt scripta lituris,
Oblitus à dominæ cæde libellus erit.
Dextra tenet calamum, strictum tenet altera ferrum,
Et iacet in gremio charta notata meo.
Hæc est Aeolidos fratri scribentis imago,
Sic uideor duro posse placere patri.
Ipse necis cuperem nostræ spectator adesset,
Autorisq; oculis extingueretur opus.
Vt ferus est, multoq; suis truculentior Euris,
Spectasset siccis uulnera nostra genis.
Scilicet est aliquid cum sæuis uiuere uentis,
Ingenio populi conuenit ille sui.
Ille Noto, Zephyroq;, & Scythonio Aquiloni
Imperat, & pennis Eure proterue tuis.
Imperat heu uentis, tumidæ non imperat iræ,
Poßidet & uitijs regna minora suis.
Quid iuuat admotam per auorum nomina cœlo,
Inter cognatos posse referre Iouem?
Num minus infestum funebria munera ferrum
Fœminea teneo non mea tela manu?
*O utinam Machareu, quæ nos * coniunxit in unum*
Venisset leto serior hora meo.
Cur unquam plus me frater, quàm frater amasti?
Et tibi (non debet quod soror esse) fui?

Ipsa

Ipſa quoq; incalui, qualemq́; audire ſolebam
Neſcio quem ſenſi corde tepente Deum.

cti pœnitentia.

Fugerat ore color, macies obduxerat artus,
Sumebant minimos ora coacta cibos.

Cupidinem ſignificat.

Nec ſomni faciles, & nox erat annua nobis,
Et gemitum nullo læſa dolore dabam.
Nec cur hoc facerem poteram mihi reddere cauſſam,
Nec noram quid amans eſſet, at illud eram.

Signa amantium.

Prima malum nutrix animo præſenſit anili:
Prima mihi nutrix Aeoli dixit, amas.
Erubui, gremioq́; pudor deiecit ocellos,
Hæc ſatis in tacita ſigna fatentis erant.
Iamq́; tumeſcebant uitiati pondera uentris,
Aegraq́; furtiuum membra grauabat onus.
Quas mihi non herbas, quæ non medicamina nutrix
Attulit? audaci ſuppoſuitq́; manu?
Vt penitus noſtris (hoc te celauimus unum)
Viſceribus creſcens excuteretur onus.
Ah nimium uiuax admotis reſtitit infans
Artibus, & tectus tutus ab hoſte fuit.
Iam nouies erat orta ſoror pulcherrima Phœbi,
Denaq́; luciferos luna uehebat equos.
Neſcia quæ faceret ſubitos mihi cauſſa dolores,
Et rudis ad partus, & noua miles eram.
Nec tenui uocem: quid (ait) tua crimina prodis?
Oraq́; clamantis conſcia preßit anus.
Quid faciam infelix, gemitus dolor edere cogit,
Sed timor, & nutrix, & pudor ipſe uetant.
Continuo gemitus, elapſaq́; uerba reprendo,
Et cogor lachrymas combibere ipſa meas.

Syncopa.

Mors erat ante oculos, & opem Lucina negabat,
Et graue (ſi morerer) mors quoque crimen erat.

Lucina, Dea partus.

Quum ſuper incumbens ſciſſa tunicaq́;, comaq́;

Preſſa

Preßa refouiſti pectora noſtra tuis.
Et mihi uiue ſoror, ſoror ò chariſsima, dixti,
Viue, nec unius corpore perde duos.
Spes bona det uires, fratri nam nupta futura es,
Illius, de quo mater es, uxor eris.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua uerba reuixi,
Et poſitum eſt uteri crimen, onusq́; mei.
Quid tibi grataris, media ſedet Aeolus aula,
Crimina ſunt oculis ſurripienda patris.
Frondibus infantem, ramisq́; albentis oliuæ,
Et leuibus uittis, ſedula celat anus.
Fictaq́; ſacra facit, dicitq́; precantia uerba,
Dat populus ſacris, dat pater ipſe uiam.
Facinus cognitũ à patre — Iam prope limen erat, patrias uagitus ad aures
Venit, & indicio proditur ille ſuo.
Eripit infantem, mentitaq́; ſacra reuelat
Aeolus, inſana regia uoce ſonat.
Comparatio — Vt mare fit tremulum, tenui cum ſtringitur aura,
Vt quatitur tepido fraxina uirga noto:
Sic mea uibrari pallentia membra uideres,
Quaſſus ab impoſito corpore lectus erat.
Irruit, & noſtrum uulgat clamore pudorem,
Et uix à miſero continet ore manus.
Ipſa nihil præter lachrymas, pudibunda profudi,
Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Iamq́; dari paruum canibusq́;, auibusq́; nepotem
Iuſſerat, in ſolis deſtituiq́; locis.
Vagitus dedit ille miſer, ſenſiſſe putares,
Quaq́; ſuum poterat uoce rogabat auum.
Quid mihi tunc animi credis germane fuiſſe?
*ali. Nam. — *Tu potes ex animo colligere ipſe tuo.
Cum mea me coram ſyluas inimicus in altas
Viſcera montanis ferret edenda lupis.

Exierat thalamo, tunc demum pectora planxi,
Contigit inq; meas unguibus ire genas.
Interea patrius uultu mœrente satelles
Venit, & indignos edidit ore sonos:
Aeolus hunc ensem mittit tibi, tradidit ensem,
Et iubet ex merito scire quid iste uelit.
Scimus, & utemur uiolento fortiter ense,
Pectoribus tondam dona paterna meis.
His mea muneribus genitor connubia donas?
Hac tua dote pater filia diues erit.
Tolle procul decepte faces Hymenæe maritas,
Et fuge turbato tecta nefanda pede.
Ferte faces in me (quas fertis) Erinnyes atræ.
Vt meus ex isto luceat igne rogus.
Nubite felices parca meliore sorores,
Admissi memores sed tamen este mei.
Quid puer admisit tam paucis editus horis?
Quo læsit facto uix bene natus auum?
Si potuit meruisse necem, meruisse putetur:
Ah miser admisso plectitur ille meo.
Nate dolor matris rapidarum præda ferarum,
Hei mihi natali dilacerate tuo.
Nate parum fausti miserabile pignus amoris,
Hæc tibi prima dies, hæc tibi summa fuit.
Non mihi te licuit lacbrymis per fundere iustis,
In tua nec tonsas ferre sepulchra comas.
Non superincubui, non oscula frigida carpsi,
Diripiunt auidæ uiscera nostra feræ.
Ipsa quoq; infantis cum uulnere persequar umbras,
Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
Tu tamen ô frustra miseræ sperate sorori,
Sparsa precor nati collige membra tui.
Et refer ad matrem, socioq; impone sepulchro,

Satelles ad Canacem.
Canace respondet.
Ad patrem.

Ad Hymenæum.
Ad Erinnyes infernales furias.

Vrnaq;

Vrnaq; nos habeat quamlibet arcta duos.
Viue memor nostri lachrymasq; in funere funde,
Neue reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) proiectæ nimium mandata sororis
Perfer, mandatis perfruar ipsa patris.

Et Scythonio.) Scython mons Thraciæ iuxta Septentrionem perpetuis damnatus niuibus.

Parca meliore.) Parca meliore, id est, fortunatiori augurio.

Nate parum.) Nate, sine doloris amplificatione ad natum apostrophat.

IN DVODECIMAM EPIST.

ARGVMENTVM.

Cum florida iuuentute & formositate ualeret Iason, quam primum Colchon attigit, à Medea Oetæ Colchorum regis & Ecates filia receptus est, & amatus, habitáq; coniugij spõsione illum edocuit, quo nã pacto in optatam deueniret prædã. Aureo igitur uellere rapto, clàm cum Medea fugam arripuit. Quos cũ insequeretur Oeta, illa Absyrti fratris, quem secũ ducebat, membra dispersit, ut ita patrem ossa filij legentem, remoraretur: & sic incolumes in Thessaliam tandem deuenerũt. Vbi Aesonem Iasonis patrem annis iam decrepitum, in robustiorem ætatem reduxit. Medea præterea in Peliæ mortem suas filias armauit, fingens enim ei iuuentutem restituere uelle, quẽadmodum Aesoni fecerat, filiabus persuasit, ut omnẽ sanguinem frigidum atq; ueterem, cultris exhaurirent, ut nouum atq; floridũ posset infundere. Quod cum fecissent puellæ, statim expirauit Pelias. Iason uero, seu criminis enormitate, seu ex alia caussa, Medeam repudiauit, & Creusam Creontis regis Corinthiorum filiam in uxorem assumpsit. Furibunda igitur Medea ad Iasonem scripsit, ingratitudinem in eo expostulando, præsentemq; ultionem, nisi recipiatur, minitando.

ME-

MEDEA IASONI.

Exul inops, contempta nouo Medea marito
Dicit, & an regni tempore nulla uacant? — Aliqui hæc duo carmina adulterina dicunt.
Vt tibi Colchorum memini regina uacaui,
Ars mea cum peteres ut tibi ferret opem.
Tunc quæ dispensant mortalia fata sorores,
Debuerant fusos euoluisse suos.
Tunc potui Medea mori bene, quicquid ab illo
Produxi uitæ tempore, pœna fuit.
Hei mihi, cur unquam iuuenilibus acta lacertis,
Phryxeam petijt Pelias arbor ouem?
Cur unquam Colchi Magnetida uidimus Argon?
Turbaq; Phasiacam Graia bibistis aquam?
Cur mihi plus æquo flaui placuere capilli?
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?
Aut saltem (in nostras quoniam noua puppis arenas
Venerat, audaces attuleratq; uiros)
Isset anhelatos non * præmeditatus in ignes — *ali. præmedicatus.
Immemor Aesonides, oraq; adunca boum.
Semina iecisset, totidem sumpsisset & hostes,
Vt caderet cultu cultor ab ipse suo.
Quantum perfidiæ tecum scelerate perisset,
Dempta forent capiti quàm mala multa meo.
Est aliqua ingrato meritum exprobrare uoluptas,
Hac fruar, hæc de te gaudia sola feram.
Iussus inexpertam Colchos aduertere puppim,
Intrasti patriæ regna beata meæ.
Hoc illic Medea fui, noua nupta quòd hìc est, — Officia sua cō mendando Creusam Creōtis filiā secum cōfert.
Quàm pater est illi, tam mihi diues erat.
Hic Ephyren bimarem, Scythiam tenet ille niuosam,
Omne tenet ponti qua plaga læua iacet.
Excipit hospitio iuuenes pater Oeta Pelasgos,
Et premitis pictos corpora Graia toros.

Tunc ego te uidi, tunc cœpi scire quis esses:
Illa fuit mentis prima ruina meæ.
Vt uidi, ut perij, nec notis ignibus arsi,
Ardet ut ad magnos pinea teda deos.
Et formosus eras, & me mea fata trahebant.
Abstulerant oculi lumina nostra tui.
Perfide sensisti: quis enim bene celat amorem?
Emitet indicio prodita flamma suo.

Rex Oëtes. Pericula cōmemorat.

Dixerat interea tibi rex, ut dura ferorum
Insolito premeres uomere colla boum.
Martis erant tauri plus quàm per cornua sæui,
Quorum terribilis spiritus ignis erat.
Aere pedes solidi, prætentaq; naribus æra,
Nigra per afflatus hæc quoq; facta suos.
Semina præterea populos genitura iuberis
Spargere deuota lata per arua manu.
Qui peterent natis secum tua corpora telis,
Illa erat agricolæ messis iniqua suo.

Draco peruigil.

Lumina custodis succumbere nescia somno,
Vltimus est aliqua decipere arte labor.
Dixerat Oëtes, mœsti consurgitis omnes,
Mensaq; purpureos deserit alta toros.
Quàm tibi tunc longè regnum dotale Creusæ,
Et socer, & magni nata Creontis erat?
Tristis abis, oculis abeuntem prosequor udis,
Et dixit tenui murmure lingua, uale.
Vt positum tetigi thalamo male saucia lectum,
Acta est per lachrymas nox mihi, quanta fuit.
Ante oculos taurique meos, segetesq; nefandæ,
Ante meos oculos peruigil anguis erat.
Hinc amor, hinc timor est: ipsum timor auget amorem,

Calliope soror.

Mane erat, & thalamo chara recepta soror.
Disiectamq; comas, auersaq; in ora iacentem

Inuenit,

Inuenit, & lachrymis omnia plena meis.
Orat opem Minyis, petit altera, & altera habebit,
Aesonio iuueni, quod rogat illa, damus.
Est nemus, & piceis, & frondibus ilicis atrum,
Vix illuc radijs solis adire licet.
Sunt in eo (fuerant certe) delubra Dianae, — Templum Dianae.
Aurea barbarica stat Dea facta manu.
Nescio an exciderint mecum loca: uenimus illuc, — A dubitatione pathos.
Ausus es infido sic prior ore loqui: — Verba Iasonis ad Medeam.
Ius tibi & arbitrium nostrae fortuna salutis
Tradidit, inq; tua est uitaq;, morsq; manu.
Perdere posse sat est, si quem iuuat ista potestas,
Sed tibi seruatus gloria maior ero.
Per mala nostra precor, quorum potes esse leuamen,
Per genus, & numen cuncta uidentis aui, — Sol Medeae auus.
Per triplices uultus, arcanaq; sacra Dianae, — Diana tripli ci uultu depingebatur.
Et si forte aliquos gens habet ista deos.
O uirgo miserere mei, miserere meorum,
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quòd si forte uirum non dedignare Pelasgum,
(Sed mihi tam faciles unde meosq; deos?)
Spiritus antè meus tenues uanescat in auras,
Quàm thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo. — Firmat sponsionem iureiurando.
Conscia sit Iuno sacris praefecta maritis,
Et Dea, marmorea cuius in aede sumus.
Haec animum, & quota pars, possent mouere puellae
Simplicis, & dextrae dextera iuncta meae.
Vidi etiam lachrymas, an & est pars fraudis in illis?
Sic cito sum uerbis capta puella tuis.
Iungis, & aeripides in adusto corpore tauros,
Et solidam iusso uomere findis humum.
Arua uenenatis pro semine dentibus imples, — Auget pericula, ut [illegible]
Nascitur, & gladios scutaq; miles habens.

beneficia maiora appareant.

Ipsa ego quæ dederam medicamina, pallida sedi,
Cum uidi subitos arma tenere uiros.
Donec terrigenæ (facinus miserabile) fratres
In se constrictas conseruere manus.
Peruigil ecce draco squammis crepitantibus horrens
Sibilat, & torto pectore uerrit humum.
Dotis opes ubi erant? ubi erat tua regia coniux,
Quiq; maris gemini distinet Isthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi sum nunc deniq; barbara facta,
Nunc tibi sum pauper, nunc tibi uisa nocens:
Flammea subduxi medicato lumina somno,
Et tibi quæ raperes uellera tuta dedi.
Proditus est genitor, regnum, patriamq; reliqui,
Munus in exilio * quodlibet esse tuli.

ali. quod licet.

Virginitas facta est peregrini præda latronis,
Optima cum chara matre relicta soror.
At te non fugiens sine me germane reliqui,
Deficit hoc uno littera nostra loco.
Quod facere ausa mea est, non audet scribere dextra,
Sic ego, sic tecum dilaceranda fui.

Fratrem Absyrthũ interfecisse dolet.

Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem?)
Credere me pelago fœmina iamq; nocens.
Numen ubi est? ubi dij? meritas subeamus in alto,
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
Compressos utinam Symplegades elisissent,
Nostraq; adhærerent ossibus ossa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus misisset edendos:
Debuit ingratis Scylla nocere uiris.

Symplegades duo scopuli Bosphoro in Thracio

Quæq; uomit totidem fluctus, totidemq; resorbet,
Nos quoque Trinacriæ supposuisset aquæ.
Sospes ad Aemonias, uictorq; reuerteris urbes.
Ponitur ad patrios aurea lana deos.
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes?

Cæsaq;

Cæsáq; uirginea membra paterna manu.
Vt culpent alij, tibi me laudare necesse est,
Pro quo sum toties esse coacta nocens.
Ausus es (ò iusto desunt sua uerba dolori)
Ausus es Aesonia dicere cede domo.
Iußa domo cesi natis comitata duobus,
Et, qui me sequitur semper, amore tui.
At subitò nostras ut Hymen cantatus ad aures
Venit, & accenso lampades igne micant:
Tibiáq; effudit socialia carmina uobis,
At mihi funesta flebiliora tuba:
Pertimui, nec adhuc tantum scelus esse putabam,
Sed tamen in toto pectore frigus erat.
Turba ruunt, & Hymen clamant, Hymenæa frequentãt,
Quò propior uox est, hoc mihi peius erat.
Diuersi flebant serui, lachrymasq; tegebant,
Quis uellet tanti nuncius esse mali?
Me quoq; quicquid erat potius nescire iuuabat,
Sed tanquam scirem mens mea tristis erat.
Cum minor è pueris iussus, studióq; uidendi
Constitit ad geminæ limina prima foris.
Hinc mihi, mater abi, pompam pater (inquit) Iason
Ducit, & adiunctos aureus urget equos.
Protinus abscissa planxi mea pectora ueste,
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mediæ suadebat in agmina turbæ,
Sertáq; compositis demere rapta comis.
Vix me continui, quin sic laniata capillos
Clamarem, meus est, inijceremq; manus.
Læse pater gaude, Colchi gaudete relicti,
Inferias umbræ fratris habete mei.
Deseror amißis regno, patriáq;, domóq;,
Coniuge, qui nobis omnia solus erat:

Hymen pro nuptijs, quib. præest.
Tuba funeribus adhibebatur.
Hymenæa scilicet festa.

Verba pueri ad matrem.

Synecdoche.
Pathos à gaudio.

Serpentes igitur potui taurosq; furentes,
Vnum non potui perdomuisse uirum.
Quæq; feros repuli doctis medicatibus ignes,
Non ualeo flammas effugere ipsa meas.
Ipsi me cantus, artes, herbæq; relinquunt,
Dea Proserpina quæ magicis præest.
Nil Dea, nil Hecates sacra potentis agunt.
Non mihi grata dies, noctes uigilantur amaræ,
Nec tener in misero pectore somnus adest.
Quæ me non possum, potui sopire draconem,
Vtilior cuius, quàm mihi, cura mea est.
Quos ego seruaui pellex amplectitur artus,
Et nostri fructus illa laboris habet.
Forsitan, & stultæ dum te iactare maritæ
Quæris, & iniustis auribus apta loqui:
In faciem moresq; meos noua crimina fingis.
Rideat, & uitijs læta sit illa meis.
Rideat, & Tyrio iaceat sublimis in ostro,
Flebit, & ardores uincet adusta meos.
Amara concessio.
Dum ferrum, flammæq; aderunt, succusq; ueneni,
Hostis Medeæ nullus inultus erit.
Quòd si forte preces præcordia ferrea tangunt,
Nunc animis audi uerba minora meis.
Nam tibi sum supplex, quod tu mihi sæpe fuisti,
Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
Si tibi sum uilis, communes respice natos,
Sæuiet in partus dira nouerca meos.
Et nimium similes tibi sunt, & imagine tangor,
Et quoties uideo, lumina nostra madent.
Per superos oro, per auitæ numina flammæ,
Per meritum, & natos pignora nostra * tuos,
*ali. duos.
Redde torum, pro quo tot res insana reliqui,
Adde fidem dictis, auxiliumq; refer.
A facili.
Non ego te imploro contra taurosq;, uirosq;,

Vtq;

Vtq́; tua serpens uicta quiescat ope.
Te peto quem merui, quem nobis ipse dedisti,
Cum quo sum pariter facta parente parens.
Dos ubi sit quæris, campo numerauimus illo,
Qui tibi laturo uellus arandus erat.
Aureus ille aries uillo spectabilis aureo,
Dos mea, quam, dicam si tibi redde, neges.
Dos mea, tu sospes, dos est mea Graia iuuentus:
I nunc Sysiphias improbe confer opes.
Quòd uiuis, quòd habes nuptam, socerumq́; potentem,
Hoc ipsum, ingratus quód potes esse, meum est.
Quos equidem actutum: sed quid prædicere pœnam
Attinet, ingentes parturit ira minas.
Quo feret ira sequar, facti fortasse pigebit,
Et piget infido consuluisse uiro.
Viderit ista Deus, qui nunc mea pectora uersat,
Nescio quid certe mens mea maius agit.

Beneficia pro dote obijcit.
Synæresis.
Sysiphus Creontis pater.
Eclipsis indignatiõi apta
Actutum confestim.
Cupido.

Mortalia fata.) Parcæ fatales Cloto, Lachesis & Atropos.

Magnetida uidimus.) Argon nauim intelligit in Pelio Thessaliæ monte natam, & in Magnetida regione Thessaliæ proxima fabricatam.

Hic Ephyren.) Ephyren, id est, Corinthum ab Ephyre Oceani filia inter Ionium & Aegæum mare sita.

Vt uidi.) Primum ut, tempus, reliquum, quo modo significat.

Dotis opes ubi sunt.) Creusam in odiũ uertere nititur, officia officijs comparando.

Aut nos Scylla rapax.) Scylla, & Charybdis pericula in mari Siculo siue Trinacrio.

Et accenso lampade.) Quinque lampades siue faces in nuptijs accendebantur.

Inferias umbræ fratris.) Inferias, id est sacra, quę alicuius occisione fiebant.

Nil Hecates.) Hecate Perses filia crudelissima quę aconitum inuenit: quo patrem interemit. Est etiam Hecate trium potestatum Dea, uel quod centum hostijs placetur, uel quod centum annos errare facit insepultos.

Et ardores uincet.) Medea Creusam cum patre, et domo conflagrauit.

Si tibi sum uilis.) A natorum incommoditate querela.

IN DECIMAMTERTIAM EPIST.

ARGVMENTVM.

Protesilaus Iphicli filius ad Troiam quadraginta nauibus, ut ait Homerus, nauigans, cum cæteris Græcis Aulide portu Bœotię ob tempestatem clausus est. Quod dum intellexisset Laodameia Acasti ex Laudothea filia, atque eius uxor syncere maritum amãs, multis somnijs solicitata, hãc epistolam ad eum scripsit: qua suadet ut oraculi memor, à belli periculis abstineat. Datum enim Græcis fuerat responsum: eum qui primus ex classe in terram Troianorum descendisset, periturum. At Protesilaus magnanimus primus in terram descendit, & ab Hectore occisus est.

LAODAMEIA PROTESILAO.

Mittit, & optat amans, quò mittitur ire salutem,
Hæmonis Hæmonio Laodameia uiro.
Aulide te fama est uento retinente morari, — Aulide pro Aulidi Seruio teste.
Ah, me cum fugeres, hic ubi uentus erat?
Tunc freta debuerant uestris obsistere remis,
Illud erat sæuis utile tempus aquis.
Oscula plura uiro, mandataq; plura dedissem,
*Et sunt quæ uolui dicere * plura tibi.* — *ali multa.
Raptus es hinc præceps, & qui tua uela uocaret,

Quem

Quem cuperent nautæ, non ego, uentus erat.
Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti,
Soluor ab amplexu Protesilaë tuo.
Linguaq; mandatis uerba imperfecta reliquit,
Vix illud potui dicere triste, uale.
Incubuit Boreas, arreptaq; uela tetendit,
Iamq; meus longè Protesilaus erat.
Dum potui spectare uirum, spectare iuuabat,
Sumq; tuos oculos usque secuta meis.
Vt te non poteram, poteram tua uela uidere,
Vela diu uultus detinuere meos.
At postquàm nec te, nec uela fugacia uidi,
Et, quod spectarem, nil nisi pontus erat:
Lux quoque tecum abijt, tenebris exanguis obortis
Succiduo dicor procubuisse genu.
Vix socer Iphiclus, uix me grandæuus Acastus,
Vix mater gelida mœsta refecit aqua.
Officium fecere pium, sed inutile nobis:
Indignor miseræ non licuisse mori.
Vtq; animus redijt, pariter rediere dolores,
Pectora legitimus casta momordit amor.
Nec mihi pectendos cura est præbere capillos,
Nec libet aurata corpora ueste tegi.
Vt quas pampinea tetigisse bicorniger hasta
Creditur, huc illuc quà furor egit, eo.
Conueniunt matres Phylacides, & mihi clamant,
Indue regales Laodameia sinus.
Scilicet ipsa feram saturatas murice uestes?
Bella sub Iliacis mœnibus ille geret?
Ipsa comas pectam, galea caput ille premetur?
Ipsa nouas uestes, dura uir arma ferat?
Quo possum squalore tuos imitata labores
Dicar, & hæc belli tempora tristis agam.

A cultus negligentia pathos.

Phyllace urbs Thessaliæ, cui Protesilaus imperabat.

Ad Paridem apostrophat

Dux Pari Priamide damno formose tuorum,
Tam sis hostis iners, quàm malus hospes eras.
Aut te Tænariæ faciem culpasse maritæ,
Aut illi uellem displicuisse tuam.
Tu qui pro rapta nimium Menelaë laboras,
Hei mihi quàm multis flebilis ultor eris.
Dij precor à nobis omen remouete sinistrum,
Et sua det reduci uir meus arma Ioui.
Sed timeo, & quoties subijt miserabile bellum,
More niuis lachrymæ sole madentis eunt.

Tenedos insula cõtra Troiam.

Ilion, & Tenedos, Simoisq;, & Xanthus, & Ide,
Nomina sunt ipso penè timenda sono.
Nec rapere ausurus (nisi se defendere posset)
Hospes erat, uires nouerat ille suas.
Venerat (ut fama est) multo spectabilis auro,
Quiq; suo Phrygias corpore ferret opes.
Classe uirisq; potens, per quæ fera bella geruntur,
Et sequitur regni pars quota quenque sui.

Ad Helenam

His ego te uictam consors Ledæa gemellis
Suspicor, hæc Danais posse nocere puto.
Hectora nescio quem timeo, Paris Hectora dixit
Ferrea sanguinea bella mouere manu.
Hectora quisquis is est (si sum tibi chara) caueto,
Signatum hoc memori pectore nomen habe.
Hunc ubi uitaris, alios uitare memento,
Et multos illic Hectoras esse puta.
Et facito, ut dicas quoties pugnare parabis,
Parcere me iußit Laodameia sibi.
Si cadere Argolico fas est sub milite Troiam,
Te quoque non ullum uulnus habente cadat.
Pugnet, & aduersus tendat Menelaus in hostes,
Vt rapiat Paridi, quam Paris antè sibi.

A iusto arguit.

Irruat, & caussa quem uincit, uincat & armis,

Hosti-

Hostibus è medijs nupta petenda uiro est.
Caussa tua est dispar, tu tantum uiuere pugna,
Inq; pios dominæ posse redire sinus.
Parcite Dardanidæ de tot (precor) hostibus uni,
Ne meus ex illo corpore sanguis eat.
Non est, quem deceat nudo concurrere ferro,
Sæuaq; in oppositos pectora ferre uiros.
Fortius ille potest multo qui pugnat amore.
Bella gerant alij, Protesilaus amet.
Hunc fateor uolui reuocare, animusq; ferebat,
Substitit auspicij lingua timore mali.
Cum foribus uelles ad Troiam exire paternis,
Pes tuus offenso limine signa dedit.
Vt uidi, ingemui: tacitoq; in pectore dixi:
Signa reuersuri sint precor ista uiri.
Hæc tibi nunc refero, ne sis animosus in armis.
Fac meus in uentos, hic timor omnis eat.
Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,
Qui primus Danaum Troada tanget humum:
Infelix quæ prima uirum lugebit ademptum,
Dij faciant ne tu strenuus esse uelis.
Inter mille rates tua sit millesima puppis,
Iamq; fatigatas ultima uerset aquas.
Hoc quoque præmoneo, de naue nouissimus exi,
Non est, quò piroperes, terra paterna tibi.
Cum uenies, remoq; moue, ueloq; carinam,
Inq; tuo celerem littore siste gradum.
Siue latet Phœbus, seu terris altior extat,
Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte uenis.
Nocte tamen quàm luce magis: nox grata puellis,
Quarum suppositus colla lacertus habet.
Aucupor in lecto mendaces cœlibe somnos,
Dum careo ueris, gaudia falsa iuuant.

Apostrophe pathos augetur.

Monet ut sibi prospiciat ne præsagia mortis effectum sortiantur.

Sed

Futurũ Protesilai interitũ præsagit.

Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
Cur uenit à uerbis multa querela tuis?
Excutior somno, simulachraq; noctis adoro,
Nulla caret fumo Thessalis ara meo.
Thura damus, lachrymasq; super : quæ sparsa relucent,
Vt solet à fuso surgere flamma mero.
Quando ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
Languida lætitia soluar ab ipsa mea?
Quando erit ut lecto mecum bene iunctus in uno
Militiæ referas splendida facta tuæ?
Quæ mihi dum referes (quamuis audire iuuabit)
Multa tamen rapies oscula, multa dabis.
Semper in his aptè narrantis uerba resistunt,
Promptior est dulci lingua * referre mora.
Sed cum Troia subit, subeunt uentiq;, fretumq;,
Spes bona sollicito uicta timore cadit.
Hoc quoque, quòd uenti prohibent exire carinas,
Me mouet, inuitis ire paratis aquis.
Quis uelit in patriam uento prohibente reuerti?
A patria pelago uela uetante datis.
Ipse suam non præbet iter Neptunus ad urbem:
Quò ruitis? uestras quisque redite domos.
Quo ruitis Danai? uentos audite uetantes,
Non subiti casus, numinis ista mora est.
Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?
Dum licet, Inachiæ uertite uela rates.
Sed quid ego hæc reuoco? reuocantis omen abesto,
Blandaq; compositas aura secundet aquas.
Troadas inuideo, quæ sic lachrymosa suorum
Funera conspicient, nec procul hostis erit.
Ipsa suis manibus forti noua nupta marito
Imponet galeam, barbaraq; arma dabit.
Arma dabit: dumq; arma dabit, simul oscula sumet,

* aliâs, retenta.

A maiori argumentum.

A caussa dissuasio.

Inuideo cum accusatiuo.

Hoc

Hoc genus officij dulce duobus erit.
Producetq; uirum, dabit & mandata reuerti:
Et dicet, referas arma fac ista Ioui.
Ille ferens dominæ mandata recentia secum,
Pugnabit caute, respicietq; domum.
Exuet, & reduci galeam, clypeumq; resoluet,
Excipietq; suo corpora laxa sinu.
Nos sumus incertæ, nos anxius omnia cogit,
Quæ possunt fieri, facta putare, timor.
Dum tamen arma geris diuerso miles in orbe,
Quæ referat uultus est mihi cæra tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita uerba
Dicimus, amplexus accipit illa meos.
Crede mihi plus est, quàm quod uideatur, imago.
Adde sonum cæræ, Protesilaus erit.
Hanc specto, teneoq; sinu pro coniuge uero,
Et tanquam possit uerba referre, queror.
Per reditus corpusq; tuum, mea numina, iuro,
Perq; pares animi, coniugijq; faces,
Perq; (quod ut uideam canis albere capillis)
Quod tecum posis ipse referre caput:
Me tibi uenturam comitem quocunque uocaris,
Siue (quod heu timeo) siue superstes eris.
Vltima mandato claudatur epistola paruo,
Sit tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Iureiurando epistolam terminat.

Suppressit mortuus.

Bicorniger hasta.) Bacchus cornibus effigiatur ob elationem quam feruor uini inducit.

Aut te Tænariæ.) Tænarus Laconiæ promontorium unde Helena fuit.

A nobis omen.) Protesilaus pede in limine offenso omen dederat.

Pes tuus offenso.) Pedum offensiones mala ferebant præsagia, unde Tibullus:

O quoties ingressus iter mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.

Iter

Iter Neptunus.) A deorum uoluntate nauigationem dissuadet.

Dum licet, Inachiæ.) Ab Inacho uetustissimo Argiuorum rege Græci Inachij dicti sunt.

Diuerso miles in orbe.) Asiam significat quæ ab Europa diuersa est, bellum à Græcis gerebatur qui Europei erant.

IN XIIII. EPISTOLAM

ARGVMENTVM.

Danaus Beli prisci filius ex pluribus coniugibus quinquaginta filias suscepit, quas dum Aegyptus eius frater, cui totidem erant filij, postulasset in nurus, Danaus oraculi responso comperto, se manibus generi moriturum, uolens periculum euitare, conscensis nauibus Argos uenit. Indignatus autē Aegyptus, eo quòd spretus esset, filios cum exercitu ad illum oppugnandum misit, hac lege, ut non nisi interempto Danao ad se redirent, aut filiarum connubia inissent. Ille autem obsidione coactus filias se daturum spopondit. Sed puellæ accepto à patre gladio, ut iussum erat, prima nocte cum uino lætitiaq; calentes iuuenes in profundissimum soporem descendissent, unaquæque suum iugulauit: sola Hypermestra excepta, quæ Lino, quem Eusebius Lynceum appellat, marito suo miserta pepercit, suasitq; ut ad patrem Aegyptum detecto facinore quamprimum fugeret. Sed cum pater Danaus ab omnibus perfectum facinus intellexisset, præterquam ab Hypermestra, eam crudelissime uinctam in carcere seruandam tradidit. Quare Linum patruelem, eundemq; maritum, quem seruauerat, hac epistola rogat, ut uel opem ferat, captiuitateq; liberet: uel si mori contingat, ut sepulturæ honore non careat. A Lino tandem Danao trucidato fuit liberata.

HYPERMESTRA LINO.

Mittit Hypermestra de tot modo fratribus uni,
Cætera nuptarum crimine turba iacet.

Clausa

Clausa domo teneor, grauibusq́; coërcita uinclis,
Est mihi supplicij caussa fuisse piam.
Quòd manus extimuit iugulo dimittere ferrum
Sum rea, laudarer, si scelus ausa forem.
Esse ream præstat, quàm sic placuisse parenti:
Non piget immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet (quem non uiolauimus) urat,
Quæq́; aderant sacris, tendat in ore faces:
Aut illo iugulet (quem non bene tradidit) ense,
Vt qua non cecidit uir nece, nupta cadam:
Non tamen, ut dicant morientia, pœnitet, ora,
Efficiet: non est, quam piget esse piam.
Pœniteat sceleris Danaum, sæuasq́; sorores:
Hic solet euentus facta nefanda sequi.
Cor pauet admonitu temeratæ sanguine noctis,
Et subitus dextræ * præpedit ossa tremor.
Quam tu cæde putes fungi potuisse mariti,
Scribere de facta non sibi cæde timet.
Sed tamen experiar, modo facta crepuscula terris,
Vltima pars lucis, primaq́; noctis erat.
Ducimur Inachides sub magni tecta Pelasgi,
Et socer armatas accipit ipse nurus.
Vndique collucent præcinctæ lampades auro,
Dantur in inuitos impia thura focos,
Vulgus Hymen Hymenæe uocant, fugit ille uocantes,
Ipsa Iouis coniux cessit ab urbe sua.
Ecce mero dubij comitum clamore frequentes,
Flore nouo madidas impediente comas,
In thalamos læti, thalamos sua busta, feruntur,
Strataq́; corporibus funere digna premunt.
Iamq́; cibo, uinoq́; graues, somnoq́; iacebant,
Securumq́; quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire uidebar,

A facti constantia Linũ sibi conciliat.

* aliâs, præscidit.

Crepusculum

Inachides proneptis Inachi.

Iunonem Argis natã scribit.

Et ta-

Et tamen audieram, quodq́; uerebar erat.
Sanguis abit, mentemq́; calor, corpusq́; reliquit,
Inq́; nouo iacui frigida facta toro.
Vtq́; leui Zephyro graciles uibrantur aristæ,
Frigida populeas ut quatit aura comas:
Aut sic, aut etiam tremui magis: ipse iacebas:
Quæq́; tibi dederam uina soporis erant.
Excussere metum uiolenti iussa parentis,
Erigor, & capio tela tremente manu.
Non ego falsa loquor, ter acutum sustulit ensem,
Ter male sublato decidit ense manus.
At rursus monitis, iussuq́; coacta parentis,
Admoui iugulo tela paterna tuo.
Sed timor & pietas crudelibus obstitit ausis,
Castaq́; mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata sinus, laniata capillos,
Exiguo dixi talia uerba sono:
Sæuus Hypermestra pater est tibi, iussa parentis
Effice, germanis sit comes iste suis.
Fœmina sum, & uirgo natura mitis & annis,
Non faciunt molles ad fera tela manus.
Quin age, dumq́; licet fortes imitare sorores,
Credibile est cæsos omnibus esse uiros.
Si manus hæc aliquam posset committere cædem,
Morte foret dominæ sanguinolenta suæ.
Quid meruere necem patruelia regna tenendo?
Quæ tamen externis danda forent generis?
Finge uiros meruisse mori: quid fecimus ipsæ?
Quo mihi commisso non licet esse piam?
Quid mihi cum ferro? quid bellica tela puellæ?
Aptior est digitis lana colusq́; meis.
Hæc ego dumq́; queror, lachrymæ sua uerba sequuntur,
Deq́; meis oculis in tua membra cadunt.

Contra patrem argumentatur.

Dum

Dum petis amplexus, sopitaq́; brachia iactas,
Penè manus telo saucia facta tua est.
Iamq́; patrem, famulosq́; patris, lucemq́; timebam,
Expulerant somnos hæc mea uerba tuos:
Surge age Belide de tot modo fratribus unus,
Nox tibi, ni properes, ista perennis erit.
Territus exurgis, fugit omnis inertia somni,
Aspicis in timida fortia tela manu.
Quærenti causam, dum nox sinit, effuge, dixi,
Dum nox atra sinit, tu fugis, ipsa moror.
Mane erat, & Danaus generos ex cæde iacentes
Dinumerat, summæ criminis unus abes.
Fert male cognatæ iacturam mortis in uno,
Et queritur factum sanguinis esse parum.
Abstrahor à patrijs manibus, raptamq́; capillis
(Hæc meruit pietas præmia) carcer habet.
Scilicet ex illo Iunonia permanet ira,
Quo bos ex homine est, ex boue facta Dea.
Ah satis est pœnæ teneram mugisse puellam,
Nec modo formosam posse placere Ioui.
Astitit in ripa liquidi noua uacca parentis,
Cornuaq́; in patrijs non sua uidit aquis.
Et conata loqui mugitus edidit ore,
Territaq́; est forma, territa uoce sua.
Quid furis infelix? quid te miraris in unda?
Quid numeras factos ad noua membra pedes?
Ipsa Iouis magni pellex metuenda sorori,
Fronde leuas nimiam cespitibusq́; famem.
Fonte bibis, spectasq́; tuam stupefacta figuram,
Et te ne feriant, quæ geris, arma times.
Quæq́; modo ut posses etiam Ioue digna uideri,
Diues eras nuda, nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataq́; flumina curris,

Patronymicũ à Belo auo
Antithesis.

A Iunonis ira facinus excusat.

H Dat

Dat mare, dant amnes, dat tibi terra uiam,
Quæ tibi caussa fugæ, quid Io freta longa pererras?
Non poteris uultus effugere ipsa tuos.
Inachi quò properas? eadem sequeris´q; fugis´q;,
Tu tibi dux comiti, tu comes ipsa duci.
Nilus. Per septem Nilus portus emissus in æquor
Exuit insanæ pellicis ora bouis.
Vltima quid referam, quorum mihi cana senectus
Sui temporis infelicitates aperit. Autor? dant anni quod querar ecce mei.
Bella pater, patruus´q; gerunt: regno´q;, domo´q;
Pellimur, eiectos ultimus orbis habet.
Ille ferox solus solio, sceptris´q; potitur,
Cum sene nos inopi turba uagamur inops.
De fratrum turba pars exiguissima restat,
Qui´q; dati leto quæ´q; dedere fleo.
Nam mihi quot fratres totidem periere sorores,
Accipiat lachrymas utraque turba meas.
En ego, quòd uiuis, pœnæ crucianda reseruor:
Quid fiet sonti, cum rea laudis agar?
Et consanguineæ quondam centesima turbæ,
Infelix uno fratre manente cadam.
At tu si qua piæ Line est tibi cura sororis,
Quæ´q; tibi tribui munera dignus habes:
Deprecatione epistolam claudit. Vel fer opem, uel dede neci, defuncta´q; uita
Corpora furtiuis insuper adde rogis.
Et sepeli lachrymis perfusa fidelibus ossa,
Sculpta´q; sint titulo nostra sepulchra breui:
Hypermestræ epitaphium. Exul Hypermestra, precium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipsa tulit.
Scribere plura libet, sed pondere lassa catenæ
Est manus, & uires subtrahit ipse timor.

Sub magni tecta Pelasgi.) Danaus arcē à Pelasgo Iouis & Niobes filio prius inhabitatam incoluit.

Per

Per Argos erat.) Hoc Argos, uel hi Argi, urbs in Achaia non longe à Mycenis.

Sæuus Hypermestra.) Disputat in utranq; partem quid agendum sit.

Non faciunt molles.) More muliebri mentem uariat.

Quo bos ex homine est.) Io Inachi fluuij filia à Ioue compressa, subito Iunonis interuentu in uaccã uersa, tandem furijs acta ad Aegyptum deuenit, ubi in pristinam formam redacta Isis dea uocata est.

Inachi quò properas.) Inachus fluuius, Io pater.

IN XV. EPISTOLAM

ARGVMENTVM.

Paris, qui alio nomine Alexander dictus est, ob Helenam sibi à Venere promissam Lacedæmona nauigans, à Menelao honorificentissime susceptus est, & honoratus. Sed cum per id tempus oportuisset Menelaum, omnesq; Minois pronepotes ad diuidendas Atrei opes Cretam adire, Paridem domi dimittens, Helenæ mandauit, ut non minorem hospitis, quàm suijpsius curam gereret. Verum Paris dum datam sibi oportunitatem uideret, Helenam in amorem sui, quantum potuit, sollicitare conatus est. Hac autem artificiosa epistola detegit quanto amoris æstu ardeat, se ab omnibus commendando, quibus amatores laudari solent. Et quia nouerat muliebrem sexum esse fragilem, & gloriæ, & laudis, & forma, atq; genere cupidissimum, omnia affert Paris quæ sibi Helenes animum conciliare possunt, & quæ odium mariti atq; contemptum excitent. Fugam itaque suadet, quam Troianis uiribus tueri posse asserit.

PARIS HELENAE.

HAnc tibi Priamides mitto Ledæa salutem,
Quæ tribui sola te mihi dante potest.
Eloquar? an flammæ non est opus indice notæ?
Et plus, quàm uellem, iam meus extat amor. Dubitatio ex turpitudine.
Ille quidem lateat malim, dum tempora dentur,

Lætitiæ mixtos non habitura metus.
Sed male dißimulo: quis enim celauerit ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?
Si tamen expectas, uocem quoque rebus ut addam:
Vror: habes animi nuncia uerba mei.
Parce precor fasso, nec duro cætera uultu
Perlege, sed formæ conueniente tuæ.
Iamdudum gratum est, quòd epistola nostra recepta est,
Spem facit hoc recipi me quoque posse modo.
Quæ rata sit, nec te frustra promiserit opto,
Hoc mihi quæ suasit mater Amoris iter.
Nanque ego diuino monitu, ne nescia pecces,
Aduchor: & cœpto non leue numen adest.
Præmia magna quidem, sed non indebita posco,
Pollicita est thalamo te Cytherea meo.
Hac duce Sigæo dubias à littore feci
Longa Phereclea per freta puppe uias.
Illa dedit faciles auras, uentosq; secundos,
In mare (nil mirum) ius habet orta mari.
Perstet, & ut pelagi, sic pectoris adiuuet æstus,
Deferat in portus & mea uota suos.
Attulimus flammas, non hîc inuenimus illas.
Hæ mihi tam longæ causa fuere uiæ.
Nam nec tristis hyems, nec nos huc appulit error:
Tænaris est claßi terra petita meæ.
Nec me crede, fretum merces portante carina
* Findere: quas habeo dij tueantur opes.
Nec uenio Graias ueluti spectator ad urbes:
Oppida sunt regni diuitiora mei.
Te peto, quam pepigit lecto Venus aurea nostro:
Te prius optaui quàm mihi nota fores.
Ante tuos animo uidi, quàm lumine uultus:
Prima fuit uultus nuncia fama tui.

Possesßiuum à Phereclа nauis Paridis fabricatore.

* aliâs, Scindere.

Diuitiora.

Nec tamen est mirum, si sic ut oporteat, arcu
Mißilibus telis eminus ictus amo.
Sic placuit fatis, quæ nec conuellere tentes:
Accipe cum uera dicta relata fide.
Matris adhuc utero partu remorante tenebar,
Iam grauidus iusto pondere uenter erat.
Illa sibi ingentem uisa est sub imagine somni,
Flammiferam pleno reddere uentre facem.
Territa consurgit, metuendaq; noctis opacæ
Visa seni Priamo, uatibus ille refert.
Arsurum Paridis uates canit Ilion igni.
Pectoris ut nunc est, fax fuit illa mei.
Forma, uigorq; animi, quamuis de plebe uidebar,
Indicium tectæ nobilitatis erat.
Est locus in mediæ nemorosis uallibus Idæ
Deuius, & piceis, ilicibusq; frequens.
Qui nec ouis placidæ, nec amantis saxa capellæ,
Nec patulo tardæ carpitur ore bouis.
Hinc ego Dardaniæ muros, excelsaq; tecta,
Et freta prospiciens, arbore nixus eram:
Ecce pedum pulsu uisa est mihi terra moueri,
Vera loquar, uero uix habitura fidem.
Constitit ante oculos actus uelocibus alis
Atlantis magni, Pleïonesq; nepos.
Fas uidisse fuit, fas sit mihi uisa referre,
Inq; Dei digitis aurea uirga fuit,
Tresq; simul diuæ, Venus, & cum Pallade Iuno
Graminibus teneros imposuere pedes.
Obstupui, gelidusq; comas erexerat horror,
Cum mihi, pone metum, nuntius ales ait,
Arbiter es formæ, certamina siste Dearum,
Vincere quæ forma digna sit una duas.
Neue recusarem uerbis Iouis imperat, & se

Protinus æthereа tollit in astra uia.
Mens mea conualuit, subitoq; audacia uenit:
Nec timui uultu quanque notare meo.
Vincere erant omnes dignæ, iudexq; uerebar
Non omnes causam uincere posse suam.
Sed tamen ex illis iam tunc magis una placebat,
Hanc esse ut scires, unde mouetur amor.
Tantaq; uincendi cura est, ingentibus ardent
Iudicium donis sollicitare meum.
Regna Iouis coniux, uirtutem filia iactat:
Ipse potens dubito, fortis an esse uelim.
Dulce Venus risit, nec te Pari munera tangant,
Vtraque suspensi plena timoris, ait.
Nos dabimus quod ames, & pulchræ filia Ledæ
Ibit in amplexus pulchrior illa tuos.
Dixit, & ex æquo donis, formaq; probata
Victorem cœlo rettulit illa pedem.
Interea (credo uersis ad prospera fatis)
Regius agnoscor per rata signa puer.
Læta domus nato per tempora longa recepto,
Addit, & ad festos hunc quoque Troia diem.
Vtq; ego te cupio, sic me cupiere puellæ,
Multarum uotum sola tenere potes.
Nec tantum regum natæ petiere, ducumq;,
Sed Nymphis etiam curaq;, amorq; fui.
At mihi cunctarum subeunt fastidia, postquam
Coniugij spes est Tyndari facta tui.
Te uigilans oculis, animo te nocte uidebam,
Lumina cum placido uicta sopore iacent.
Quid facies præsens, quæ nondum uisa placebas?
Ardebam, quamuis hic procul ignis erat.
Nec potui debere mihi spem longius istam,
Cœrulea peterem quin mea uota uia.

Troia

Troïa cæduntur Phrygia pineta securi,
Quæq; erat æquoreis utilis arbor aquis.
Ardua proceris spoliantur Gargara syluis,
Innumerasq; mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naues,
Texitur, & costis panda carina suis.
Addimus antemnas, & uela sequentia malos,
Accipit, & pictos puppis adunca Deos.
Qua tamen ipse uehor, comitata Cupidine paruo,
Sponsor coniugij stat Dea picta sui.
Imposita est factæ postquam manus ultima classi,
Protinus Aegæis ire iubebar aquis.
Et pater, & genitrix inhibent mea uota rogando.
Propositumq; uiæ uoce morantur iter.
Et soror effusis ut erat Cassandra capillis,
Cum uellent nostræ iam dare uela rates,
Quò ruis? exclamat: referes incendia tecum,
Quanta per has nescis flamma petatur aquas.
Vera fuit Vates, dictos inuenimus ignes,
Et ferus in molli pectore flagrat amor.
Portubus egredior, uentisq; ferentibus usus
Applicor in terras Oebali nympha tuas.
Excipit hospitio uir me tuus, hoc quoque factum
Non sine consilio, numinibusq; Deûm.
Ille quidem ostendit, quicquid Lacedæmone tota
Ostendi dignum, conspicuumq; fuit.
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina nil aliud, quo caperentur, erat.
Vt uidi, obstupui, præcordiaq; intima sensi
Attonitus curis intonuisse nouis.
His similes uultus, quantum reminiscor, habebat,
Venit in arbitrium cum Cytherea meum.
Si tu uenisses pariter certamen in illud,

In dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor præconia fecit,
Nullaq; de facie nescia terra tua est.
Nec tibi per usquam Phrygiam, ne solis ab ortu
Inter formosas altera nomen habet.
Credis & hoc nobis? minor est tua gloria uero,
Famaq; de forma penè maligna tua est.
Plus hic inuenio, quàm quod promiserat illa.
Et tua materia gloria uicta sua est.
Ergo arsit merito, qui nouerat omnia, Theseus,
Et uisa est tanto digna rapina uiro.
More tuæ gentis nitida dum nuda palæstra
Ludis, & es nudis fœmina mixta uiris.
Quòd rapuit laudo, miror quòd reddidit unquàm,
Tam bona constanter præda tenenda fuit.
Ante recessisset caput hoc ceruice cruenta,
Quàm tu de thalamis abstraherere meis.
Téne manus unquam nostræ dimittere uellent?
Téne meo paterer uiuus abire sinu?
Si reddenda fores, aliquid tamen antè tulissem,
Nec Venus ex toto nostra fuisset iners.
Vel tua uirginitas esset libata, uel illud
Quod poterat salua uirginitate rapi.
Da modo te Paridi, quæ sit constantia nosces,
Flamma rogi flammas finiet una meas.
Præposui regnis ego te, quæ maxima quondam,
Pollicita est nobis nupta, sororq; Iouis.
Dumq; tuo possem circumdare brachia collo,
Contempta est Virtus, Pallade dante mihi.
Cum Venus, & Iuno Pallasq; in montibus Idæ
Corpora iudicio supposuere meo.
Nec piget, haud unquam stulte elegisse uidebor,
Permanet in uoto mens mea firma suo.

A pulchritudinis laude Helenam allicit.

Constantiam suam laudat.

Spem

Spem modo ne nostram fieri patiare caducam
Deprecor, ò tanto digna labore peti.
Non ego coniugium generosæ degener opto,
Nec mea, crede mihi, turpiter uxor eris.
Pleiada (si quæras) in nostra gente Iouemq;
Inuenies, medios ut taceamus auos.
Sceptra parens Asiæ (qua nulla beatior ora est)
Finibus immensis uix obeunda tenet.
Innumeras urbes atq; aurea tecta uidebis,
Quæq; suos dicas templa decere deos.
Ilion aspicies, firmataq; turribus altis,
Mœnia Phœbeæ structa canore lyræ.
Quid tibi de turba narrem numeroq; uirorum,
Vix populum tellus sustinet illa suum.
Occurrent denso tibi Troades agmine matres,
Nec capient Phrygias atria nostra nurus.
O quoties dices, quàm pauper Achaïa nostra est,
Vna domus quæuis urbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit, Sparten contemnere uestram,
In qua tu nata es, terra beata mihi est.
Parca sed est Sparte, tu cultu diuite digna,
Ad talem formam non facit iste locus.
Hanc faciem largis sine fine paratibus uti,
Delitijsq; decet luxuriare nouis.
Cum uideas cultus nostra de gente uirorum,
Quales Dardanias credis habere nurus?
Da modo te facilem, nec dedignare maritum,
Rure * Terapneo nata puella, Phrygem.
Phryx erat, & nostro genitus de sanguine, qui nunc
Cum dijs potando nectare miscet aquas.
Phryx erat Auroræ coniux: tamen abstulit illum
Extremum noctis quæ Dea finit iter.
Phryx etiam Anchises, uolucrum cui mater amorum

A genere, & potētia se laudat.

*Terāne Laconiæ oppidū in quo nata est Helena

Gaudet in Ideis concubuisse iugis.
Nec puto collatis forma Menelaus, & armis,
Iudice te nobis anteferendus erit.
Nos dabimus certe socerum tibi clara fugantem
Lumina, qui trepidos à dape uertat equos.
Nec pater est Priamo soceri de cæde cruentus,
Et qui Myrthoas crimine signet aquas.
Nec proauo Stygia nostro captantur in unda
Poma, nec in medijs quæritur humor aquis.
Quid tamen hoc refert? si te tenet ortus ab illis,
Cogitur huic domui Iuppiter esse socer.
Heu facinus, totis indignus noctibus ille
Te tenet, amplexu perfruiturq; tuo.
At mihi conspiceris posita uix deniq; mensa,
Multaq;, quæ lædant, hoc quoq; tempus habet.
Hostibus eueniant conuiuia talia nostris,
Experior posito qualia sæpe mero.
Pœnitet hospitij, cum me spectante lacertos
Imponit collo rusticus ille tuo.
Rumpor, & inuideo (quid nunc tamen omnia narrem?)
Membra superiecta cum tua ueste fouet.
Oscula cum uero coràm non dura daretis,
Ante oculos posui pocula sumpta meos.
Lumina demitto, cum te tenet arctius ille,
Crescit, & inuito lentus in ore cibus.
Sæpe dedi gemitus, & te lasciua notaui,
In gemitu risum non tenuisse meo.
Sæpe meam uolui flammam compescere: at illa
Creuit, & ebrietas ignis in igne fuit.
Multaq; ne uideam, uersa ceruice recumbo,
Sed reuocas oculos protinus ipsa meos.
Quid faciam? dubito: dolor est meus ista uidere:
Sed dolor à facie maior abesse tua est.

Ecce quod angebat Paridem.

Cũ Veneris puero nõ male Bacche satis. Ou. in art.

Communicatio hæc commiseratione excitat.

Qua

Qua licet, & possum nitor celare furorem,
Sed tamen apparet dißimulatus amor.
Nec tibi uerba damus, sentis mea uulnera, sentis:
Atq; utinam soli sint ea nota tibi.
Ah quoties lachrymis uenientibus ora reflexi,
Ne caussam fletus quæreret ille mei.
Ah quoties aliquem narraui potus amorem,
Ad uultus referens singula uerba tuos.
Indiciumq; mei ficto sub nomine feci,
Ille ego (si nescis) uerus amator eram.
Quinetiam ut possem uerbis petulantius uti,
Non semel ebrietas est simulata mihi.
Prodita sunt (memini) tunica tua pectora laxa,
Atq; oculis aditum nuda dedere meis.
Pectora uel niuibus puris, uel lacte, tuamq;
Complexo matrem candidiora Ioue.
Dum stupeo uisis (nam pocula forte tenebam)
Tortilis à digitis excidit ansa meis.
Oscula si natæ dederas, ego protinus illa,
Hermiones tenero lætus ab ore tuli.
Et modo cantabam ueteres resupinus amores,
Et modo per nutum signa tegenda dabam:
Et comitum primas, Clymenemq;, Aethramq; tuarum
Ausus sum blandis nuper adire sonis.
Quæ mihi non aliud, quàm formidare locutæ,
Orantis medias deseruere preces.
Dij facerent precium magni certaminis esses,
Teq; suo posset uictor habere toro.
Vt tulit Hippomenes Schœneida præmia cursus,
Quæ propero cursu uicerat ante procos:
Sic, & tu Phrygias uenias regina per urbes,
Venit ut in Phrygios Hippodamia sinus.
Vt ferus Alcides Acheloïa cornua fregit,

Hæc Aethra creditur fuisse mater Thesei.

Hippomenes Megarei filius.

Dum

Dum petit amplexus Deianeira tuos.
Nostra per has leges audacia fortiter isset,
Teq; mei scires esse laboris opus.
Nunc mihi nil superest, nisi te formosa precari,
Amplectiq; tuos, si patiare pedes.
O decus, ò præsens geminorum gloria fratrum,
O Ioue digna uiro, ni Ioue nata fores.
Aut ego Sigæos repetam te coniuge portus,
Aut hic Tænarea contegar exul humo.
Non mea sunt summa leuiter districta sagitta
Pectora, descendit uulnus ad ossa meum.
Hoc mihi (nam recolo) fore ut à cœleste sagitta
Figar, erat uerax uaticinata soror.
Parce datum fatis Helene contemnere amorem,
Sic habeas faciles in tua uota deos.
Multa quidem subeunt, sed coràm ut plura loquamur,
Excipe me lecto nocte silente tuo.
An pudet, & metuis Venerem temerare maritam,
Castaq; legitimi fallere iura tori?
Ah nimium simplex Helene (ne rustica dicam)
Hanc faciem culpa posse carere putas?
Aut faciem mutas, aut sis non dura necesse est:
Lis est cum forma magna pudicitiæ.
Iuppiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis,
Hæc tibi nempe patrem furta dedere Iouem.
Vix fieri, si sint uires in semine amorum,
Et Iouis & Ledæ filia casta potes.
Casta tamen tunc sis, cum te mea Troia tenebit,
Et tua sim, quæso, crimina solus ego.
Nunc ea peccemus, quæ corriget hora iugalis,
Si modo promisit non mihi uana Venus.
Sed tibi & hoc suadet rebus, non uoce, maritus,
Neue sui furtis hospitis obstet, abest.

Cœleste pro cœlesti more antiquo.

Natos à suis parentib. mores trahere ostendit.

Non habuit tempus, quo Creßia regna uideret
    Aptius, ò mira calliditate uirum.
Ille abit, Idæi mando tibi (dixit iturus)
    Curam pro nobis hoſpitis uxor agas.
Negligis abſentis (teſtor) mandata * mariti,
    Cura tibi non eſt hoſpitis ulla tui.
Hunccine tu ſperas hominem ſine pectore, dotes
    Poſſe ſatis formæ (Tyndari) noſſe tuæ?
Falleris: ignorat: nec ſi bona magna putaret,
    Quæ tenet, externo crederet illa uiro.
Vt te nec mea uox, nec te meus incitet ardor,
    Cogimur ipſius commoditate frui.
Aut erimus ſtulti, ſic ut ſuperemus & ipſum,
    Si tam ſecurum tempus abibit iners.
Penè ſuis manibus ad te deduxit amantem,
    Vtere mandantis ſimplicitate uiri.
Sola iaces uiduo tam longa nocte cubili,
    In uiduo iaceo ſolus & ipſe toro.
Te mihi meq; tibi communia gaudia iungant,
    Candidior medio nox erit illa die.
Tunc ego iurabo quæuis tibi numina, meq;
    Aſtringam uerbis in ſacra iura meis.
Tunc ego, ſi non eſt fallax fiducia noſtri,
    Efficiam præſens ut mea regna petas.
Si pudet, aut metuis, ne me uideare ſecuta,
    Ipſe reus ſine te criminis huius ero.
Nam ſequar Aegidæ factum, fratrumq; tuorum,
    Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theſeus, geminas Leucippidas illi,
    Quartus in exemplis annumerabor ego.
Troïca claßis adeſt armis inſtructa, uiriſq;,
    Iam facient celeres remus & aura uias.
Ibis Dardanias ingens regina per urbes,

*ali. tyranni. Menelaũ ducit in contemptum, cum taxando.

Pudoris culpã in ſe trãſfert. Ab exemplo Theſei atque fratrũ arguit

Teq;

Teq́; nouam credet uulgus adesse Deam.
Quáq; feres gressus adolebunt cinnama flammæ,
Cæsáq; sanguineam uictima planget humum.
Dona pater, fratresq́;, & cum genitrice sorores,
Iliadesq́; omnes, totáq; Troia dabit.
Hei mihi uix à me pars dicitur ulla futuri,
Plura feres quàm quæ littera nostra refert.
Nec tu rapta time, ne nos fera bella sequantur,
Concitet & uires Græcia tota suas.
Tot prius abductis, quænam est repetita per arma?
Exemplis timorē eximit. Crede mihi uanos res habet ista metus.
Nomine ceperunt Aquilonis Erichthida Thraces,
Tuta tamen bello Bistonis ora fuit.
Phasida puppe noua uexit Pegasæus Iason,
Læsa nec est Colcha Thessala terra manu.
Te quoq; qui rapuit, rapuit Minoïda Theseus,
Nulla tamen Minos Cretas ad arma uocat.
Terror in his ipso maior solet esse periclo,
Quæq; timere libet, pertimuisse pudet.
Finge tamen (si uis) ingens consurgere bellum,
Et mihi sunt uires, & mea tela nocent.
Nec minor est Asiæ, quàm uestræ copia terræ,
Illa uiris diues, diues abundat equis.
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
Quàm Paris, aut armis anteferendus erit.
Penè puer cæsis abducta armenta recepi
Hostibus, & caussam nominis inde tuli.
Penè puer iuuenes uario certamine uici,
In quibus Ilioneus, Deiphobusq́; fuit.
Néue putes, non me nisi cominus esse timendum,
Figitur in iusso nostra sagitta loco.
Non potes hæc illi primæ dare facta iuuentæ,
Instruere Atriden non potes arte mea.

Omnia

Omnia si dederis, nunquam dabis Hectora fratrem,
Vnus is innumeri militis instar erit.
Quid ualeam, nescis, & te mea robora fallunt.
Ignoras cui sis nupta futura uiro.
Aut igitur nullo belli repetere tumultu,
Aut cedent Marti Dorica castra meo.
Nec tamen indignor pro tanta sumere bellum
Coniuge, certamen præmia magna mouent.
Tu quoq;, si totus de te contenderit orbis,
Nomen ab æterna posteritate feres.
Spe modo non timida dijs hinc egressa secundis,
Exige cum plena munera pacta fide.

Cytherea meo.) Cytherea insula contra Cretam, in quam primum aducta est Venus.

Tenaris est classi.) Laconiam intelligit à Tenaro promontorio.

Nuda palæstra.) Palæstra luctandi certamen dicitur, cuius inuentores creduntur Lacedæmonij.

Pleiada (si quæras.) Ex Electra Atlantis ex Pleione nympha filia Iupiter genuit Dardanum Troianorum progenitorem.

Phryx erat.) Ganymedes uenando in Ida à Ioue in formam aquilæ uerso raptus, deorum pincerna factus est.

Tamen abstulit illum.) Titonū Laomedontis fratrem & Memnonis patrem intelligit.

Phryx etiam.) Anchises ad Simoenta fluuium cū Venere concubuit, unde natus Aeneas.

Nos dabimus certè.) Atreus filios Thiestis fratris ob scelus quoddam ipsi epulandos opposuit, à quo tāto facinore sol abhorrens radios abscondit.

Nec proauo.) Pelops Menelai auus Myrtium Hippodamiæ aurigam in mare præcipitauit: à quo mare Myrthoum.

Pectora uel niuibus.) Alludit ad cygnum in quem Iupiter uersus cum Leda concubuit.

Quæ

Quæ propero.) Athalanta Schœnei filiam, Hesperidũ pomis à Venere datis retardatã, cursu superauit.

Aut hic Tænarea.) Tænarea Laconica à Tænaro quodã loco umbroso in radice Maleæ promontorij iuxta Sparten: per quem creditur esse descẽsus ad inferos. Vergil. Tænareas etiã fauces alta hostia Ditis.

Lis est cum.) Iuuenalis, Rara adeo est concordia formæ Atq; pudicitiæ.

Non habuit tempus.) Per ironiam probat Menelaum indignum tam formosa coniuge.

Geminas Leucippidas.) Phœben & Elaxam Leucippi filias rapuerunt Castor & Pollux.

Cinnama flammæ.) Cinnamum idemq; cinamomum, genus aromatis odoriferi ex frutice, uide Plin. lib. 20. capite tricesimo.

Erichthida Thraces.) Orithyia Erichthei Atheniensis regis filia à Borea rege Thraciæ rapta est.

Quàm Paris.) Paris Alexander uocatus est quasi auxiliator, eo quod armenta à Cilicibus abacta recuperauerit.

Spe modo non.) Colligit epistolam abigens quicquid Helenam terrere possit.

IN DECIMAMSEXTAM EPIST.

ARGVMENTVM.

Multi hanc epistolam non esse Ouidij contendũt, asserentes Sabinum omnes responsales literas confinxisse. Quod ipsius Ouidij testimonio comprobare nituntur, cum in secundo Elegiarum ita ad Marcum scribat:

Quàm cito de toto redijt meus orbe Sabinus,
Scriptaq; diuersis rettulit ille locis?
Candida Penelope signum cognouit Vlyssis:
Legit ab Hippolyto scripta nouerca suo.
Iam pius Aeneas miseræ rescripsit Elisæ,
Quodq; legat Phyllis, si modo uiuit, habet.
Tristis ad Hypsiphylen ab Iasone littera uenit,
Dat notam Phœbo Lesbis amica Lyram.

Quod quidem nihil ad rem facere uidetur, cũ nullam interim de Helena mẽtionem faciat. Verum statim subiunxit hos dúos uersus,

Et Paris est illic, & adultera nobile crimen,
Et comes extincto Laodameia uiro.

Quibus facile conuincuntur, nisi ad Sabinum referre malint. Sed cum Ouidianis epistolis responderit, quòmodo possunt esse Sabini? Non enim Paris, nec Laodameia respõdent, sed scribunt. Nimirum hæ quoq; Ouidianę sunt, & eodem pene stylo scriptę quo reliquę. Helena autem, lecta Paridis epistola, quasi offensa, primum respondens obiurgat. Deinde ut pudorem tuetur, Paridis insuasiones infringere conatur, quædam semina spargendo, ne omnino illius amorẽ negligere uideatur. Et sic aperte ostendit, muliebre ingeniũ uariũ esse, atq; mutabile. Iuxta illud Ouid. in arte amandi: Forsitan & primo ueniet tibi littera tristis, Quæq; roget ne se sollicitare uelis. Quod rogat illa timet, quod nõ rogat, optat ut instes. Postremo Paridis uoluntatem impletura, ut honestius, ita tutius uisum est, si quid in desiderio erit nõ literis mãdare, sed ut Clymene & Aethra comites fidissimæ exponerẽt, idq; cum fecissent, cum Paride & Helena ad Troiam aduectæ sunt.

HELENA PARIDI RESPONDET.

Nunc oculos tua cum uiolarit epistola nostros,
Non rescribendi gloria uisa leuis.
Ausus es hospitij temeratis aduena sacris
Legitimam nuptæ sollicitare fidem?
Scilicet idcirco uentosa per æquora uectum
Excepit portu Tænaris ora suo? Ironice hospitalitatem exprobrat.
Nec tibi (diuersa quamuis à gente uenires)
Oppositas habuit regia nostra fores.
Esset ut officij merces iniuria tanti?
Qui sic intrabas, hospes an hostis eras?
Nec dubito quin hæc cum sit tam iusta, uocetur, Refutat obie

Rustica iudicio nostra querela tuo.
Rustica sim sanè, dum non oblita pudoris,
Dumq; tenor uitæ sit sine labe meæ.
Si non est ficto uultus mihi tristis in ore,
Nec sedeo duris torua superciliis:
Fama tamen clara est, & adhuc sine crimine uixi,
Et laudem de me nullus adulter habet.
Quò magis admiror quæ sit fiducia cœpto,
Spemq; tori dederit quæ tibi caussa mei.
An quia uim nobis Neptunius attulit heros,
Rapta semel, uideor bis quoq; digna rapi?
Crimen erat nostrum, si delinita fuissem,
Cum sim rapta, meum quid nisi nolle fuit?
Non tamen ex facto fructum tulit ille petitum,
Excepto rediij passa timore nihil.
Oscula luctando tantummodo pauca proteruus
Abstulit, ulterius nil habet ille mei.
Quæ tua nequitia est non his contenta fuisset:
Dij melius, similis non fuit ille tui.
Reddidit intactam, minuitq; modestia crimen,
Et iuuenem facti pœnituisse patet.
Thesea pœnituit: Paris ut succederet illi,
Ne quando nomen non sit in ore meum.
Nec tamen irascor, quis enim succenset amanti?
Si modo quem præfers non simulatur amor.
Hoc quoq; enim dubito: non quòd fiducia desit,
Aut mea sit facies non bene nota mihi:
Sed quia credulitas damno solet esse puellis,
Verbaq; dicuntur uestra carere fide.
At peccant aliæ, matronaq; rara pudica est,
Quis prohibet raris nomen inesse meum?
Nam mea quòd uisa est tibi mater idonea, cuius
Exemplo flecti me quoq; posse putas:

[Margin notes: ...cta suos mores tuendo. — Hoc exemplo Paridem increpat. — Incipit condescendere.]

Matris in admisso falsa sub imagine lusæ
Error inest: pluma tectus adulter erat.
Nil ego, si peccem, possum nescisse: nec ullus
Error qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene errauit, uitiumq; autore * redemit, *leuauit.
Felix in culpa quo Ioue dicar ego?
Et genus, & proauos, & regia nomina iactas,
Clara domus satis hæc nobilitate sua est.
Iuppiter ut soceri proauus taceatur, & omne Sui generis cõmendatio.
Tantalide Pelopis, Tyndareiq; genus:
Dat mihi Leda Iouem, cygno decepta, parentem, Paridis iactãtiam contemnit.
Quæ falsam gremio credula fouit auem.
I nunc, & Phrygiæ claræ primordia gentis,
Cumq; suo Priamo Laomedonta refer.
Quos ego suspicio, sed, qui tibi gloria magna est
Quintus, is à nostro sanguine primus erit.
Sceptra tuæ quamuis rear esse potentia Troiæ,
Non tamen hæc illis esse minora puto.
Si iam diuitijs locus hic, numeroq; uirorum
Vincitur, at certè barbara terra tua est.
Munera tanta quidem promittit epistola diues,
Vt possint ipsas illa mouere deas.
Sed si iam uellem fines transire pudoris,
Tu maior culpæ caussa futurus eras.
Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo,
Aut ego te potius, quàm tua dona sequar.
Vtq; ea non sperno, sic acceptissima semper
Munera sunt, autor quæ preciosa facit.
Plus multo est, quòd amas, quòd sum tibi caussa laboris,
Quòd tam per longas spes tua uenit aquas.
Illa quoq;, apposita quæ nunc facis improbe mensa,
Quamuis experiar dissimulare, noto.
Tu modo me spectas oculis lasciue proteruis,

Quos uix instantes lumina nostra ferunt.
Et modo suspiras, modo pocula proxima nobis
Sumis, quáq; bibi, tu quoque parte bibis.
Ah quoties digitis, quoties ego tecta notaui
Signa supercilio penè loquente dari.
Et sæpe extimui, ne uir meus illa uideret,
Non satis occultis erubuiq; genis.
Sæpe uel exiguo uel longo murmure dixi,
Nil pudet hunc: nec uox hæc mea falsa fuit.
Orbe quoq; in mensæ legi sub nomine nostro,
Quod deducta mero littera fecit, AMO.
Credere me tamen hæc oculo renuente negaui:
Hei mihi, iam didici sic quoque posse loqui.
His ego blanditijs, si peccatura fuissem,
Flecterer, his poterant pectora nostra capi.
Est quoq; (confiteor) facies tibi rara, potestq;
Velle sub amplexus ire puella tuos.
Altera sed potius felix sine crimine fiat,
Quàm cadat externo noster amore pudor.
Disce meo exemplo formosis posse carere,
Est uirtus placidis abstinuisse bonis.
Quàm multos credis iuuenes optare, quod optas,
Qui sapiunt, oculos an Paris unus habes?
Non tu plus cernis, sed plus temerarius audes,
Nec tibi plus cordis, sed minus oris inest.
Tunc ego te uellem celeri uenisse carina,
Cum mea uirginitas mille petita procis.
Si te uidissem, primus de mille fuisses,
Iudicio ueniam uir dabit ipse meo.
Ad possessa uenis, præreptáq; gaudia serus:
Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
Vt tamen optarem fieri tua Troica coniux,
Inuitam sic me non Menelaus habet.

Ire enim contra appetitũ fortitudo est.

Oris, id est, uerecundiæ, cuius os testis est.

Desi-

Desine molle precor uerbis conuellere pectus,
Neue mihi, quam tu dicis amare, noce.
Sed sine quam tribuit sortem fortuna tueri.
Nec spolium nostri turpe pudoris habe.
An Venus hoc pacta est, & in altæ uallibus Idæ
Tres tibi se nudos exhibuere Deæ.
Vnaq; cum regnum, belli daret altera laudem,
Tyndaridis coniux tertia dixit eris.
Credere uix equidem cœlestia numina possum
Arbitrio formam supposuisse tuo.
Vtq; sit hoc uerum, certe pars altera ficta est,
Iuditij pretium qua data dicar ego.
Non est tanta mei fiducia corporis, ut me,
Maxima teste Dea, dona fuisse putem.
Contenta est oculis hominum mea forma probari:
Laudatrix Venus est insidiosa mihi.
Sed nihil insinuo, faueo quoque laudibus istis,
Nam mea uox quare, quod cupit esse neget?
Nec tu succense nimium mihi creditus ægre,
Tarda solet magnis rebus inesse fides.
Prima mea est igitur Veneri placuisse uoluptas,
Proxima, me uisam præmia summa tibi.
Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
Auditis Helenes præposuisse bonis.
Ergo ego sum uirtus, ego sum tibi nobile regnum,
Ferrea sim, si non hoc ego pectus amem.
Ferrea (crede mihi) non sum, sed amare recuso
Illum, quem fieri uix puto posse meum.
Quid bibulum curuo proscindere littus aratro?
Spemq; sequi coner, quam locus ipse negat? A nouitate difficultatem affert.
Sum rudis ad Veneris furtum, nullaq; fidelem
(Dij mihi sunt testes) lusimus arte uirum.
Nunc quoq;, quod tacito mando mea uerba libello,

Fungitur officio littera nostra nouo.
Felices quibus usus adest, ego nescia rerum
Difficilem culpæ suspicor esse uiam.
A sinistro ru more timor. Ipse malo metus est, iam nunc confundor, & omnes
In nostris oculos uultibus esse reor.
Nec reor hoc falsò, sensi mala murmura uulgi,
Et quasdam uoces rettulit Aethra mihi.
At tu dissimula, nisi tu desistere mauis:
Sed cur desistas? dissimulare licet.
Apertius extulit quid animi haberet. Lude, sed occulte: maior, non maxima nobis
Est data libertas, quòd Menelaus abest.
Ille quidem procul est, ita re cogente, profectus,
Magna fuit subitæ iustáq; caussa uiæ.
At mihi sic uisum est: ego, cum dubitaret an iret,
Quàmprimum dixi fac rediturus eas.
Omine lætatus dedit oscula, resq; domusq;,
Et tibi sit curæ Troïcus hospes, ait.
Vix tenui risum, quem dum compescere luctor,
Nil illi potui dicere præter, erit.
Vela quidem uentis Creten dedit ille secundis,
Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc uir abest, ut me custodiat absens,
An nescis longas regibus esse manus?
Fama quoq; est oneri, nam quò constantius ore
Laudamur uestro, iustius ille timet.
Quæ iuuat, ut nunc est, eadem mihi gloria damno est,
Et melius famæ uerba dedisse fuit.
Nec quòd abest, hîc me tecum mirare relictam,
Moribus & uitæ credidit ille meæ.
De facie metuit, uitæ confidit, & illum
Securum probitas, forma timere facit.
Tempora ne pereant ultrò data præcipis, utq;
Suasionem cõ Simplicis utamur commoditate uiri.

Et libet,

Et libet, & timeo, nec adhuc exacta uoluntas,
Et satis in dubio pectora nostra labant.
Et uir abest nobis, & tu sine coniuge dormis,
Inq; uicem tua me, te mea forma capit.
Et longæ noctes, & iam sermone coimus,
Et tu (me miseram) blandus, & una domus.
Et peream, si non inuitent omnia culpam,
Nescio quo tardor sed tamen ipsa metu.
Quod male persuades, utinam bene cogere posses,
Sic mea rusticitas excutienda foret.
Vtilis interdum est ipsis iniuria passis,
Sic certe felix ipsa coacta forem.
Dum nouus est, cœpto potius pugnemus amori,
Flamma recens parua sparsa resedit aqua.
Certus in hospitibus non est amor: errat, ut ipsi:
Cumq; nihil speres firmius esse, fugit.
Hypsiphyle testis, testis Mynoïa uirgo,
In non exhibitis utraq; iuncta toris.
Tu quoq; dilectam multos infide per annos
Diceris Oenonen deseruisse tuam.
Nec tamen ipse negas, & nobis omnia de te
Quærere (si nescis) maxima cura fuit.
Adde quòd ut cupias constans in amore manere,
Non potes, expediunt iam tua uela Phryges.
Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,
Qui ferat in patriam iam tibi uentus erit.
Cursibus in medijs nouitatis plena relinques
Gaudia, cum uentis noster abibit amor.
An sequar, ut suades, laudataq; Pergama uisam?
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno uolucris præconia famæ,
Vt probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte? quid Achaia tota?

cedit factum differendo.

Ad culpæ recordationem suspirat.

Probatio à simili.

Inconstantiã à necessitate arguit.

Rem à fama improbat.

Quid gentes Asiæ? quid tua Troia loqui?
Quid Priamus de me? Priami quid sentiet uxor?
Totq; tui fratres, Dardaniæq; nurus?
Verißimū argumentum. Tu quoq; qui poteris fore me sperare fidelem?
Et non exemplis anxius esse tuis?
Quicunq; Iliacos intrauerit aduena portus,
Is tibi solliciti caussa timoris erit.
Ipse mihi, quoties iratus, adultera dices,
Oblitus nostro crimen inesse tuum.
Delicti fies idem reprehensor, & autor,
Terra precor uultus obruat ante meos.
At fruar Iliacis opibus, cultuq; beato,
Donaq; promißis uberiora feram.
Purpura nempe mihi, preciosaq; texta dabuntur,
Congestoq; auri pondere diues ero.
Da ueniam fassæ, non sunt tua munera tanti,
Nescio quo tellus me tenet ista modo.
Quis mihi, si lædar, Phrygijs succurret in oris?
Vnde petam fratres? unde parentis opem?
Omnia Medeæ fallax promisit Iason,
Pulsa est Aesonia non minus illa domo.
Non erat Oeetes ad quem despecta ueniret,
Non Ipsæa parens, Chalciopeq; soror.
Tale nihil timeo: sed nec Medea timebat:
Adagium. Fallitur augurio spes bona sæpe suo.
Metaphoricè ostēdit maximum amorem in odiū posse uerti. Omnibus inuenies, quæ nunc iactantur in alto
Nauibus, à portu lene fuisse fretum.
Fax quoq; me terret, quam se peperisse cruentam
Ante diem partus est tua uisa parens.
Et uatum timeo monitus, quos igne Pelasgo
Ilion arsurum præmonuisse ferunt.
Vtq; fauet Cytherea tibi, quia uicit, habetq;
Parta per arbitrium bina trophæa tuum:

Sic illas uereor, quæ (si tua gloria uera est)
Iudice te caussam non tenuere Deæ.
Nec dubito, quin te si persequar arma parentur,
Ibit per gladios (hei mihi) noster amor.
An fera Centauris indicere bella coëgit,
Athracis Hæmonios Hippodamia uiros?
Tu fore tam lentum iusta Menelaon in ira,
Et geminos fratres Tyndareumq; putas?
Quòd bene te iactes, & fortia facta * loquaris,
A uerbis facies * dissidet ista tuis.
Apta magis Veneri, quàm sunt tua corpora Marti,
Bella gerant fortes, tu Pari semper ama.
Hectora quem laudas, pro te pugnare iubeto,
Militia est operis altera digna tui.
His ego si saperem, pauloq; audacior essem,
Vterer: utetur si qua puella sapit.
Aut ego deposito faciam fortasse pudore,
Et dabo conuictas tempore uicta manus.
Quod petis, ut furtim præsentes ista loquamur,
Scimus quid captes, colloquiumq; uoces.
Sed nimium properas, & adhuc tua meßis in herba est,
Hæc mora sit uoto forsan amica tuo.
Hactenus arcanum furtiuæ conscia mentis
Littera iam lasso pollice sistat opus.
Cætera per socias Clymenen Aethramq; loquamur,
Quæ mihi sunt comites consiliumq; duæ.

Iunonem & Palladem intelligit.

* recenses.
* decidet.

Pulcherrima metaphora.

Si delinita fuissem.) Delinita, id est, blanditijs captata & illecta.

Quintus, is à nostro.) Quintus à Ioue Priamus: nam Iuppiter Dardanum, Dar. Eryctonium. Eryc. Troëm, Tros Laomedonta Priami patrem genuit.

Quę nunc facis.) Amoris signa recenset, ut à caussa arguat se allici posse ad amandum.

Quaq; bibi, tu quoque.) Ouid. in de arte amandi:

Fac primus capias illius tacta labellis
Pocula, quaq; bibit parte puella bibas.

Orbe quoq; in mensæ.) Romæ preciosiores mensæ rotundæ fuerunt ex citro arbore nobilissima in Mauritania apud Atlantem montem sola nascente.

Inuitam sic me.) Quoniam uarium & mirabile semper fœmina.

Tarda solet magnis.) Hac diuisione quicquid insinuauerit, detegit.

Difficilem culpæ.) In amorem adducta rei facilitatem exoptat.

Ille quidem procul.) Menelai discessum à necessitate tuetur, quem Paris simplicitate damnauerat.

Dum nouus est.) Anceps in Paridis fide adhuc amori repugnat.

Nescio quo tellus.) Ouidius de Ponte,
Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit, & immemores non sinit esse sui.

Fax quoq; me terret.) A somniis & uaticiniis rapinam dissuadet.

Athracis Hæmonios.) Athrax, Strabone teste, urbs Thessaliæ ex qua fuit Hippodamia Pyrithoi uxor, propter quam acre bellum motũ est inter Centauros & Lapithas.

Aut ego deposito.) Plus spei quàm timoris Paridi relinquit.

IN XVII. EPISTOLAM

ARGVMENTVM.

Hellespontiacum mare septem tantum stadiis, teste Plinio, Europam ab Asia diuidens: Seston in Europa, Herus patriã, & Abydon in Asia, ex qua fuit Leãder, aduersas urbes habet. Cum autem Leãder Abydenus Sestiam puellam Hero misere deperiret, per Hellespontum noctu ad eam natare consueuerat. Sed maris tempestate interclusus iam præteritis septem diebus, ad amicam Hero, per audacem nautam ea tẽpestate Seston nauigantem, hanc epistolam misit: in qua primum amorem suum firmum & stabilem esse ostendit. Deinde queritur quòd natandi facultas, ob fer-

feruentissimum maris æstum, ei sit ablata. Demũ uero pollicetur se breui iturũ, & quamuis mare nõ fuerit tranquillum, se tamen periculis potius commissurum, quàm illius iucundissimo conspectu atq; colloquio cariturum. Vnde de eo sic cecinit Martialis:

Cum peteret dulces audax Leander amores,
Et fessus timidis iam premeretur aquis:
Sic miser instantes effatus dicitur undas:
Parcite dum propero, mergite dum redeo.

LEANDER HERONI.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem,
*Si cadat * unda maris, Sesta puella tibi.*
Si mihi dij faciles, & sunt in amore secundi,
Inuitis oculis hæc mea uerba leges.
Sed non sunt faciles, nam cur mea uota morantur?
Currere me nota non patiuntur aqua.
Ipsa uides cœlum pice nigrius, & freta uentis
Turbida, perq; cauas uix adeunda rates.
Vnus (& hic audax) à quo tibi littera nostra
Redditur, à portu nauita mouit iter.
Ascensurus eram, nisi quòd dum uincula proræ
Solueret, in speculis omnis Abydos erat.
Non poteram celare meos (uelut antè) parentes,
Quemq; tegi uolumus, non latuisset amor.
Protinus hæc scribens, felix i littera dixi,
Iam tibi formosam porriget illa manum.
Forsitan admotis etiam tangere labellis,
Rumpere dum niueo uincula dente uolet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure uerbis,
Cætera cum charta dextra locuta mea est.
Ah quanto mallem, quàm scriberet, illa nataret,
Meq; per assuetas sedula ferret aquas.
Aptior illa quidem placido dare uerbera ponto,
Est tamen & sensus apta ministra mei.

*ira maris. A dubitatione pathos.

Synecdoche.

Septi-

Appoſitio pathos cõtinens
Septima nox agitur (ſpatium mihi longius anno)
Sollicitum raucis quòd mare feruet aquis.
Dura amãtis imprecatio.
His ego ſi uidi mulcentem pectora ſomnum
Noctibus, inſani ſit mora longa freti.
Rupe ſedens aliqua ſpecto tua littora triſtis,
Et quò non poſſum corpore, mente feror.
Lumina quinetiam ſumma uigilantia turre
Aut uidet, aut acies noſtra uidere putat.
Ter mihi depoſita eſt in ſicca ueſtis arena,
Ter graue tentaui carpere nudus iter.
Obſtitit inceptis tumidum iuuenilibus æquor,
Merſit & aduerſis ora natantis aquis.
At tu de rapidis immanſuetiſsime uentis,
Quid mecum certa prælia mente geris?
Ad Boream apoſtrophat.
In me (ſi neſcis Borea) * non æquora ſæuis,
Quid faceres, eſſet ni tibi notus amor?
* aliàs, nec in
Tam gelidus cum ſis, non te tamen improbe quondam,
Ignibus Actæis incaluiſſe negas.
Gaudia rapturo ſi quis tibi claudere uellet
Aërios aditus, quo paterere modo?
Parce precor, facilemq; moue moderantius auram,
Imperet Hippotades ſic tibi triſte nihil.
Vana peto, precibusq; meis obmurmurat ipſe,
Quasq; quatit, nulla parte coërcet aquas.
Nunc daret audaces utinam mihi Dædalus alas,
Icarium quamuis hoc prope littus adeſt.
Quicquid erit, patiar, liceat modo corpus in auras
Tollere, quod dubia ſæpe pependit aqua.
Tempus commemorat in quo primum Hero potitus eſt.
Interea dum cuncta negant uentiq;, fretumq;,
Mente agito furti tempora prima mei.
Nox erat incipiens (nanque eſt meminiſſe uoluptas)
Cum foribus patrijs egrediebar amans.
Nec mora, depoſito pariter cum ueſte timore,

Iacta-

Iactabam liquido brachia lenta mari.
Luna mihi tremulum lumen præbebat eunti,
Vt comes in nostras officiosa uias.
Hanc ego suspiciens, faueas ò candida dixi,
Et subeant animo Lathmia saxa tuo.
Non sinit Endymion te pectoris esse seueri,
Flecte precor uultus ad mea furta tuos.
Tu Dea mortalem cœlo delapsa petebas,
(Vera loqui liceat) quam sequor, ipsa Dea est.
Neu referam mores cœlesti pectore dignos,
Forma nisi in ueras non cadit illa Deas.
A Veneris facie non est prior ulla, tuaq́;
Néue meis credas uocibus, ipsa uide.
Quanto cum radijs fulges argentea puris,
Concedunt flammis sydera cuncta tuis:
Tantò formosis formosior omnibus illa est:
Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes.
Hæc ego uel certe non his diuersa locutus,
Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
Vnda repercussæ radiabat imagine lunæ,
Et nitor in tacita nocte diurnus erat.
Nullaq́; uox unquàm nostras ueniebat ad aures,
Præter dimotæ corpore murmur aquæ.
Alcyones solæ memores Ceycis amati
Nescio quid uisæ sunt mihi dulce queri.
Iamq́; fatigatis humero sub utroq; lacertis,
Fortiter in summas erigor altus aquas.
Vt procul aspexi lumen, meus ignis in illo est,
Illa meum dixi littora * lumen habent. * aliâs, numē
Et subitò lassis uires rediere lacertis,
Visaq́; quàm fuerat mollior unda mihi.
Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
Qui calet in cupido pectore præstat amor.

Quo

Quo magis accedo, propioraq; littora fiunt,
Quoq; minus restat, plus libet ire mihi.
Cum uerò possum cerni quoque, protinus addis
Spectatrix animos, ut ualeamq; facis.
Tunc etiam nando dominæ placuisse laboro,
Atque oculis iacto brachia nostra tuis.
Te tua uix prohibet nutrix descendere in altum,
*al. etenim. Hoc * quoque enim uidi, nec mihi uerba dabas.
Nec tamen effecit, quamuis retinebat euntem,
Ne fieret prima pes tuus udus aqua.
Excipis amplexu, feliciaq; oscula iungis,
Oscula dijs magnis trans mare digna peti.
Deq; tuis demptos humeris mihi tradis amictus,
Et madidam siccas æquoris imbre comam.
Cætera nox, & nos, & turris conscia nouit,
Quodq; mihi monstrat per uada lumen iter.
Non magis illius numerari gaudia noctis,
* aliàs, unda Hellespontiaci quàm maris * alga potest.
Quò breuius spatium nobis ad furta dabatur,
Hoc magis est cautum, ne foret illud iners.
Iamq; fugatura Tithoni coniuge noctem,
Præuius Auroræ Lucifer ortus erat.
Oscula congerimus properata sine ordine raptim,
Et querimur paruas noctibus esse moras.
* al. cũctatus Atque ita * contatus monitu nutricis amaro,
Frigida deserta littora turre peto.
Alludit ad fabulam Helles puellæ. Digredimur flentes, repetoq; ego uirginis æquor,
Respiciens dominam dum licet usque meam.
Si qua fides uero est, ueniens huc esse natator,
Cum redeo uideor naufragus esse mihi.
Hoc quoque (si credis) ad te uia prona uidetur,
A te cum redeo cliuus inertis aquæ.
Inuitus patri iam repeto, quis credere posset?

Inui-

Inuitus certe nunc moror urbe mea.
Hei mihi cur animis iuncti secernimur undis?
Vnaq; mens, tellus non habet una duos?
Vel tua me Sestos, uel te mea sumat Abydos,
Tam tua terra mihi, quàm tibi nostra placet.
Cur ego confundor, quoties confunditur æquor?
Cur mihi caussa leuis uentus obesse potest?
Iam nostros curui norunt Delphines amores, Hyperbole.
Ignotum nec me piscibus esse reor.
Iam patet attritus solitarum limes aquarum,
Non aliter multa quàm uia pressa rota.
Quod mihi non esset, nisi sic iterare querebar,
At nunc per uentos hoc quoque deesse queror. Deesse dissyllabum.
Fluctibus immodicis Athamantidos æquora canent,
Vixq; manet portu tuta carina suo.
Hoc mare, cum primum de uirgine nomina mersa,
Quæ tenet, est nactum, tale fuisse puto.
Est satis amissa locus hic infamis ab Helle,
Vtq; mihi parcat, crimine nomen habet.
Inuideo Phryxo, quem per freta tristia tutum Phryxus Helles frater.
Aurea lanigero uellere uexit ouis.
Nec tamen officium pecoris, nauisq; requiro,
Dummodo, quas findam corpore, dentur aquæ.
Arte egeo nulla, detur modo copia nandi,
Idem nauigium, nauita, uector, ero.
Nec sequar aut Elicen, aut (qua Tyrus utitur) Arcton,
Publica non curat sydera noster amor.
Andromeden alius spectat, claramq; coronam,
Quæq; micat gelido Parrhasis ursa polo.
At mihi quod Perseus, & cum Ioue Liber amarunt,
Indicium dubiæ non placet esse uiæ.
Est aliud * lumen multo mihi certius istis, * aliâs, numẽ
Non erit in tenebris quo duce noster amor.

Hoc

Hoc ego dum ſpectem, Colchos atque ultima ponti,
Quaq́; uiam fecit Theſſala puppis, eam.
Et iuuenem poßim ſuperare Palæmona nando,
Miraq́; quem ſubito reddidit herba Deum.
Sæpe per aßiduos languent mea brachia motus,
Vixq́; per immenſas feſſa trahuntur aquas.
His ego cum dixi precium non uile laboris,
Iam dominæ uobis colla tenenda dabo.
Protinus illa ualent, atque ad ſua præmia tendunt,
Vt celer Eleo carcere miſſus equus.
Ipſe meos igitur ſeruo quibus uror amores,
Teq́; magis cœlo digna puella ſequor.
Digna quidem cœlo, ſed adhuc tellure moraris,
Aut dic ad ſuperos hinc mihi quà ſit iter?
Hinc eſt quod raro miſero contingis amanti,
Cumq́; mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi quòd lato non ſeparor æquore prodeſt?
Non minus hæc nobis tam breuis obſtat aqua.
Num malim (dubito) toto procul orbe remotus,
Cum domina longe ſpem quoque habere meam.
Quo propius nunc eſt, flamma propiore caleſco,
Et res non ſemper, ſpes mihi ſemper adeſt.
Penè manu quod amo, tanta eſt uicinia, tango:
Sæpe ſed heu lachrymas hoc mihi penè mouet.
Velle quid eſt aliud fugientia prendere poma?
Spemq́; ſuo refugi fluminis ore ſequi?
Ergo ego te nunquam, niſi cum uolet unda, tenebo?
Et me felicem nulla uidebit hyems?
Cumq́; minus firmum nil ſit, quàm uentus, & unda,
In uentis, & aqua ſpes mea ſemper erit?
Aeſtus adhuc tamen eſt, quid cum mihi læſerit æquor
Pleias, & Artophylax, Oleniumq́; pecus?
Aut ego non noui quàm ſim temerarius: aut me

A Tantali ſimilitudine auget difficultatem.

In

In freta non cautus tunc quoque mittet amor.
Neue putes id me, quod abest promittere tempus,
Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor,
Ire per inuitas experiemur aquas.
Aut mihi continget felix audacia saluo,
Aut mors solliciti finis amoris erit.
Optabo tamen ut partes expellar in illas,
Et teneant portus naufraga membra tuos.
Flebis enim, tactuq; meum dignabere corpus.
Et mortis dices huic ego causa fui.
Scilicet interitus offenderis omine nostri,
Litteraq; inuisa est hac mea parte tibi.
Desine parte queri, sed & ut mare finiat iram,
Accedant quæso fac tua uota meis.
Pace breui nobis opus est, dum transferor istuc,
Cum tua contigero littora, perstet hyems.
Istic est aptum nostræ nauale carinæ,
Et melius nulla stat mea puppis aqua.
Istic me claudat Boreas, ubi dulce morari est,
Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
Nec faciam surdis conuitia fluctibus ulla,
Triste nataturo nec querar esse fretum.
Me pariter uenti teneant, tenerisq; lacerti,
Per causas istic impediarq; duas.
Cum patietur hyems, remis ego corporis utar,
Lumen in aspectu tu modo semper habe.
Interea pro me pernoctet epistola tecum.
Quam precor ut minima persequar ipse mora.

Vaticinatur de seipso, natando enim submersus est

Metaphora.

Felix i littera dixi.) Sermocinatio hæc cum re inanimata ad mouendum aptissima est, teste Fabio.

Lumina quinetiam.) Solebat Hero facem ardentem in summa turri erigere, ut ad illam Leander natationem dirigeret.

Ignibus Actæis.) Orithyas Actæa à Borea amata fuit, & rapta.

Imperet Hippotades.) Aeolus filius Iouis & Egestę filię Hippotis Troiani, à quo dicitur Hippotades.

Mihi Dædalus alas.) Dædalus Minois iram fugiens alas sibi & filio coaptauit: sed filius Icarus decidit in mare, quod ab eo Icarium uocatum est.

Non sinit Endymion.) Endymionem pastorem Luna adamauit, quem ut eum dormiētem posset deosculari, in Lathmo monte Carię sopiuit: quod ideo fictum, quia assiduis meditationibus primus rationē cursus Lunæ deprehendit, ut ait Fulgentius.

Alcyones solæ memores.) Alludit ad fabulam Alcyones, quæ uiso cadauere Ceycis mariti in littus eiecto, se in mare pręcipitauit: sed iussu Amphitrites ambo in Alcyones aues sunt conuersi, quæ tranquillitatem nautis promittunt, & præcipue cum nidificant.

Hellespontiaci.) Hellespontiacum mare dictum est ab Helle Phryxi sorore illic submersa.

Cliuus inertis aquæ.) Cliuus, id est, ascensus seu monticulus: & est metaphora ab aurigis.

Inuideo Phryxo.) Auget querelam alienæ fortunæ memoria.

Nec sequar aut Elicen.) Elice ursa maior, Arctos uero minor, quam Tyrij obseruant, sicut Græci Elicen: sunt autem in nostro polo.

Andromeden alius spectat.) Andromede Persei uxor in sydera translata, sicut corona Ariadnes, in qua una præfulget stella.

Palæmona nando.) Palæmon deus marinus, qui etiam Melecerta dictus est.

Reddidit herba deum.) Glaucus marinus deus ex piscatore gramine gustato in deum conuersus.

Vt celer Eleo.) Elis oppidum in Acarnania in cāpis Eleis, ubi Ioui ludi olympiaci quinquēnales uarijs certaminibus, sed equorum cursu percelebres, fiebāt.

Pleias, &.) Pleiades ortu & occasu tempestates faciunt: sunt autem stellæ quę Taurum perficiunt pręter caput, Græce πλειάδες, Latine Vergiliæ.

Arctophylax.) Arctophylax stella tempestuosa, quæ

quæ & Boötes dicitur, Latine Bubulcus, eo quod more Bubulci plaustrum sequatur.

IN XVIII. EPISTOLAM

ARGVMENTVM.

Non satis constat cuius sit hęc epistola cum pręcedente duabusq; sequentibus. Nam nec quæ legitur Leandri ad Hero, nec quæ Herus ad Leandrum, nec quæ Acontij ad Cydippen, nec quæ Cydippes ad Acontium ab Ouidio unquam scriptas fuisse, aut à Sabino, ipsemet comprobat in secundo Elegiarum, sic scribens ad Marcum:

Et quod Penelopes uerbis reddatur Vlyssi
Scribimus, & lachrymas Phylli relicta tuas.
Quod Paris, & Macareus, & quo male gratus Iason,
Hippolytiq; parens, Hippolytusq; legant.
Quodq; tenens strictum Dido miserabilis ensem
Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ, &c.

Reliqua studiosis illic legenda relinquimus: satis est admonuisse. Hero accepta Leandri epistola respõdet, id agẽs, ut se ardenter redamare significet, & ad mutuos amplexus amatorem aduocet. Desidiam uero interdum accusat, ut ostendat, quàm syncero & continuo amore semper amet. Aliquando in mare inuehitur. Nonnunquam timet ne ob aliã fuerit destituta. Verum statim amoris suspicionem in amantium consuetudinem, qui omnia timent, transferendo, coniecturam imminuit. Demum suadet ut nõ nisi tranquillo freto se committat.

HERO LEANDRO.

QVam mihi misisti uerbis Leandre salutem,
Vt possim missam rebus habere, ueni.
Longa mora est nobis omnis quæ gaudia differt,
Da ueniam fassæ, non patienter amo.
Vrimur igne pari, sed sum tibi uiribus impar,
Fortius ingenium suspicor esse uiris.
Vt corpus teneris, sic mens infirma, puellis,
Deficiam, parui temporis adde moram.

Vos modo uenando, modo rus geniale colendo,
Ponitis in uaria tempora longa mora.
A studiorum uarietate confirmatio. Aut fora uos retinent, aut unctæ dona Palæstræ,
Flectitis aut freno colla fugacis equi.
Nunc uolucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo,
Diluitur posito serior hora mero.
* aliâs, semotis. His mihi * submotis, uel si minus acriter urar,
Quid faciam? superest præter amare nihil.
Quod superest facio, teq; ô mea sola uoluptas,
Plus quoque, quàm credi quod mihi poßit, amo.
Aut ego cum chara de te nutrice susurro,
Quæq; tuum miror caussa moretur iter.
Aut mare prospiciens odioso concita uento,
Corripio uerbis æquora sæpe tuis.
* aliâs, sæuitiæ. Aut ubi * sæuitiam paulum grauis unda remisit,
Posse quidem, sed te nolle uenire queror.
Dumq; queror, lachrymæ per amantia lumina manant,
Pollice quas tremulo conscia siccat anus.
Sæpe tui specto si sint in littore passus,
Impositas tanquam seruet arena notas.
Vtq; rogem de te, & scribam tibi, si quis Abydo
Venerit, aut quæro si quis Abydon eat.
Quid referam, quoties do uestibus oscula, quas tu
Hellespontiaca ponis iturus aqua?
A tempore pathos. Sic ubi lux acta est, & noctis amicior hora
Exhibuit pulsa sydera clara die,
Facem accensam subintelligit. Protinus in summa uigilantia lumina turre
Ponimus, assuetæ signa, notamq; uiæ.
Tortaq; uersato ducentes stamina fuso,
Fœminea tardas fallimus arte moras.
Quid loquar interea tam longo tempore quæris?
Ad nutricem apostrophat. Nil, nisi Leandri nomen in ore meo est.
Iámne putas exisse domo mea gaudia nutrix?

An uigilant omnes, & timet ille suos?
Iamne suas humeris illum deponere uestes,
Tingere iam pingui Pallade membra putas?
Annuit illa * ferè, non nostra quòd oscula curet, * alias, fore.
Sed mouet obrepens somnus anile caput.
Postq; moræ minimum, iam certe nauigat, inquam,
Lentaq; dimotis brachia iactat aquis.
Paucaq; cum tacta perfeci stamina terra,
An medio possis quærimus esse freto.
Et modò prospicimus, timida modò uoce precamur,
Vt tibi det faciles utilis aura uias.
Auribus interdum uoces captamus, & omnem
Aduentus strepitum credimus esse tui.
Sic ubi deceptæ pars est mihi maxima noctis
Acta, subit furtim lumina fessa sopor.
Forsitan inuitus mecum tamen improbe dormis,
Et quamuis non uis ipse uenire, uenis.
Nam modo te uideor propè iam spectare natantem,
Brachia nunc humeris humida ferre meis,
Nunc dare quæ soleo madidis uelamina membris,
Pectora nunc iuncto nostra fouere sinu.
Multaq; præterea lingua reticenda modesta,
Quæ fecisse iuuat, facta referre pudet.
Me miseram, breuis est hæc, & non uera uoluptas,
Nam tu cum somno semper abire soles.
Firmius ò cupidi tandem coëamus amantes,
Nec careant uera gaudia nostra fide.
Cur ego tot uiduas exegi frigida noctes?
Cur toties à me lente natator abes?
Est mare (confiteor) nondum tractabile nanti,
Nocte sed hesterna lenior aura fuit.
Cur ea præterita est, cur non uentura timebas?
Tam bona cur periit, nec tibi capta uia est?

Protinus ut similis detur tibi copia cursus,
Hoc melior certe, quo prior illa fuit.
At cito mutata est iactati forma profundi,
Tempore, cum properas, sæpe minore uenis.
Leandri uerba obiectat. Hic puto deprensus nil quod quereris haberes,
Meq; tibi amplexo nulla noceret hyems.
Certe ego tunc uentos audirem læta sonantes,
Et nunquam placidas esse precarer aquas.
Pellicis suspitionẽ ingerit Quid tamen euenit, cur sis metuentior undæ?
Contemptumq; prius, nunc uereare fretum?
Nam memini, cum te sæuum ueniente minaxq;
Non minus, aut multo non minus, æquor erat.
* aliàs, non. Cum tibi clamabam, * sic tu temerarius esto,
Ne miseræ uirtus sit tua flenda mihi,
* aliàs, quo ue Vnde nouus timor hic * quoque illa audacia fugit?
Magnus ubi est spretis ille natator aquis?
Sis tamen hoc potius, quàm quod prius esse solebas,
Et facias placidum per mare tutus iter.
Dummodo sis idem, dum sic (ut scribis) amemur,
Flammaq; non fiat frigidus illa cinis.
Non ego tam uentos timeo mea uota morantes,
Quàm similis uento ne tuus erret amor.
Et ne sim tanti, superentq; pericula caussam,
Et uidear merces esse labore minor.
Interdum metuo, patria ne lædar, & impar
* aliàs, too. Dicar Abydeno Sesta puella * uiro.
Ferre tamen possum patientius omnia, quàm si
Ocia nescio qua pellice captus agas.
In tua si ueniant alieni colla lacerti,
Sitq; nouus nostri finis amoris amor.
Ah potius peream quàm crimine uulnerer isto,
Fataq; sint culpa nostra priora tua.
Nec quia uenturi dederis mihi signa doloris,

Hæc loquor, aut fama sollicitata noua.
Omnia sed uereor (quis enim securus amauit?)
Cogit & absentes multa timere locus.
Felices illas, sua quas præsentia nosse
Crimina uera iuuat, falsa timere uetat.
Nos tam uana mouet, quàm facta iniuria fallit,
Incitat & morsos error uterque pares.
O utinam uenias, aut hic uentusue patérue,
Caussáq; sit tantæ fœmina nulla moræ.
Quòd si quam sciero, moriar (mihi crede) dolendo,
Iamdudum peccas, si mea fata petis.
Sed neque peccabis, frustráq; ego terreor istis,
Quóq; minus uenias, inuida pugnat hyems.
Me miseram, quanto planguntur littora fluctu,
Et latet obscura condita nube dies.
Forsitan ad * pontum mater pia uenerit Helles,
Mersáq; roratis nata fleatur aquis.
Aut mare ab inuiso priuignæ nomine dictum,
Vexat in æquoream uersa nouerca Deam.
Non fauet, ut nunc est, teneris locus iste puellis,
Hac Helle perijt, hac ego lædor aqua.
At tibi flammarum memori Neptune tuarum,
Nullus erat uentis impediendus amor.
Sed neque Amymone, nec laudatißima forma
Criminis est Tyro fabula uana tui.
Lucidáq; Alcyone, Circéq;, & Alimone nata,
Et nondum nexis angue Medusa comis.
Flauáq; Laodice, cœlóq; recepta Celeno,
Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certè, pluresq; canunt Neptune poëtæ,
Molle latus lateri conseruisse tuo.
Cur igitur toties uires expertus amoris,
Assuetum nobis * turbine claudis iter?

A loci distantia auget timorem.

Pares morsus, id est pares curas.

* aliàs, portū

* al. turbide

Parce ferox, latoq; mari tua prœlia misce,
Seducit terras hæc breuis unda duas.
Te decet, aut magnas magnum iactare carinas,
Aut etiam totis claßibus esse trucem.
Turpe Deo pelagi iuuenem terrere natantem,
Gloriaq; est stagno quolibet ista minor.
Nobilis ille quidem est, & clarus origine, sed non
A tibi suspecto duxit Vlysse genus.
Da ueniam, seruaq; duos: natat ille, sed ijsdem
Corpus Leandri spes mea pendet aquis.
Interea lumen (posito nam scribimus illo)
* Perstrepit, & nobis prospera signa dedit.
Ecce merum nutrix faustos distillat in ignes,
Cras erimus plures, inquit, & ipsa bibit.
Effice nos plures euicta per æquora * lapsus,
O penitus toto corde recepte mihi.
In tua castra redi socij desertor amoris,
Ponuntur * medio cur mea membra toro?
Quid timeas non est, auso Venus ipsa fauebit,
Sternet & æquoreas æquore nata uias.
Ire libet medias ipsi mihi sæpe per undas,
Sed solet hoc maribus tutius esse fretum.
Nam cur hoc uectis Phryxo, Phryxiq; sorore,
Sola dedit uastis fœmina nomen aquis?
Forsitan ad reditum metuis, ne robora desint,
Aut nequeas gemini ferre laboris onus.
Aut non diuersi medium coëamus in æquor,
Obuiaq; in summis oscula demus aquis.
Atque ita quisque suas iterum redeamus ad urbes.
Exiguum, sed plus, quàm nihil, illud erit.
Vel pudor hic utinam, qui nos clam cogit amare,
Vel timidus famæ cedere uellet amor.
Nunc male res iunctæ, calor, & reuerentia pugnant,

* aliâs, strepuit, seu sternuit.
* aliâs, uectus
* aliâs, uiduo
Ingeniosa inuentio exemplis corroborata.

Quid

Quid ſequar, in dubio eſt: hæc decet, ille iuuat.
Vt ſemel intrauit Colchos Pegaſæus Iaſon,
Impoſitam celeri Phaſida puppe tulit.
Vt ſemel Idæus Lacedæmona uenit adulter,
Cum præda rediit protinus ille ſua.
Tu quàm ſæpe petis quod amas, tam ſæpe relinquis,
Et quoties graue ſit puppibus ire, natas.
Sic tamen ò iuuenis tumidarum uictor aquarum
Sic facito ſpernas, ut uereare fretum.
Arte laboratæ merguntur in æquore puppes, A maiori.
Tu tua plus remis brachia poſſe putas?
Quod cupis, hoc nautæ metuunt, Leandre, natare,
Exitus hic fractis puppibus eſſe ſolet.
Me miſeram, cupio non perſuadere, quod hortor,
Sisq; precor monitis fortior ipſe meis.
Dummodo peruenias, excuſſaq; ſæpe per undas
Iniicias humeris brachia laſſa meis.
Sed mihi cœruleas quoties obuerſor ad undas
*Neſcio quid pauidum frigore pectus habet. *ali. Neſcio q pauidũ pectora frigus habent.
Nec minus heſternæ confundor imagine noctis,
Quamuis eſt ſacris illa piata meis.
Nanq; ſub aurora iam dormitante lucerna,
Tempore quo cerni ſomnia uera ſolent.
Stamina de digitis cecidere ſopore remiſſis,
Collaq; puluino noſtra ferenda dedi.
*Hac ego uentoſas nantem delphina per undas *aliàs, Hic.
Cernere non dubia ſum mihi uiſa fide.
Quem poſtquam bibulis iniecit fluctus arenis,
Vnda ſimul miſerum, uitaq; deſeruit.
Quicquid id eſt timeo, nec tu mea ſomnia ride,
Nec niſi tranquillo brachia crede mari.
Si tibi non parcis, dilectæ parce puellæ,
Quæ nunquam, niſi te ſoſpite, ſoſpes erit.

Spes tamen est fractis uicinæ pacis in undis,
*ali. scinde. *Tu placidas tuto pectore * finde uias.*
Interea quoniam nanti freta peruia non sunt,
Leniat inuisas littera missa moras.

Longa mora est.) Desiderium auget à tẽporis momento.

Vrimur igne pari.) Se maiorem pati cruciatum à sexu arguit.

Vt corpus teneris.) Ratione physicali probat intentum.

Pingui Pallade.) Pingui Pallade, id est, oliua cuius inuentrix fuit Pallas.

Multaq; præterea.) Nã inhonesta exprimere puellam dedecet.

Nocte sed hesterna.) Peracta demonstratione ad querelas redit.

Ne miseræ uirtus.) Virtus, id est, animositas siue natandi audacia.

Non ego.) Quicquid in occulta suspitione erat, aperit.

Me miseram.) Suspitiones purgat, in tempestatẽ, caussam desidiæ referens.

Mater pia uenerit Helles.) Nephales mater Helles & maris nympha.

Mersaq; roratis.) Ino Cadmi filia se post priuignam Hellẽ in mare cũ Palemone filio prçcipitauit.

Aut mare.) Pulchre Neptunum incusat quod in amantes sæuiat, qui tot amoribus olim arserit. De amymone Danai filia Nauplum Palamedis patrẽ genuit Neptunus, sicut ex Tyro Salmonei filia Neleum Nestoris patrem.

Lucidaq; Alcyone.) Alcyone una ex Pleiadibus Atlantis filia, sicut Celeno.

Circeq; & Alimo.) Iphi mediam intelligit Circes & Alimonis filiam. Laodice Priami filia.

Da ueniam.) Ex querimonia ad demonstrationẽ redit.

Nunc male.) Nam ut alibi Ouid. Non bene conueniunt, nec in una sede morantur maiestas & amor.

Pegasæus

Pegasæus Iason.) Pegasus mons Thessaliæ.

Impositam celeri Phasida.) Medeam significat à Phaside Colchorum fluuio.

Sed mihi cœruleas.) Submersi Leãdri presagium.

Nantẽ delphina.) Recte à delphino præsagit, quoniam homini amicus est, teste Plinio.

IN DECIMAMNONAM EPIST.

ARGVMENTVM.

Profectus ad sacra Dianæ Acontius, quæ in Delo insula maris Aegei omnium Cycladũ clarissima, ex frequenti uirginum conuentu celebrabantur, in amorem uisæ Cydippes puellæ nobilis excaluit. Sed cum illam ob generis imparitatem non auderet in suum amorem sollicitare, nouam commentus fraudem in pulcherrimo pomo scripsit duos hosce uersus,

Iuro tibi sanè per mystica sacra Dianæ,
Me tibi uenturam comitem, sponsamq; futuram.

Atq; illud ad pedes puellæ proiecit, quæ fraudis inscia cum imprudens legeret, uisa est se uxorem Acontio pacisci. Nam quæ ante deos in templo Deliæ Dianæ dicerentur, rata esse debere lex erat. Cum autem paulopost pater, huiusce rei inscius, illam aliĩ despõderet, subita febre correpta est. Quare hac epistola Acontius conatur persuadere hunc morbum à Diana immissum esse, eo quòd non impleuerit quæ Dea præsente promiserit. Ne uero dubitet iterum decipi, ab ea exorditur parte qua maxime hesitare poterat. Abducit deinde eum in odium cui desponsata fuerat, cum dicat omnẽ ægritudinem accidere illius caussa.

ACONTIVS CYDIPPE.

Accipe Cydippe despecti nomen Aconti
Illius, in pomo qui tibi uerba dedit.
Pone metum, nihil hic iterum iurabis amanti,
Promissam satis est te semel esse mihi.
Perlege discedat sic corpore languor ab isto,
Qui meus est, ulla parte dolente dolor.

Aliĩ hæc duo prima carmina non habẽt A pacto epistolã legi suadet.

Quid

Quid pudor ora subit? nam (sicut in æde Dianæ)
Suspicor ingenuas erubuisse genas.
Coniugium, pactamq́; fidem, non crimina posco,
Debitus ut coniux, non ut adulter amo.
Periphrasis de pomo. Verba licet repetas, quæ demptus ab arbore fœtus
Pertulit ad castas me iaciente manus:
* ali. iurare. Inuenies illic id te * spondere quod opto,
Nil tibi cum uerbis excidit illa fides.
Id metui, diuæ diffusa est ira, decebat
Te potius uirgo, quàm meminisse Deam.
Nunc quoq; idem timeo, sed idem tamen acrius illud
Assumpsit uires, auctaq́; flamma mora est.
Quiq́; fuit numquam paruus, uel tempore longo,
Ex spe, quam dederas tu mihi, crescit amor.
Spem mihi tu dederas, meus hic tibi creditur ardor,
Non potes hoc factum teste negare Dea.
* Hos duos uersus, alij nõ habent. * Me tibi nupturam, felix eat omen Aconti,
Iuro quam colimus, numina magna Deæ.
Adfuit & præsens ut erat, tua uerba notauit,
Et uisa est mota dicta tulisse coma.
Deceptam dicas nostra te fraude licebit,
Dum fraudis nostræ caussa feratur amor.
Fraus mea quid petijt, nisi quòd tibi iungerer uni?
Id me quod quereris conciliare potest.
Non ego natura, nec sum tam callidus usu,
Solertem tu me (crede) puella facis.
Te mihi compositis (si quid tamen egimus) arte
Astrinxit uerbis ingeniosus amor.
Dictatis ab eo feci sponsalia uerbis,
Consultoq́; fui iuris amore uafer.
Sit fraus huic facto nomen, dicarq́; dolosus,
Si tamen est, quod ames uelle tenere, dolus.
En iterum scribo, mittoq́; rogantia uerba,

Altera

Altera fraus hæc est,* quóue queraris, habes. *ali. quodq;
Si noceo, quòd amo, fateor sine fine nocebo,
Teq; petam, caueas tu licet, ipse petam.
Per gladios alij * placitas rapuere puellas, *ali. rigidas.
Scripta mihi cautæ littera crimen erit? A maiori.
Dij faciant, poßim plures imponere nodos,
Vt tua sit nulla libera parte fides.
Mille modi restant, cliuo sudamus in uno, Metaphora ab auriga.
Ardor inexpertum nil sinit esse meus.
Sit dubium poßis'ne capi, captabere, certe,
Exitus in Dijs est, sed capiere tamen.
Vt partem effugias, non omnia retia falles,
Quæ tibi quàm credis, plura tetendit amor.
Si non proficient artes, ueniemus ad arma,
Inq; tui cupido rapta ferere sinu.
Non sum, qui soleam Paridis reprendere factum, Exemplo audaciam commendat.
Nec quenquam qui uir, posset ut esse fuit.
Nos quoq;: sed taceo, mors huius pœna rapinæ
Vt sit, erit, quàm te non habuisse, minor.
Si esses tu formosa minus, peterere modestè,
Audaces facie cogimur esse tua.
Tu facis hoc, oculiq; tui, quibus ignea cedunt
Sydera, qui flammæ caussa fuere meæ.
Hoc faciunt flaui crines, & eburnea ceruix,
Quasq; precor ueniant in mea colla manus.
Et decor & uultus sine rusticitate pudentes,
Et Thetidis quales uix reor esse pedes.
Cætera si possem laudare, beatior essem,
Nec dubito totum quin * tua pars sit opus.
Hac ego compulsus, non est mirabile, forma,
Si pignus uolui uocis habere tuæ.
Deniq; dum captam tu te cogare fateri,
Insidijs esto capta puella meis.

Inuidiam patiar, passo sua præmia dentur,
Cur suus à tanto crimine fructus abest?
Hesionem Telamon, Brisëida cepit Achilles,
Vtraq; uictorem nempe secuta uirum.
Quamlibet accuses, & sis irata licebit,
Irata liceat dum mihi posse frui.
Iidem qui facimus, factam tenuabimus iram,
Sit modo placandæ copia parua tui.
Ante tuos flentem liceat consistere uultus,
Et liceat lachrymis addere uerba meis.
Vtq; solent famuli, cum uerbera sæua uerentur,
Tendere submißas sub tua crura manus.
Ignoras tua iura, uoca: cur arguor absens?
Iamdudum dominæ more uenire iube.
Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
Oraq; sint digitis liuida * nostra tuis,
*ali. facta.
Omnia perpetiar, tantum fortasse timebo,
Corpore lædatur ne manus ista meo.
Sed neq; compedibus, nec me compesce catenis,
Seruabor firmo uinctus amore tui.
Cum bene se, quantumq; uolet satiauerit ira,
Ipsa tibi dices, quam patienter amat.
Ipsa tibi dices cum uidêris omnia ferre,
Tam bene qui seruit, seruiat iste mihi.
Cur reus infelix absens agor? & mea cum sit
Optima non ullo caussa tuente perit?
Hoc quod amor iußit scriptum est iniuria nostra,
Quod de me solum nempe queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoq; Delia, si non
Vis mihi promissum reddere, redde Deæ.
Affuit, & uidit, cum tu decepta rubebas,
Et uocem memori condidit aure tuam.
Omnia re carcant, nihil est uiolentius illa,

Cum

Cum sua, quæ nolit, numina læsa uidet.
Testis erit Calydonis aper, nam scimus ut illo
Sit magis in natum sæua reperta parens.
Testis & Actæon, quondam fera creditus illis,
Ipse dedit leto cum quibus ante feras.
Quæq; superba parens saxo per corpus oborto,
Nunc quoq; Mygdonia flebilis astat humo.
Hei mihi Cydippe, timeo tibi dicere uerum,
Ne uidear caussa falsa monere mea.
Dicendum tamen est: hoc est (mihi crede) quod ægra
Ipso nubendi tempore sæpe iaces.
Consulit ipsa tibi, neu sis periura laborat,
Et saluam salua te cupit esse fide.
Inde fit ut quoties existere perfida tentas,
Peccatum toties corrigat illa tuum.
Parce mouere feros animosæ uirginis arcus,
Mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
Parce precor teneros corrumpere febribus artus,
Seruetur facies ista fruenda mihi.
Seruentur uultus ad nostra incendia nati,
Quiq; subest niueo lenis in ore rubor.
Hostibus, & si quis ne fias nostra repugnat,
Sic sit, ut inualida te solet esse mihi.
Torqueor ex æquo uel te nubente, uel ægra,
Dicere nec possum, quid minus esse uelim.
Maceror interdum, quod sum tibi caussa doloris,
Teq; mea lædi calliditate puto.
Inq; caput nostrum dominæ periuria quæso
Eueniant, pœna tuta sit illa mea.
Ne tamen ignorem quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc dißimulanter eo.
Subsequor ancillam furtim, famulumq;, requirens,
Profuerint somni quid tibi, quidue cibi.

Dianæ iram exemplis ostēdit.

Me

Me miserum, quòd non medicorum iussa ministro,
Astringoq́; manus, insideoq́; toro.
Et rursus miserum, quòd me procul inde remoui,
Quem minime uellem, forsitan alter adest.
Ille manus istas astringit, & aßidet ægræ,
Inuisus superis, cum superisq́; mihi.
Dumq́; suo tentat salientem pollice uenam,
Candida per caussam brachia sæpe tenet.
Contrectatq́; sinus, & forsitan oscula iungit,
Officio merces plenior ista suo est.
Quis tibi permisit nostras decerpere messes?
Ad spes alterius quis tibi fecit iter?
Iste sinus meus est, mea turpiter oscula sumis,
A mihi promisso corpore tolle manus.
Improbe tolle manus, quam tangis nostra futura est,
Postmodo, si facies istud, adulter eris.
Elige de uacuis, quam non sibi uendicet alter,
Si nescis, dominum res habet ista suum.
Nec mihi credideris, recitetur formula pacti,
Neu falsam dicas esse, * face ipsa legat.
Alterius thalamo tibi nos, tibi diximus, exi:
Quid facis? hinc exi, non uacat iste torus.
Nam quòd habes & tu humani uerba altera pacti,
Non erit iccirco par tua caussa meæ.
Hæc mihi se pepigit, pater hanc tibi primus ab illa,
Sed propior certe, quàm pater ipsa sibi est.
Promisit pater hanc, hæc adiurauit amanti,
Ille homines, hæc est testificata Deam.
Hic metuit mendax, sed & hæc periura uocari,
Num dubitas, hic sit maior, an ille metus?
Deniq; ut amborum conferre pericula poßis,
Respice ad euentus, hæc cubat, ille ualet.
Nos quoq; dißimili certamina mente subimus,

Illum suspicatur cui Cydippe erat nuptura.

Stomachosa repetitio.

*ali. fac.

Ad obiectum responsio.

Nec

Nec spes par nobis, nec timor æquus adest.
Tu petis ex tuto, grauior mihi morte repulsa est,
Idq́; ego iam, quod tu forsan amabis, amo.
Si tibi iustitiæ, si recti cura fuisset,
Cedere debueras ignibus ipse meis.
Nunc quoniam ferus hic pro caussa pugnat iniqua,
Ad quid Cydippe littera nostra redit?
Hic facit ut iaceas, & sis suspecta Dianæ,
Hunc tu, si sapias, limen adire uetes.
Hoc faciente subis tam sæua pericula uitæ,
Atq; utinam pro te, qui mouet illa, cadat.
Quem si reppuleris, nec, quem Dea damnat, amaris,
Et tu continuo, certè ego saluus ero.
Siste metum uirgo, stabili potiere salute,
Fac modo polliciti conscia templa colas. Catholica sententia.
Non boue mactato cœlestia numina gaudent,
Sed, quæ præstanda est, & sine teste, fide.
Vt ualeant aliæ, ferrum patiuntur & ignes,
Fert alijs tristem succus amarus opem. A maiori.
Nil opus est istis, tantum periuria uita,
Teq́; simul serua, meq́;, datamq́; fidem.
Præteritæ ueniam dabit ignorantia culpæ,
Exciderant animo fœdera * lecta tuo. *Ali. nostra.
Admonita es modo uoce mea, modo casibus istis,
Quos quoties tentas fallere, ferre soles.
His quoque uitatis, in partu nempe rogabis,
Vt tibi luciferas afferat illa manus.
Audiet hæc repetens, quæ sunt audita, requiret
Ipsa tibi de quo coniuge partus eat.
Promittes uotum, scit te promittere falsò:
Iurabis, scit te fallere posse deos.
Non agitur de me, cura maiore laboro,
Anxia sunt uitæ pectora nostra tuæ.

Cur modo te dubij pauidam fleuere parentes,
Ignaros culpæ quos facis esse tuæ?
Et cur ignoranti matri licet omnia narres,
Nil tua Cydippe facta ruboris habent.
Rem aperit. Ordine fac referas, ut sis mihi cognita primum,
Sacra pharetratæ dum facis ipsa Deæ.
Vt te conspecta, subitò, si forte notasti,
Restiterim fixis in tua membra genis.
Et te dum nimium miror, nota certa furoris,
Deciderint humero pallia lapsa meo.
Postmodo, nescio quà, uenisse uolubile malum,
Verba ferens doctis insidiosa notis.
Quod quia sit lectum sancta præsente Diana,
Esse tuam uinctam, numine teste, fidem.
Ne tamen ignoret scripti sententia quæ sit,
Lecta tibi quondam nunc quoq; uerba refer.
Nube precor dicet, cui te bona numina iungunt,
Quem fore iurasti, sit gener ille mihi.
Quisquis is est placeat, quoniam placet antè Dianæ,
Talis erit mater, si modo mater erit.
Si tamen & quærat, quis sim, qualisq;, uideto:
Inueniet nobis consuluisse Deam.
Insula Corycijs quondam celeberrima Nymphis,
Cingitur Aegeo nomine Cæa mari.
Illa mihi patria est, nec si generosa probaris
Nomina, despectis arguor ortus auis.
Sunt & opes nobis: sunt & sine crimine mores,
Amplius utq; nihil, me tibi iungit Amor.
Appeteres talem uel non iurata maritum,
Iuratæ uel non talis, habendus erat.
Hæc tibi me in somnis iaculatrix scribere Phœbe,
Hæc tibi me uigilans scribere iussit Amor.
E quibus, alterius mihi iam nocuere sagittæ,

Alte-

Alterius noceant ne tibi tela caue.
Iuncta salus nostra est, miserere meiq́; tuiq́;,
Quid dubitas unam ferre duobus opem?
Quod si contigerit, cum iam data signa sonabunt,
Tinctaq́; uotiuo sanguine Delos erit:
Aurea ponetur mali felicis imago,
Clausaq́; uersiculis scripta duobus erit.
Effigie pomi testatur Acontius huius,
Quæ fuerint in eo scripta, fuisse rata.
Longior infirmum ne lasset epistola corpus,
Clausaq́; consueto sit tibi fine, uale.

Fraus mea.) Crimen à caussa quam in amorem transfert diluit.

Nec quenquam.) Occupatione uoluntatem uehementiorem efficit.

Minor.) Oculus, ut ait Albertus Magnus, uerus est cordis nuncius: & in oculis animus inhabitat, suntq́ in his maxima amoris indicia, iuxta illud Propertianum: Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis.

Et Thetidis.) Homerus argẽteis pedibus Thetidẽ commendat, Statius uero niueis.

Hesionem Telamon.) Hesione Laomedontis filia Telamoni ab Hercule data est, eo quod primus Pergama conscendisset.

Omnia perpetiar.) Quæ sunt in seruo incommoda includit.

Testis & Actæon.) Inscius Actæon uidit sine ueste Dianam, Præda suis canibus non minus ille fuit.

Quæq́ superba.) Niobe Tãtali & Taigetes Pleiados filia ex Amphiõe marito septem filios totidemq́ filias accepit: quibus ab Apolline interfectis eo quod Dianã spreuisset Niobe in saxũ iuxta Sipillũ Mygdoniç montẽ uersa est, ex q̃ etiã nũc manant lachrymę.

Hic facit.) In odium uertit aduersarium.

Vt tibi.) Diana Lucina nuncupatur, quòd parturientibus præest, ut ait Varro.

Insula Coryciis.) Corycium nympharum antrũ in Parnaso.

Nomine Cæa mari.) Cæa insula inter Cyclades in mari Aegeo à Cæo Titani filio.

Hęc tibi.) Dianę & Cupidinis monitu epistolę dat autoritatem.

Data signa sonabunt.) Tubarum sonitu conuocabantur ad sacra Dianæ.

IN VICESIMAM EPISTOL.

ARGVMENTVM.

Cum excepisset Cydippe hanc sibi febrem Dianæ indignatione contigisse, in Acontij uota contra paternam uoluntatem condescēdere maluit, quàm diutius torqueri. Imprimis respondet se non ausam fuisse epistolam suam clara uoce exprimere, ne ut in pomo iterum iuraret. Deinde narrando qualiter insidiosum illud pomum acceperit, in ipsum Acontium inuehitur. Verum illud non duxi silentio prætereundū in hac epistola addidisse aliquem quicquid sequitur post illum uersiculum, Quos uereor paucos ne uelit esse mihi. Quod nō solum uidetur adulterinum, imò tota epistola. Cum nusquam cōstet, ut iam diximus, Ouidium neq; Sabinum scripsisse epistolas Leandri, Herus, Acontij, Cydippes. Quas si Ouidius composuisset, ne suo labore priuaretur, certe meminisset, sicut de reliquis. Si de Sabino contendas, uideas quæso si bene cum Sabini stylo conueniant.

CYDIPPE ACONTIO.

PErtimui, scriptumq; tuum sine murmure legi,
Iuraret ne quos inscia lingua deos.
Et puto captasses iterum, nisi, ut ipse fateris,
Promissam scires, me satis esse semel.
Nec lectura fui: sed si tibi dura fuissem,
Aucta foret sæuæ forsitan ira Deæ.
Omnia cum faciam, cum dem pia thura Dianæ,
Illa tamen iusta plus tibi parte fauet.
Vtq; cupis credi, memori te uindicat ira,
Talis in Hippolyto uix fuit illa suo.

At

At melius uirgo fauisset uirginis annis,
Quos uereor paucos ne uelit esse mihi.
Languor enim caussis non apparentibus hæret,
Adiuuor & nulla fessa medentis ope.
Quàm tibi nunc gracilem uix hæc rescribere, quamq;
Pallida uix cubito membra leuare putas?
Nunc timor accedit, nequis nisi conscia nutrix
Colloquij nobis sentiat esse uices.
Ante fores sedet hæc, quid agamq; rogantibus inter,
Vt possim tutò scribere, dormit ait.
Mox ubi secreti longè caussa optima somnus
Credibilis tarda desinit esse mora:
Iamq; uenire uidet quos non admittere durum est,
Excreat, & ficta dat mihi signa nota.
Sicut eram, properans uerba imperfecta relinquo,
Et tegitur trepido littera cauta sinu.
Inde meos digitos iterum repetita fatigat,
Quantus sit nobis aspicis ipse labor.
Quæ peream, si dignus eras, ut uera loquamur:
Sed melior iusto, quamq; mereris, ero.
Ergo te propter toties incerta salutis
Commentis pœnas doq; , dediq; tuis?
Hæc nobis formæ te laudatore superbæ
Contingit merces, & placuisse nocet.
Si tibi deformis (quod mallem) ut uisa fuissem,
Culpatum nulla corpus egeret ope.
Nunc laudata gemo, nunc me certamine uestro
Proditis, & proprio uulneror ipsa bono.
Dum neq; tu cedis, nec se putat ille secundum,
Tu uotis obstas illius, ille tuis.
Ipsa uelut nauis iactor, quam certus in altum
Propellit Boreas, æstus & unda refert.
Cumq; dies claris optata parentibus instat,

Mouet pietatem.

Cōparatio.

Immodicus pariter corporis ardor inest.
Et mihi coniugij tempus crudelis ad ipsum
Persephone nostras pulsat acerba fores.
Iam pudet, & timeo, quamuis mihi conscia non sim,
Offensos uidear ne meruisse deos.
Accidere hoc aliquis casu contendit, & alter
Acceptum superis hunc negat esse uirum.
Neue mihi credas in te quoque dicere famam,
Facta ueneficijs pars putat ista meis.
Caussa latet, mala nostra patent, uos pace mouetis
Aspera summota prælia, plector ego.
Dicam nunc solitoq; tibi me despice more,
Quid facies odio, sic ubi amore noces?
Si lædis quod amas, hostem sapienter amabis,
Me precor ut serues, perdere uelle uelis:
Aut tibi iam nulla est speratæ cura puellæ,
Quam ferus indigna labe perire sinis:
Aut Dea si frustra pro me tibi sæua rogatur,
Quid mihi te iactas? gratia nulla tua est.
Elige quid fingas, non uis placare Dianam,
Immemor es nostri, non potes, illa tui est.
Vel nunquàm mallem, uel non mihi tempore in illo,
Esset in Aegæis cognita Delos aquis.
Tunc mea difficili deducta est æquore nauis,
Et fuit ad cœptas hora sinistra uias.
Quo pede processi? quo me pede limine moui?
Picta meæ tetigi quo pede texta ratis?
Bis tamen aduerso redierunt carbasa uento:
Mentior ah demens ille secundus erat.
Ille secundus erat, qui me referebat euntem,
Quiq; parum felix impediebat iter.
Atq; utinam constans contra mea uela fuisset,
Sed stultum est uenti de leuitate queri.

Persephone Proserpina.

A tempore pathos.

More amantium mentem uariat.

Mota

Mota loci fama properabam uisere Delon,
Et facere ignaua puppe uidebar iter.
Quàm sæpe, ut tardis, feci conuitia remis,
Questaq; sum uento lintea parca dare.
Et iam transieram Myconem, iam Tenon, & Andron,
Inq; meis oculis candida Delos erat.
Quam procul ut uidi, quid me fugis insula dixi?
Laberis in magno numquid, ut antè, mari?
Institeram terræ, cum iam propè luce peracta
Demere purpureis sol iuga uellet equis.
Quos idem solitos postquam reuocauit ad ortus,
Comuntur nostræ matre iubente comæ.
Ipsa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum,
Et uestes humeris induit ipsa meis.
Protinus egressæ superis, quibus insula sacra est,
Flaua salutatis thura, merumq; damus.
Dumq; parens aras uotiuo sanguine tingit,
Festaq; fumosis ingerit exta focis.
Sedula me nutrix alias quoq; ducit in ædes,
Erramusq; uago per loca sacra pede.
Et modo porticibus spatior, modo munera regum
Miror, & in cunctis stantia signa locis.
Miror, & innumeris structam de cornibus aram, Dianæ tẽpli apparatus.
Et de qua pariens arbore nixa Dea est.
Et quæ præterea (neq; enim meminiue, libétue,
Quicquid ibi uidi dicere) Delos habet.
Forsitan hæc spectans à te spectabar Aconti,
Visaq; simplicitas est mea posse capi.
In templum redeo gradibus sublime Dianæ,
Tutior hoc ecquis debuit esse locus?
Mittitur ante pedes malum cum carmine tali,
Hei mihi iuraui nunc quoq; penè tibi.
Sustulit hoc nutrix, mirataq; perlege dixit:

Insidias legi magne poëta tuas.
Nomine coniugij dicto, confusa pudore,
Sensi me totis erubuisse genis.
Luminaq; in gremio ueluti defixa tenebam,
Lumina propositi facta ministra tui.
Improbe quid gaudes? aut quæ tibi gloria parta est?
Quidue uir elusa uirgine laudis habes?
Non ego constiteram sumpta peltata securе,
Qualis in Iliaco Penthasilea solo.
Nullus Amazonio cælatus baltheus auro,
Sicut ab Hippolyto præda relata tibi est.
Verba quid exultas, tua si mihi uerba dederunt?
Sumq; parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schœneida cepit,
Tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.
At fuerat melius, si te puer iste tenebat,
Quem tu nescio quas dicis habere faces.
More bonis solito spem non corrumpere fraude:
Exoranda tibi non capienda fui.
Cur cum me peteres, ea non profitenda putabas?
Propter quæ nobis ipse petendus eras?
Cogere cur potius quàm persuadere uolebas,
Si poteram audita conditione capi.
Quid tibi nunc prodest iurandi formula iuris?
Linguaq; præsentem testificata deam?
Quæ iurat, mens est, nil coniurauimus illa,
Illa fidem dictis addere sola potest.
Consilium prudensq; animi sententia iurat,
Et nisi iudicij uincula nulla ualent.
Si tibi coniugium uolui promittere nostrum,
Exige polliciti debita iura tori:
Sed si nil dedimus, præter sine pectore uocem,
Verba suis frustra uiribus orba tenes.

Hippomenes Atlãta Schœnei filiam cursu superauit.

Honesta suadet.

Non

Non ego iuraui: legi iurantia uerba:
Vir mihi non isto more legendus eras.
Decipe sic alios, succedat epistola pomo.
Si ualet hoc, magnas diuitis aufer opes.
Fac iurent reges sua se tibi regna daturos, Callide arguit.
Sitq; tuum toto quicquid in orbe placet.
Maior es hac ipsa multo (mihi crede) Diana,
Si tua tam præsens littera numen habet.
Cum tamen hæc dixi, cum me tibi firma negaui,
Cum bene promissi caussa peracta mei est,
Confiteor timeo sæuæ Latoidos iram,
Et corpus lædi suspicor inde meum.
Nam quare, quoties socialia sacra parantur,
Nupturæ toties languida membra cadunt?
Ter mihi iam ueniens positas Hymenæus ad aures
Fugit, & è thalami limine terga dedit.
Vixq; manu pigra toties infusa resurgunt
Lumina, uix moto corripit igne faces.
Sæpe coronatis stillant unguenta capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.
Cum tetigi limen, lachrymas mortisq; timorem
Cernit, & à cultu multa remota suo.
Proijcit ipse suas deducta fronte coronas,
Spissaq; de nitidis tergit amoma comis.
Et pudet in tristi lætum consurgere turba,
Quiq; erat in palla, transit in ora rubor.
At mihi uæ miseræ torrentur febribus artus,
Et grauius iusto pallia pondus habent.
Nostraq; plorantes uideo super ora parentes,
Et face pro thalami fax mihi mortis adest.
Parce laboranti picta Dea læta pharetra, Ad Dianam apostrophat
Daq; salutiferam iam mihi fratris opem.
Turpe tibi est, illum caussas depellere leti,

Te contrà titulum mortis habere meæ.
Nunquid in umbroso cum uelles fonte lauari,
Imprudens uultus ad tua labra tuli?
Præterij'ne tuas de tot cœlestibus aras?
Atque tua est nostra spreta parente parens?
Nil ego peccaui, nisi quòd periuria legi,
Inq; parum fausto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
Thura feras: prosint, quæ nocuere, manus.
Cur, quæ succenset, quòd adhuc tibi pacta puella
Non tua sit, fieri ne tua poßit, agit?
Omnia de uiua tibi sunt speranda: quid aufert
Sæua mihi uitam, spem tibi diua mei?
Nec tu credideris illum, cui destinor uxor,
Aegra superposita membra fouere manu.
Aßidet ille quidem, quantum permittitur ipsi,
Sed meminit nostrum uirginis esse torum.
Et quoque nescio quid de me sensisse uidetur,
Nam lachrymæ caussa sæpe latente cadunt.
Et minus audacter blanditur, & oscula rara
Accipit, & timido me uocat ore suam.
Acontiũ sibi conciliat. Nec miror sensisse notis cum prodat apertis,
In læuum uersor, cum uenit ille, latus.
Nec loquor, & tecto simulatur lumine somnus.
Captantem tactus eijcioq; manum.
Ingemit, & tacito suspirat pectore, meq;
Offensam, quamuis non mereatur, habet.
Si mihi, quod gaudes, & te iuuat ista uoluptas,
Si mihi, quòd sensus sum tibi fassa meos:
Si mihi lingua foret, tu nostra iustius ira,
Qui mihi tendebas retia, dignus eras.
Scribis ut inualidum liceat tibi uisere corpus,
Es procul à nobis, & tamen inde noces.

Mira

Mirabar quare tibi nomen Acontius esset,
  Quod faciat longè uulnus, acumen habes.
Certe ego cum ualui nondum de uulnere tali,
  Vt iaculo scriptis eminus icta tuis.
Quid tamen huc uenias? sane miserabile corpus,
  Ingenij uideas bina trophæa tui.
Concidimus macie, color est sine sanguine, qualem
  In pomo refero mente fuisse tuo.
Candida nec mixto sublucent ora rubore,
  Forma noui talis marmoris esse solet.
Argenti color est inter conuiuia talis,
  Quod tactum gelidæ frigore pallet aquæ.
Si me nunc uideas, uisam prius esse negabis,
  Arte nec est, dices, ista petenda mea.
Promißiq; fidem, ne sim tibi uincta, remittes,
  Et cupies illud non meminisse Deam.
Forsitan, & facies iurem ut contraria rursus,
  Quæq; legam mittes altera uerba mihi.
Sed tamen aspiceres uellem, prout ipse rogabas,
  Et discas sponsæ languida membra tuæ.
Durius, & ferro cum sit tibi pectus Aconti,
  Tu ueniam nostris uocibus ipse petas.
Ne tamen ignores, ope qua reualescere poßim,
  Quæritur à Delphis fata canente Deo.
Et quoque nescio quantum nunc uaga fama susurrat,
  Neglectam queritur testis habere fidem.
Hoc Deus, & uates, hoc & mea carmina dicunt,
  At desunt uoto carmina nulla tuo.
Vnde tibi fauor hic? nisi quòd noua forte reperta est
  Quæ capiat magnos littera lecta Deos?
Teq; tenente Deos nomen sequar ipsa Deorum,
  Doq; libens uictas in tua uota manus.
Fassaq; sum matri deceptæ fœdera linguæ,

Auget commiseratioñe.

Delphi tam pro oppido q̃ pro oppidanis sumitur in Parnasi radicibus.

In Acontij sententiam accedit.

Lumina

Lumina fixa tenet plena pudoris humo.
Cætera cura tua est, plus hoc quoque uirgine factum,
Non timuit tecum quòd mea charta loqui.
Iam satis inualidos calamo lassauimus artus,
Et manus officium longius ægra negat.
Quid, nisi quòd cupio me iam coniungere tecum,
Restat ut ascribat littera nostra, uale.

Talis in Hippolyto.) Esculapius Dianæ precibus Hippolytum ab equis laceratum ad uitam reduxit.

Excreat.) Nutricis astutiam exprimit.

Accidere hoc aliquis.) Diuersas hominum sententias affert de morbi caussa.

Transieram Myconem.) Mycone insula una ex Cycladibus, sicut Tenos quæ ab Aristotele propter aquarum abundantiam Hydrusa appellatur.

Et Andron.) Andros insula Samo propinqua, quę Asiæ adiacet ex opposito ad Ephesum.

De cornibus aram.) Aram Dianæ intelligit uenationis deę, cuius indicia erant cornua ferarum. Quæ sit arbor de qua dea pariens est nixa, aperte declarat Ouidius 6. Metamorph. his uersibus:

Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ,
Edidit inuita geminos Latona nouerca.

Arborem itaque palmæ, & oliuæ dicit, sub quibus Latona Dianam & Apollinem peperit.

Nullus Amazonio.) Amazones peltis, id est, breuibus scutis in modum lunæ iam mediæ utebantur.

Peltata secure.) Securis quasi semiquiris, ut inquit Seruius: est autem instrumentum ad ligna secanda, cuius inuentrix fuit Penthasilea Amazon, unde & Amazones securigeræ dicuntur.

IN OVIDIANAM SAPPHO ARGVMENTVM.

Tradunt Suidas & Aelianus, Græci scriptores, duas hoc nomine Sappho extitisse, quarũ altera Erexia, poëtria percelebris, quæ Alcei & Pittaci atque Tarquinij Prisci tempore claruit, quæ etiam plectrũ prima adinuenit. Huic nonnulli carmen Lyricum tribuunt.

buunt. Altera Mytilenea longe iunior, quæ psaltria, & meretrix fuit. Scripsit multa, & præclara apud Grecos poëmata, adeo ut decima musa dicta sit. Quare autem in Phaonis amorem inciderit, Plinius herbæ tribuit lib. 23. Sed Baptista Egnatius, uir nostræ tẽpestatis linguæ Græcæ atq; Latinæ studiosissimus, hanc fabulam ab eodem è Græco in Latinum nuper traductam recitat. Aelianus omnimodæ historiæ libro duodecimo describit pulcherrimum mortalium omnium Phaonem à Venere olim lactucis occultatum, esse uero & alios aliter qui scripserint, fuisse Phaonem ex eorum hominum genere, qui traijciendis ultro citroq; uiatoribus nauigiolis impensiorem dantes operam, uictum sibi diurnum quæritarẽt: accessisse tandem, & Venerem, quæ, se ut in alterã transportaret ripam, nulla interim promissa stipe, rogarẽt. Quod cum ille libentius effecisset, nesciens quam transueheret deam esse: tũ uero à Venere longe preciosius accepisse munus, quàm si uel amplissimũ manu precium exegisset. Alabastrum nanq; cum accepisset unguine quodam plenum, quo semel perunctus, formosissimus repente mortalium cunctorum apparuit, mulieres omnes Lesbias in eius exarsisse cupidinem: præ cæteris uero impatientissime atq; ardentissime à Sappho adamatum: hæc ille. Cum uero Phaon in Siciliam forte discessisset, Sappho amoris ignibus incensa, & planè ardens, se ab illo sperni timens, statuit etiam capitis periculo furorem lenire, demisso in mare corpore ex Leucate Epiri promontorio. Sed antequam illuc accedat per inconstantiam muliebrem tentans quod desperauerat, hac epistola eum aduocare studet: faciens absenti inuidiam suæ cõditionis, & calamitatis, quam omnibus incommodis miserabilẽ ostendit. Denique omnes misericordiæ angulos excurrit, nec aliquid quod moueat prætermittit. Nulla autem in epistola mitiores, ac lasciuiores amoris affectus, quàm in ista expressit Ouidius, eo quòd supra muliebrem conditionem in amores arserit Sappho: cum nõ modo uirum perdite amauerit, sed aliarum quoq; mulierum tribas fuerit, id est,
insul-

insultando illas friquaret. Vnde ab Horatio mascula Sappho uocata est. Multi tamen putant hanc esse Sappho, quam diuinus Plato sapientem uocat. De ea autem sic cecinit Antipater Sidonius,

Dulcia Mnemosine demirans carmina Sapphus,
Quæsiuit decima Pieris unde foret.

Ausonius:

Lesbia Pierij Sappho soror addita musis, &c.

Papinius,

Stesichorusq; ferox, saltusq; ingressa uiriles
Non formidata temeraria Leucate Sappho.

Horatius:

Viuuntq; commissi calores
Aeolidæ fidibus puellæ.

SAPPHO PHAONI.

Ironice interrogat. *Nunquid ubi aspecta est studiosæ littera dextræ*
Protinus est oculis cognita nostra tuis?
An, nisi legisses autoris nomina Sapphus,
Hoc breue nescires unde mouetur opus?
Forsitan & quare mea sint alterna requiris
Carmina, cùm Lyricis sim magis apta modis.
Elegia alibi duas primas producit. *Flendus amor meus est, Elegëia flebile carmen,*
Non facit ad lachrymas barbitos ulla meas.
Vror, ut indomitis ignem exercentibus Euris,
Fertilis accensis meßibus ardet ager.
Arua Phaon celebrat diuersa Typhoidos Aetnæ,
Me calor Aetneo non minor igne tenet.
Nec mihi dispositis iungam quæ carmina neruis
Proueniunt, uacuæ carmina mentis opus.
His puellis ad libidinem usa est Sappho. *Nec mihi Pierides subeunt, Dryadésue puellæ,*
Nec me Lesbiadum cætera turba iuuat.
Vilis Amythone, uilis mihi candida Cydno,
Non oculis grata est Atthis, ut antè, meis.
** aliâs, quas non sine cri.* *Atque aliæ centum, quas * hîc sine crimine amaui.*
Improbe multarum quod fuit, unus habes.

Est

Est in te facies, sunt apti lusibus anni:
O facies oculis insidiosa meis.
Sume fidem & pharetram fies manifestus Apollo,
Accedant capiti cornua, Bacchus eris.
Et Phœbus Daphnen, & Gnosida Bacchus amauit:
Nec norat Lyricos illa uel illa modos.
At mihi Pegasides blandißima carmina dictant:
Iam canitur toto nomen in orbe meum.
Nec plus Alcæus consors patriæq́;, lyræq́;
Laudis habet, quamuis grandius ille sonet.
Si mihi difficilis formam natura negauit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.
Nec me despicias, si sum tibi corpore parua
Mensuramq́; breuis nominis ipsa fero.
Candida si non sum, placuit Cepheïa Perseo
Andromede patriæ fusca colore suæ.
Et uarijs albæ iunguntur sæpè columbæ,
Et niger à uiridi turtur amatur aue.
Si, nisi quæ facie poterit te digna uideri,
Nulla futura tua est, nulla futura tua est.
At me cum legeres, etiam formosa uidebar,
Vnam iurabas, usque decere loqui.
Cantabam, memini (meminerunt omnia amantes)
Oscula cantanti tu mihi rapta dabas.
Hæc quoque laudabas, omniáq; à parte placebam,
Sed tunc præcipuè, cum fit amoris opus.
Tunc te plus solito lasciuia nostra iuuabat,
Crebraq́; mobilitas, aptaq́; uerba ioco.
Et quòd, ubi amborum fuerat confusa uoluptas,
Plurimus in lasso corpore languor erat.
Nunc tibi Siceli des ueniunt noua præda puellæ,
Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse uolo.
O uos erronem tellure remittite nostrum

Patronymicũ à patria.

Alcæus poëta lyricus Mithyleneus.

Nam bissyllabum est Sappho.

Nisia-

Nisia regio montana iuxta Aetnam.

Nisiades matres, Sicelidesq; nurus.
Nec uos decipiant blandæ mendacia linguæ,
Quæ dicit uobis, dixerat antè mihi.
Tu quoque, quæ immites celebras Erycina Sicanos,
Nam tua sum, uati consule diua tuæ.
An grauis inceptum peragit fortuna tenorem?
Et manet in cursu semper acerba suo?
Sex mihi natales ierant, cum lecta parentis
Ante diem lachrymas ossa bibêre meas.
Arsit inops frater uictus meretricis amore,
Mixtaq; cum turpi damna pudore tulit.
Factus inops, agili peragit freta cœrula remo,
Quasq; male amisit, nunc male quærit opes.
Me quoque, quòd monui bene multa fideliter, odit,
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tanquàm desint quæ me sine fine fatigent,
Accumulat curas filia parua meas.

Clæis filia.

Vltima tu nostris accedis caussa querelis,
Non agitur uento nostra carina suo.
Ecce iacent collo sparsi sine lege capilli,
Nec premit articulos lucida gemma meos.
Veste tegor uili, nullum est in crinibus aurum,
Non Arabo noster rore capillus olet.
Cui colar infelix? aut cui placuisse laborem?
Ille mei cultus unicus autor abest.
Molle meum leuibus cor est uiolabile telis,
Et semper caussa est cur ego semper amem.
Siue ita nascenti legem dixere sorores,
Et data sunt uitæ fila seuera meæ:
Siue abeunt studia in mores, artesq; magistras.
Ingenium nobis molle Thaleia dedit.
Quid mirum, si me primæ lanuginis ætas
Abstulit, atque anni quos uir amare potest.

Hunc

Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora timebam: *Apostrophat ad auroram.*
Et faceres, sed te prima rapina tenet.
Hunc si conspiciat, quæ conspicit omnia Phœbe,
Iussus erit somnos continuare Phaon.
Hunc Venus in cœlum curru uexisset eburno,
Sed uidet & Marti posse placere suo.
O nec adhuc iuuenis, nec iam puer, utilis ætas.
O decus, atque æui gloria magna tui.
Huc ades, inq; sinus formose relabere nostros,
Non ut ames oro, sed te ut amare sinas.
Scribimus, & lachrymis oculi rorantur obortis,
Aspice quàm sit in hoc multa litura loco.
Si tam certus eras hinc ire, modestius isses,
Et modo dixisses, Lesbi puella uale.
Non tecum lachrymas, non oscula summa tulisti,
Denique non timui quod dolitura fui.
Nil de te mecum est, nisi tantum iniuria, nec te
* Admonui, quod tu pignus amantis habes. ** aliâs, Admoneat quod tu munus.*
Non mandata dedi, neque enim mandata dedissem
Vlla, nisi ut nolles immemor esse mei.
Per tibi qui nunquam longe discedit amorem,
Perq; nouem iuro numina nostra Deas: *Appositio.*
Quum mihi nescio quis, fugiunt tua gaudia, dixit,
Nec me flere diu nec potuisse loqui.
Et lachrymæ deerant oculis, & lingua palato,
Astrictum gelido frigore pectus erat.
Postquam se dolor imminuit, mea pectora planxi,
Nec puduit * ruptis exululare comis. ** aliâs, scissis.*
Non aliter quàm si nati pia mater adempti *Similitudine dolorē auget*
Portet ad extructos corpus inane rogos,
Gaudet & è nostro crescit mœrore Charaxus
Frater, & ante oculos itq;, reditq; meos.
Vtq; pudenda mei uideatur caussa doloris,

Quid dolet hæc? certe filia uiuit, ait.
Non ueniunt in idem pudor, atque amor: omne uidebat
Synecdoche. Vulgus, eram lacero pectus aperta sinu.
Tu mihi cura Phaon, te somnia nostra reducunt,
Somnia formoso candidiora die.
Illic te inuenio, quanquam regionibus absis,
Sed non longa satis gaudia somnus habet.
Sæpe tuos nostra ceruice onerare lacertos,
Sæpe tuæ uideor supposuisse meos.
Oscula cognosco, quæ tu committere linguæ,
Aptaq; consueras accipere, apta dare.
Blandior interdum, uerisq; simillima uerba
Eloquor, & uigilant sensibus ora meis.
Vlterius pudet hic narrare, sed omnia fiunt,
Et iuuat, & sine te non licet esse mihi.
At quum se Titan ostendit, & omnia secum,
Tam cito me somnos destituisse queror.
Antra nemusq; peto, tanquam nemus antraq; prosint,
Pathos à loco. Conscia delitijs illa fuere meis.
Illuc mentis inops, ut quam furialis Erichtho
Impulit, in collo crine iacente feror.
Antra uident oculi scabro pendentia topho,
Quæ mihi Mygdonij marmoris instar erant.
Inuenio syluam, quæ sæpe cubilia nobis
* alias, multis pressit opaca comis. Præbuit, & * multa texit opaca coma.
Sed non inuenio syluæ dominumq;, meumq;,
Vile solum locus est, dos erat ille loci.
Cognoui pressas noti mihi cespitis herbas,
De nostro curuum pondere gramen erat.
Incubui, tetigiq; locum qua parte fuisti,
Alludit ad fabulam Prognes. Grata prius lachrymas combibit herba meas.
Quin etiam rami positis lugere uidentur
Frondibus, & mille dulce queruntur aues,

Sola uirum non ulta piè mœstißima mater,
Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.
Ales Ityn, Sappho miſeros decantat amores,
Hactenus, ut media cætera nocte ſilent.
Eſt nitidus, uitreoq; magis perlucidus amnis,
Fons ſacer: hunc multi numen habere putant,
Quem ſupra ramos extendit aquatica Lotos,
Vna nemus, tenero ceſpite terra uiret.
Hic ego quum laſſos poſuiſſem flebilis artus,
Formoſus puer eſt uiſus adeſſe mihi.
Conſtitit, & dixit, quid nunc non ignibus æquis
Vreris? Ambracia eſt terra petenda tibi.
Phœbus ab excelſo, quantum patet, aſpicit æquor,
Actæum populi, Leucadiumq; uocant.
Hinc ſe Deucalion Pyrrhæ ſuccenſus amore
Miſit, & illæſo corpore preßit aquas.
* Nec mora iuſſus amans tetigit lætißima Pyrrhæ
Pectora, Deucalion igne leuatus erat.
Hanc legem locus ille tenet, pete protinus altam
Leucada, nec ſaxo deſiluiſſe time.
Vt monuit, cum uoce abijt, ego territa ſurgo,
Nec grauidæ lachrymas continuere genæ.
Ibimus ò nymphæ, monſtrataq; ſaxa petemus,
Sit procul inſano uictus amore timor.
Quicquid erit, melius quàm nunc erit: aura ſubito,
Et mea non magnum corpora pondus habent.
Tu quoque mollis Amor pennas ſuppone cadenti,
Ne ſim Leucadiæ mortua crimen aquæ.
Inde Chelin Phœbo communia munera ponam,
Et ſub ea uerſus unus & alter erit.
Grata lyram poſuit tibi Phœbe poëtria Sappho,
Conuenit illa mihi, conuenit illa tibi.
Cur nunc Actiacas miſeram me mittis ad oras?

Daulias oppidũ Phocidis cui præfuit Tereus rex Thraciæ & Prognes maritus. Hinc Daulias ales, id eſt, Progne.

* aliâs, Nec mora uerſus amor fugit lẽtißima merſi.

Ad Cupidinem.

Hac appellatione miserationem mouet.

Cum profugum poßis ipse referre pedem?
Tu mihi Leucadia potes esse salubrior unda,
Et formæ meritis tu mihi Phœbus eris.
An potes ò scopulis, undáq; ferocior illa,
Si moriar titulum mortis habere meæ?
Ah quanto melius iungi mea pectora tecum,
Quàm poterant saxis præcipitanda dari.
Hæc sunt illa Phaon, quæ tu laudare solebas,
Visáq; sunt toties ingeniosa tibi.
Nunc uellem facunda forem, dolor artibus obstat,
Ingeniúmq; meis substitit omne malis.
Non mihi respondent ueteres in carmina uires,
Plectra dolore iacent, muta dolore lyra est.
Lesbides æquoreæ nupturæ, nuptáq; proles,
Lesbides Aeolia nomina dicta lyra:

Appellat discipulas quas olim crudiebat.

Lesbides infamem quæ me fecistis amare,
Desinite ad citharas turba uenire meas.
Abstulit omne Phaon, quod uobis ante placebat,
Me miseram, dixi quàm modò penè, meus.

Concubinas suas aduocat

Efficite ut redeat, uates quoque uestra redibit,
Ingenio uires ille dat, ille rapit.
Ecquid ago precibus? pectusq; agreste mouetur?
An riget? & Zephyri uerba caduca ferunt?
Qui mea uerba ferunt, uellem tua uela referrent,
Hoc te, si saperes, lente decebat opus.
Siue redis, puppiq; tuæ uotiua paramus
Munera, quid laceras pectora nostra mora?
Solue ratem, Venus orta mari mare præstat eunti.
Aura dabit cursum, tu modo solue ratem.
Ipse gubernabit residens in puppe Cupido,
Ipse dabit tenera uela, legetq; manu.

Pelasgida, id est, Lesbiam.

Siue iuuat longe fugisse Pelasgida Sappho,
Non tamen inuenies, cur ego digna fuga.

O sal-

O saltem miseræ crudelis epistola dicat,

Vt mihi Leucadiæ fata petantur aquæ,

Barbitos ulla meas.) Barbitos ulla, id est, ullum carmen lyricum.

Typhoidos Aetnæ.) Subactus Typhœus gigas Titani & Terræ filius à Ioue ictus est.

Cepheïa Perseo.) Andromede Cephei Aethiopum regis filia, amata à Perseo.

Et uarijs albæ.) Turtures & psittaci, pauones & colũbę, merulę & turdi aues amicę inter se: ut ait Pli.

Erycina Sicanos.) Erycina Venus ab Eryce monte Siciliæ: ubi præclarum templum habebat.

Arsit inops frater.) Fratrem Coraxem intelligit, quem Rhodopen Thraciæ meretricem Aesopi conseruam maxima pecunia redemit.

Non Arabo noster.) Myrrham Arabicam significat, cuius stacte, id est, gutta myrrhæ, ad crines ungendos erat potissima.

Siue abeunt studia.) Hoc est siue formamus mores studijs in quibus uersamur.

Hunc Venus.) Ebur Veneri sicut argentum Lunæ dedicatum est.

Scabro pendentia topho.) Tophus lapis asper qui faciliter in arenam resoluitur.

Sed non inuenio.) A mutatione fortunæ misericordiam excitat.

Aquatica Lotos.) Lotos Neptuni filia Priapum fugiens in arborem sui nominis uersa est, cuius fructus aduenis incutit patriæ obliuionem.

Ambracia est terra.) Ambracia urbs in Epiro Pyrrhi regia ab Ambrace rege. hanc Augustus Nicopolin ab Anto. illic nauali prœlio deuicto nominauit

Lesbides Aeolia.) Aeolia, id est, Lesbia: nam Lesbos insula Aeolica est: imo Aeolicarum ferme urbium metropolis, ut ait Strabo.

Venus orta mari.) Herodotus:

Quod timeas non est, auso Venus ipsa fauebit,

Sternet & æquoreas æquore nata uias.

FINIS.

AVLI SABINI POETAE EPISTOLAE TRES, AD Ouidianas epistolas responsoriæ.

IN PRIMAM SABINI EPIST. ARGVMENTVM.

Aulus Sabinus imperante Octauio, atq; Ouidiĩ tẽporibus claruit. Ad Triscnam amicam elegiarum librum dedit, fastorũ inchoatos reliquit. Scripsit etiã epistolas, quibus Vlysses Penelope, Hippolytus Phædrę, Aeneas Didoni, Demophoon Phyllidi, Iason Hypsiphyle, Phaon Sapphoni respondent. Quæ omnes præter has tres, quas nunc prę manibus habemus, seculorum ignauia perierunt. Vlysses lecta Penelopes epistola respondet occurrens ad omnia quæ illa obiectauerat. Narrat insuper uarios labores quos omnes mira fortitudine tolerauerat. Demum à Tiresia uate & Pallade de futuris certificatus, in Ithacam patriam sub mendici habitu se breui uenturũ prędicat. Quod cũ fecisset, in propria domo incognitus à procis amatoribus Penelopes ignominiosa quædã perpessus est. Verum à Telemacho filio & duobus subulcis adiutus graui pugna eos omnes interemit. Tandem à Telegono filio, quem ex Circe genuerat, immisso in eum, letifero telo occisus est.

VLYSSIS AD PENELOPEN RESCRIPTIO.

Pertulit ad miserum tandem tua casus Vlyssem
Penelope chartis uerba notata pijs.
Agnoui charamq; manum, gemmasq; fideles,
Solamẽ logis illa fuere malis.
Arguis ut lentum: mallem quoque forsitan esse,

Quàm

Quàm tibi quæq; tuli dicere, quæq; feram.
Non hoc obiecit mihi Græcia, cum mea fictus
Detinuit patrio littore uela furor.
Sed thalamis nec uelle tuis, nec posse carere,
Caussaq; fingendæ tu mihi mentis eras.
Nil tibi rescribam curas, properemq; uenire,
Dum propero aduersi uela tulere noti.
Non me Troia tenet Graijs odiosa puellis,
Iam cinis, & tantum flebile Troia solum.
Deiphobusq; iacet, iacet Asius, & iacet Hector,
Et quicunque tui caussa timoris erant.
Euasi & Thracum cæso duce prælia Rhæso,
In mea captiuis castra reuectus equis.
Tutus & è media Phrygiæ Tritonidos arce
Fatalis palmæ pignora capta tuli.
Nec timui commissus equo, male sedula quamuis
Clamabat uates: urite Troës equum.
Vrite, mendaci celantur robore Achiui,
Et Phrygas in miseros ultima bella ferunt.
Perdiderat tumuli supremum munus Achilles,
Sed Thetidi est humeris redditus ille meis.
Nec laudem Danaï tanto renuêre labori,
Erepti precium corporis arma tuli.
Quid refert? pelago sunt obruta: non mihi classes,
Non socij superant, omnia pontus habet.
Solus adhuc mecum, qui me tot casibus unus
Durauit, patiens ad mala perstat amor.
Illum non auidis canibus Nereïa uirgo
Fregit, non tumidis torta Charybdis aquis.
Non ferus Antiphates, nec in uno corpore discors,
Parthenope blandis insidiosa modis. Parthenope una Sirenum
Non quòd Colchiacas artes tentauerit herbis,
Non quòd solennes altera diua toros.

Vtraque se nobis mortalia demere fila
 Spondebat, Stygias utraque posse uias.
Te tamen hac etiam spreta mercede petiui,
 Passurus terra tot mala, totq; mari.
Sed tu fœmineo nunc forsan nomine tacta,
 Non secura leges cætera uerba mea.
Quæq; mihi Circe, quæ sit mihi caussa Calypso,
 Iandudum ignoto sollicitere metu.
Certe ego cùm Antinoum, Polybumq;, Medontaq; legi,
 Heu toto sanguis corpore nullus erat.
Tot iuuenes inter tot uina liquentia semper,
 Hei mihi quid credam? pignore casta manes.
Curue placent ulli, si sunt in fletibus ora?
 Deperit, & lachrymis non decor iste tibi.
Pacta quoque es thalamo, nisi mendax tela moretur,
 Et cœptum reuocas pallida semper opus.
Ars pia, sed quoties oculis frustrabere lana,
 Successum toties ars dabit ista tibi.
Ah melius Polypheme tuo superatus in antro,
 Finissem ingratos ad mala tanta dies.
Threïcius melius cecidissem milite uictus,
 Ismaron errantes cum tenuere rates.
Crudelémue illo satiassem tempore Ditem,
 Quo redij Stygijs fata moratus aquis.
Vidi ubi nequicquam, quod me tua littera celat, *Quid apud inferos uiderit.*
 Sospes digresso quæ mihi mater erat.
Rettulit illa domus eadem mala, méq; querentem
 Fugit ab amplexu ter resoluta meo.
Phylaciden uidi contemptis sortibus, ille
 Primus in Hectoreas intulit arma domos.
Felix laudata cum coniuge, læta per umbras
 Illa suum forte sit comitata uirum.
Necdum illi Lachesis dictos numerauerat annos,

Sed iuuat ante suum sic cecidisse diem.
Vidi, nec lachrymas oculi tenuere cadentes,
Deformem Atriden (hei mihi) cæde noua.
Illum Troia uirum non læserat, ille furentem
Nauplion, Euboïcos transierat'q; sinus.
Quid refert? animam per uulnera mille profudit
Iam reduci soluens debita uota Ioui.
Tyndaris has illi lætas pro fœdere pœnas
Struxerat, externos ipsa secuta uiros.
Ah mihi quid prodest, captiuas Teucridas inter,
Cum staret coniux Hectoris atq; soror.
Defectis Hecubam potui legisse sub annis,
Ne tibi suspectus pellicis esset amor.
Prima meis omen metuendum puppibus illa
Fecit, non membris ipsa reperta suis.
Latratu miseras finiuit mœsta querelas,
Et stetit in rabidam protinus acta canem.
Prodigio tali placidum Thetis abstulit æquor,
Aeolus infusis incubuit'q; notis.
Peruagus hinc toto non felix differor orbe,
Et quacunque uocat fluctus & aura feror.
Sed si Tiresias iam læti prouidus augur,
Quàm uerax uates in mala nostra fuit.
Et terra & pelago, quicquid mihi triste canebat,
Emensus, fato iam meliore uagor.
Iam mihi nescio quo comitem se in littore iungit
Pallas, hospitibus per loca tuta trahit.
Nunc primum Pallas uersæ post funera Troiæ
Visa mihi, medium temporis ira tulit,
Quicquid & Oenides commiserat omnibus unus
Peccaui, Danais omnibus ira nocens.
Nec te Tytide, cuius modo nouerat arma,
Eximit, errato tu quoque ab orbe uenis.

Agamemnonẽ significat.

Non Telamone satum capta de coniuge Teucrum,
 Non ipsum pro quo mille fuere rates.
Felix Plistenides quaecunq; in sorte fuisti,
 Coniuge cum chara, non grauis illa fuit.
Seu uenti fecere moras, siue aequora uobis,
 Ad nulla est uester damna retentus amor.
Oscula nec uenti certè tenuere, nec undae,
 Promptaq; in amplexus brachia semper erant.
Sic utinam errarem, faceres tu mollia coniux
 Aequora, te socia nil mihi triste foret.
Nunc quoq; Telemacho tecum mihi sospite tecto,
 Omnia sunt animo iam leuiora mala.
Quem tamen infestas rursus queror ire per undas
 Herculeam Sparten, Nestoreamq; Pylon.
Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsunt,
 Nam male commissus fluctibus ipse fuit.
Sed labor in fine est, occursum in littore uates
 Dixit, in amplexus chare ferere tuos.
Noscendus soli ueniam tibi, tu preme solers
 Laetitiam, & tacito gaudia conde sinu.
Non ui certandum, nec aperta in bella ruendum,
 Sic cecinit Laurus ille monere suas.
Forsitan ante dapes, interq; uacantia uina
 Vltoris pharetris utile tempus erit.
Et modo despectum subito mirentur Vlyssem,
 Heu precor, ut properet ille uenire dies:
Antiqui renouet, qui laetus foedera lecti,
 Et tandem incipias coniuge chara frui.

Sui aduentus modum praedicat.

Laurus pro Apolline.

Tutus &c.) Vlysses unà cum Diomede fatale Palladium surripuit.

Arma tuli.) Vlysses Achillis arma sua facundia aduersus Aiacem Telamonium obtinuit.

Non ferus.) Antiphanes Lestrigonum rex unum ex sociis Vlyssis comedit, ac naues uirosq; mersit, praeter quam Vlyssem uehebat.

Stygias

Stygias utraq;.) Peractis sacris Circe modo monstratis Vlysses ad inferos habuit aditum. ab eadem etiam immortalitatem renuit. Circe Solis & Persæ filia Vlyssem annum detinuit, & ex eo Telegonum filium peperit.

Caussa Calypso.) Calypso Vlyssem septem annis in insula Ogygia morata est.

Pacta quoque.) De Penelopes pudicitia diffidit. Penelope procos hac conditione delusit, ut tunc se nupturam promitteret, uti telam absoluisset, uerum q̊d interdiu texuisset, id noctu retexebat.

Phylaciden uidi.) Protesilaum intelligit à Phylace urbe Thessaliæ, cui præfuit.

Primus in Hectoreas.) Laodameia Leucotheæ filia se ob maritum Protesilaum occidit.

Euboicos transierat'q;.) Caphareum montem Euboeæ intelligit, apud quem plurimi Græcorum à Troia redeuntium fraude Naupliȷ cupientis ulcisci mortem Palamedis filiȷ, periclitati sunt.

Sed si Tiresias.) Tiresias uates Thebanus apud Horatium, ita Vlyssem alloquitur: O Laërtiade quicquid dicã aut erit, aut non. Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.

IN II. SABINI EPIST.

ARGVMENTVM.

Hac epistola Demophoon suam perfidiam purgare nititur, & reditum, quem longe ultra promissum retardauerat, excusare, uarias caussas afferendo. Interdum enim dicit se à suis arceri, & ob moram, quã in Thracia cum Phyllide fecerat, redargui. Nonnunquam à nauigandi importunitate se defendit. Se autem breui, etiam cõtra omnem maris potestatem ad Phyllida nauigaturum promittit. Quod quidem adimpleuit: sed tamẽ Phyllis amoris impatiẽtia laqueo uitam finierat, & deoꝝ miseratione in amygdalum sine folijs conuersa: quæ Demophoõtis amplexu, uelu ti spõsi sentiret aduentũ, folia emisit. Quod ideo fingit. q̃a amygdal⁹ Grece Phyllida uocat, in qua moriẽtis Phyllidis nomen remansit. Quę flante Zephyro, qui

qui occidentalis est uentus, & in Thracas uadens, per Atticam regionem trãsitum facit, floret: cum Zephyrus dicatur quasi ζωήφορος, id est, uitam ferens: quoniã habet plantis & graminibus fauere ut germinent & pullulent, & hinc fabulæ datus est locus, Phyllida scilicet lætari & florere redeunte ab Athenis amasio.

DEMOPHOON PHYLLIDI RESPONDET.

PHyllidi Demophoon patria dimittit ab urbe,
Et patriam meminit muneris esse tui.
Nec face Demophoon alia, nec coniuge captus,
Sed tam non felix, quàm tibi notus erat. Mnesticus.
Thesea, quo socero ne quicquam Phylli timebas,
Impuleritq́; ignes forsitan ille tuos.
Turpe pati nobis, regno ferus expulit hospes,
Hunc illi finem longa senecta dedit.
Quî modo peltiferas fudit Mæotidas armis,
Alcidæ magni non minor esse comes.
Qui socerum Minoa graui sibi fecit ab hoste,
Mirantem monstri cornua uicta sui.
Arguor exilij, quem credis caussa fuisse,
Nec tacitum frater, nec sinit esse reum.
Dum thalamos (inquit) dilectæ Phyllidos urges,
Et tuus externo cessat in igne furor.
Fluxere interea pede tempora lapsa fugaci,
Præuenitq́; tuas flebilis hora moras.
Forsitan & nondum factis occurrere rebus,
At poteras factis utilis esse tamen.
Cum potiora mihi Rhodopeia regna fuere,
Quæq́; magis regnis chara puella fuit.
Intonat his Athamas, eadem mox obijcit Aethra,
Infelix functæ iam propè sortis anus.
Et quod non condant nati sua lumina palmæ,

Fecisse

Fecisse hic nostras arguit usq; moras.
Non equidem infiteor, multum clamauit uterq;,
Staret Threïcijs quum mihi puppis aquis.
Poscunt, Demophoon quid cessas? carbasa uenti?
Demophoon patrios respice iure deos.
Respice & exemplum, qua gaudes Phyllida sume,
Sic amat, ut terra nolit abire sua.
Vtq; redire uelis, non ut comitetur euntem,
Te rogat, & præfert barbara regna tuis.
Me tamen hic inter tacitum conuitia sæpe
Aduersis memini uota tulisse notis.
Sæpe abitura tuo ponentem brachia collo,
Gauisum in fluctus æquora mota truces.
Nec metuam hoc ipso coram genitore fateri,
Libertas meritis est mihi facta tuis.
Dices non duro dilectam Phyllida liqui
Pectore, nec præceps uela ferenda dedi.
Et fleui, & flentem solando sæpe remansi,
Cum staret cursus iam mihi certa dies.
Deniq; Threïcia ueni rate, non dare Phyllis
Quam potuit, iußit tardius ire ratem.
Ignosce, & fasso, memor es Minoidos, ipse
Antiquus nec dum pectore ceßit amor.
Et quoties oculis circumdat sydera, dixit: Ariadne.
Quæ fulget cœlo, nostra puella fuit.
Illum dilecta Bacchus sibi cedere iußit
Coniuge, desertæ crimen at ille subit.
Exemploq; patris periurus dicor & ipse,
Nec quæris caussas Sithoni dura moræ.
Nec satis ampla putas redituri pignora, si me
Non amor alterius, non amor ullus habet.
Nullane fama tibi tui batos Phylli penates
Theseos, & miseræ rettulit acta domus?

Non laqueos audis chari me flere parentis?
Flebilior laqueis hei mihi caussa subest.
Non fratrem Hippolytum, cecidit miserabilis ille
Præceps attonitis per freta raptus equis.
Non tamen excuso reditus, licet undiq; fata
Accumulent caussas, tempora parua peto.
Thesea (quod superest) patrem tumulabimus ante,
Succedat tumulo non sine honore decens.
Da spatium, ueniamq; peto: non perfidus absum,
Nec mihi iam terra tutior ulla tua est.
Quicquid mite fuit post diruta Pergama, quicquid
Aut bella aut pelagi detinuere moræ.
Sola fuit Thrace, patria quoq; iactor in illa,
Auxilium superest casibus una meis.
Si modo mens eadem, nec quòd sit iam mihi diues,
Regia Cecropia non minor arce mouet.
Nec patris offendunt casus, nec crimina matris,
Nec iam non felix omine Demophoon.
Quid si Phœbeam peterem te coniuge Troiam?
Perq; annos sequerer bella gerenda decem?
Penelopen audis, toto laudatur in orbe,
Exemplum fidi non leue facta tori.
Illa piæ (sic rumor ait) mendacia telæ
Struxit, & instantes distulit arte toros:
Cum properata palàm reuocaret stamina noctis,
Atq; iterum in lanas omne rediret opus.
At tua ne fugiant spreti connubia Thraces,
Phylli times, ulli nubere dura potes?
Estq; tibi pectus cuiusquam accedere tedas?
Obstat perfidiæ nec metus iste tuæ?
O tibi quantus erit facti rubor, ah tibi quantus
Tum dolor, aspicies cum mea uela procul.
Damnabisq; tuos sero temeraria questus,

Phædra seipsam necauit.

Demophoon

Demophoon, dices, hei mihi fidus erat.
Demophoon rediјt, & sæuos forsitan Euros
Passus, & hybernas dum quoq; currit aquas.
Ah cur nescio quàm properauimus, hei mihi culpam,
Rupi, quam ruptam sum mihi questa fidem.
Sic tamen ac potius, sic perstes, quàm mihi de te
Vlterior tangat pectore Phylli dolor.
Quos tibi (me miserum) laqueos, quæ fata minaris?
Et nimis audaces gens habet ista deos.
Parce precor, flammasq; domus mihi crimen habentis
Perfidiæ, gemina ne preme dura nota.
Excuset patrem fatis in parte relicta
Gnosis: non merui, cur ferar ipse nocens.
Nunc uenti mea uerba ferant, qui uela tulerunt,
Est animus reditus: sed pia caussa tenet.

Ariadne.

Quę fulget cœlo.) Excusat Theseum quod Ariadnen reliquerit.

Penelopen audis.) Penelope castitatis exemplum quod Horatio non placet.

Mendacia telæ.) Penelopes telā retexere, pro adagio refert Plato, eo quod est inanē operā sumere.

Meotidas armis) Męotis palus Scythica, quam incoluerūt Amazones. A peltis breuissimis scutis in modū Lunæ iam mediç, quib. usæ suntAmazōes. peltiferę dictę sunt.

IN III. SABINI EPISTOL.

ARGVMENTVM.

Epistola hæc responsiua Paridis nō multum in rebus difficultatis habet, eo quod argumentum ex Oenones epistola depēdet. Paris autem quia coniugіj iura uiolauerat, dum uxore dimissa Helenam duxerat, in principio statim iniuriā Oenone se fecisse fatetur. Deinde cum sui excusatione crimen reіјcit in Cupidinem, cui non facile resistitur, sed qui sine ulla ratione in ea quę cupit amantes trahit: & in fatorꝫ seriē quæ sibi Helenam, anteq̃ illam nouisset, destinauerant. Ferunt autem Oenonem tāto Paridis amore flagrasse, ut cum à Philoctete sagittis Herculeis cōfossus ad eā ferretur, ipsa cadauer complexa fouens uulnera expirauerit: & in Cebria Troadis urbe sepultos fuisse.

Paris

PARIS OENONE RESCRIBIT.

Quæ satis apta tibi iam iuste Nympha querenti
Rescribam, fateor quærere uerba manum.
Quærit, nec subeunt, sentit sua crimina tantum,
Soluere quæ sentit, non sinit alter amor.
Si leuat hic iras, ipso me iudice damnor,
Quid refert? causa tu meliore cares.
Damnatumq; tibi me sub sua iura cupido
Retrahit, alterius sic quoq; præda sumus.
Prima meis tu pacta toris, fassusq; iuuentam,
Te primum accepta est coniuge noster amor.
Ad obiecta respondet. Nondum tantus eram, quo me genitore superbum
Arguis, hoc dominus tunc retinendus eram.
Non ego Deiphobum sperabam, aut Hectora fratrem,
Cum pastos agerem te comitante greges.
Reginamq; Hecuben nisi matris nomine noram,
Et fueras illi digna manere nurus.
Sed non est rationis amor, te consule Nympha,
Læsa es, & læsam scribis amare tamen.
Cumq; petant Satyri connubia, cum tua Panes,
Deiectæ memor es tu tamen usque facis.
Adde quòd hic fatis amor est adiutus, & illum
Cassandra. Præscia uenturi uiderat antè soror.
Nondum Tyndaridos nomen mihi sederat aure,
Nec cecinit Graios illa uocare uiros.
Omnia uera uides, superant mea uulnera, tantum,
Vtq; tuam supplex poscere cogor opem.
Te penes arbitrium nostræ uitæq;, necisq;,
Victuri iam nunc pectora sume tibi.
Fleuisti, memini, tamen hac in uoce canentis,
Et mala dixisti sint precor ista procul.
Nec si fata ferant, tulerint sic cætera quamuis,
Oenones uerba. Vt poßim Oenone perdere læsa Parim.

Tot ſuperare metus qui me, nec credere, cogit,
Ignoſcas, idem te quoq; fallit amor.
Imperat ille Deus, cum uult in cornua tauri,
Cum uult in pennas, deſtruit ille Iouem.
Non foret in terris tanto miranda decore
Tyndaris (heu flammis nata puella meis)
Si ſua non cygno mutaſſet Iuppiter ora,
Fluxerat in Danaës aureus ante ſinus.
Piniferamq; Iden falſus luſtrauerat ales,
Inter Agenoreas, conſtiteratq; boues.
Victorem Alciden dominæ quis penſa tenere
Crederet? at lanas nere coëgit amor.
Dicitur, & Coæ ſediſſe in ueſte puellæ,
Illa Clæonæo tecta Leone fuit.
Te memini Phœbum Oenone (mea crimina dico)
Fugiſſe, & noſtros præpoſuiſſe toros.
Non ego præſtabam Phœbo, ſed tela Cupido
His in te uoluit legibus ire ſua.
Conſolere tamen digna tua pellice damna,
Quam tibi prætulimus nata puella Ioue eſt.
Sed quòd nata Ioue eſt minimum me tangit, in illo
Quòd non eſt facies pulchrior ulla, nocet.
Atq; utinam formæ iudex incallidus eſſem,
Creditus Idæis Pegaſi nympha iugis.
Non mihi Iunonis, nec obeſſet Pallados ira,
Laudata eſt oculis quòd Cytherea meis.
Diuidit hæc alijs flammas, celeresq;, pares q;
Vt libitum eſt nati temperat ipſa faces.
Non tamen eualuit uitare domeſtica tela,
Quos alijs arcus, & ſibi dura tulit.
Deprenſam coniux illam in Mauorte dolebat,
Teſtibus hic diuis cum Ioue queſtus erat.
Iam dolet, & Mauors terras ultroq; reliquit,

Cupidinis potentiam exprimit.

Danaës Acriſij filia à Ioue ſub ſpecie imbris aurei grauida Perſeum peperit

Venus in adulterio deprehẽſa cũ Marte.

Prætulit Anchisen hæc abitura suum.
Anchisen propter uoluit formosa uideri,
Visáq; post latam iacuit ultra Deam.
Quid mirum est potuisse pari succurrere amori,
Immunis sub quo non fuit ipse Paris.
Quam læsus Menelaus amat, non læsus amaui,
Adÿce non læso quòd comes ipsa fuit.
Et magnos uideo cogi mihi rapta tumultus,
Armatæq; petunt Pergama mille rates.
Non uereor, belli ne non sit caussa probanda,
Est illi facies digna mouere duces.
Si mihi nulla fides, armatos respice Atridas,
Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi est.
Quòd si uertendæ spem mentis concipis huius,
Cur cessant herbæ? carmina cúrue tua?
Cum te nec Phœbi solertior artibus ulla est,
Phœbeæq; Hecates somnia uera uides.
Tecum syderibus, tecum deducere Lunam
Nubibus, & memini surripuisse diem.
Pascebam tauros, interq; armenta leones,
Obstupui placidos uocibus ire tuis.
Xanthus seu Yphite pater Oenones. Quid retro Xanthum? retro Simoënta uocatum
Adÿciam cursus non tenuisse suos?
Ipse pater seu rem natæ male tutus haberet,
Cantatas quoties restitit inter aquas?
Nunc locus Oenone est, nunc illas tende, parauit,
Siue tuos ignes pellere, siue meos.

Illa Cleonęo.) Cleone mediocre oppidum distans ab Argo stadÿs C X X. à Corintho X C. hinc Cleonæus leo, qui & Nemeus dicitur.

Phœbeæq; Hecates.) Ex Hecate Oceani filia Phœbus genuit Octam, & Circen ut placet Hesiod. Homeruult ex Persa Oceani filia.

RESPONSIONVM AVLI SABINI FINIS.

PVB-

PVB. OVIDII NASONIS IN QVENDAM, QVEM VOCAT IBIN, LIBER.

ARGVMENTVM.

Annum agens Naso quinquagesimum, ab Augusto imperatore in Pontum relegatus est. Cuius quidem exilij caussa non facile deprehendi potest, cum & ipse multis in locis quodam carminis inuolucro dimensam interpretibus coniecturam afferat. Satis tamen constat duas fuisse caussas, quarum alteram ubiq; fatetur, alteram uero, ne Augustum offensiorem reddat, semper subticet. Sic enim ait in 2. de Tristib. Perdiderint cum me duo crimina, crimen & error, Alterius facti caussa silenda mihi. Persæpe itaque libros de Arte amandi cõposuisse dolet, quod propterea Augusto odio esse cœperit, & aliquid uidisse per errorẽ ut ob id in Scythiã perpulsus fuerit. Sic eñ scribit in 2. de Ponto: Néue roges quæ sit, stultam quam scripsimus artem, Innocuas nobis hæc uetat esse manus. Et quid præterea peccaui quærere noli, Vt pateat sola culpa sub arte mea. Et paulo post: Naso parum prudens artem dum scribit amandi, Doctrinæ precium triste magister habet. Hoc idem ait in tertio ad amorem, & in quarto ad Carum. Item primo de Tristib. Cur aliquid uidi? cur noxia lumina feci? Cur imprudenti cognita caussa mihi est? Inscius Actæon uidit sine ueste Dianam, Præda suis canibus non minus ille fuit. Verum si quis hæc curiosius scire affectat, eius & de Tristibus, & de Ponto libros legat. Dum autem exularet, inter reliqua sua opera, inuectiuam in quendam edidit, quem, proprio nomine suppresso, Ibin appellat. Sicut Callimachus, qui etiam sub hoc nomine Apollonium Rhodium eius discipulum diris imprecationib. deuouit. De Ibide aũt ita scribit Plin. libro octauo capi. 32. Simile quiddam, & uolucris in

nadem Aegypto monstrauit, quæ uocatur Ibis, ro-stri aduncitate per eam partem se proluens, qua reddi ciborum onera maxime salubre est. Herodotus uero duplicem esse dicit, alteram nigram, alteram cyconiæ non absimilem, sed tamen diuersam. de hac etiã Cicero libro 2. de natura deorum sic ait: Velut Ibes maximam uim serpentium conficiunt, cum sint aues excelsæ, rigidis cruribus, corneo, proceróq; rostro, auertunt pestem ab Aegypto, cum uolucres angues ex uastitate Libyæ uento Africo inuectas interficiunt, atq; consumunt: ex quo fit ut illæ uiuæ nec morsu noceant, nec odore mortuæ. Hæc ille. Cum itaq; tanta sit huius auis spurcitas, ut proprio ore uentrem purget, Callimachus aduersarium tãquam fœdissimum ut hominem nullius decoris, & commendationis significet, hoc nomine uocitauit: ad cuius imitationẽ Ouidius inimicum quoq; suum Ibin nominauit. Causam autem huiusce maledicentię hanc fuisse ipsemet aperit: solicitabat poëtæ uxorem, & linguæ uenena Augusti auribus susurrabat, ut diutius illum in exilium remoraretur.

Metaphora ab hostibus.

Empus ad hoc, lustris mihi iã bis quinq; peractis,
Omne fuit Musæ carmen inerme meæ.
Nulláq;, quæ poßit scriptis tot milibus extat
Littera Nasonis sanguinolenta legi.
Nec quenquam nostri, nisi me, læsere libelli,
Artificis periјt cum caput arte sua.
Vnus (& hoc ipsum est iniuria magna) perennem
Candoris titulum non sinit esse mei.
*Quisquis is est (nam nomen adhuc * utcunq; tacebo)* *ali. utrunq;.
Cogit inassuctas sumere tela manus.
Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus

Non

Non ſinit exilio delituiſſe meo.
Vulneraq́; immitis requiem quærentia uexat,
Iactat, & in toto * uerba canina foro.
Perpetuoq́; mihi ſociatam fœdere lecti
Non patitur miſeri funera flere uiri.
Cumq́; ego quaſſa meæ complectar membra carinæ,
Naufragij tabulas pugnat habere mei.
Et qui debuerat ſubitas extinguere flammas,
Hic prædam medio raptor ab igne petit.
Nititur ut profugæ deſint alimenta ſenectæ,
Heu quanto eſt noſtris dignior ille malis.
Dij melius, quorum longè mihi maximus ille eſt,
Qui noſtras inopes noluit eſſe uias.
Huic igitur meritas grates, utcunque licebit,
Pro tam manſueto pectore ſemper agam.
Audiet hæc Pontus, faciet quoque forſitan idem
Terra, ſit ut* potior teſtificanda mihi.
At tibi, calcaſti qui me uiolente iacentem,
Quàm licet, & miſero debitus hoſtis ero.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor,
Iunctaq́; cum Luna lumina Solis erunt:
Parsq́; eadem cœli Zephyros emittet, & Euros,
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus:
Et noua fraterno ueniet concordia fumo,
Quam uetus accenſa ſeparat ira pyra:
Et Ver Autumno, Brumæ miſcebitur Aeſtas,
Atq; eadem regio ueſper, & ortus erit:
Quàm mihi ſit tecum poſitis quæ ſumpſimus armis
Gratia, commiſsis improbe rupta tuis.
Quàm dolor hic unquàm ſpatio euaneſcere poſsit,
Leniat aut odium tempus, & hora meum.
Pax erit hæc nobis (donec mihi uita manebit)
Cum pecore infirmo quæ ſolet eſſe lupis.

*crimina noſtra.

Tabulas, id eſt, extremas diuitias. Translatio à domorum incendio.

*al. propior.

Prima quidem cœpto committam prælia uersu,
Non soleant quamuis hoc pede bella geri.
Vtq; petit primo plenum flauentis arenæ,
Nondum calfacti Velitis hasta solum.
Sic ego te ferro nondum iaculabor acuto,
Protinus inuisum nec petet hasta * caput.
Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello,
Teq; breui, qui sis, dissimulare sinam.
Postmodo si perges, in te mihi liber Iambus
Tincta Lycambeo sanguine tela dabit.
Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibin,
Hoc ego deuoueo teq; tuosq; modo.
Vtq; ille, historijs inuoluam carmina cæcis,
Non soleam quamuis hoc genus ipse sequi.
Illius ambages imitatus in Ibida, dicar
Oblitus moris iudicijq; mei.
Et quoniam, qui sis nondum quærentibus edo,
Ibidis interea tu quoque nomen habe.
Vtq; mei uersus aliquantum noctis habebunt,
Sic uitæ series tota sit atra tuæ.
Hæc tibi natali facito, Ianiq; Calendis
Non mentituro quilibet ore legat.
Dij maris, & terræ, quiq; his meliora tenetis
Inter diuersos cum Ioue regna polos.
Huc precor huc uestras omnes aduertite mentes,
Et finite optatis pondus inesse meis.
Ipsaq; tu tellus, ipsum cum fluctibus æquor,
Ipse meas æther accipe summe preces.
Sideraq;, & radijs circundata solis imago,
Lunaq;, quæ nunquam, quo prius ore micas.
Noxq; tenebrarum specie reuerenda tuarum,
Quæq; ratum triplici pollice nectis opus.
Quiq; per infernas horrendo murmure ualles

Syncopa.
Veles miles expeditus.
*solum.
Battiades Callimachus à Batte genus trahens.
Deorum inuocatione imprecatiões infirmat.
Tres parcæ Herebi & noctis filiæ.

Imperiuratæ laberis amnis aquæ.
Quasq; ferunt torto uittatis angue capillis
Carceris obscuras ante sedere fores.
Vos quoque plebs superum Fauni, Satyriq;, Laresq;, Indigetes.
Fluminaq;, & Nymphæ, semideumq; genus.
Denique ab antiquo diui ueteresq; nouiq;, *ali. chori.
In nostrum cuncti tempus adeste * Chao.
Carmina dum capiti malefido dira canuntur,
Et peragunt partes ira dolorq; suas.
Annuite optatis omnes ex ordine nostris,
Et pars sit uoti nulla caduca mei.
Quæq; (precor) fiant ut non mea dicta, sed ille
Pasiphaës generi uerba fuisse putet.
Quasq; ego transiero pœnas, patiatur & illas,
Plenius ingenio sit miser ille meo.
Neue minus noceant fictum execrantia nomen
Vota, minus magnos commoueantue deos.
Illum ego deuoueo, quem mens intelligit, Ibin,
Qui se scit factis hæc meruisse suis.
Nulla mora est in me, peragam rata uota sacerdos,
Quisquis ades, sacris ore fauete meis.
Quisquis ades, sacris lugubria dicite uerba,
Et fletu madidis Ibin adite genis.
Ominibusq; malis, pedibusq; occurrite leuis,
Et nigræ uestes corpora uestra tegant.
Tu quoq; quid dubitas ferales sumere uittas?
Iam stat (ut ipse uides) funeris ara tui.
Pompa parata tibi est, uotis mora tristibus absit,
Da iugulum cultris hostia dira meis.
Terra tibi fruges, amnis tibi deneget undas,
Deneget afflatus uentus & aura suos.
Nec tibi Sol clarus, nec sit tibi lucida Phœbe,
Destituant oculos sydera clara tuos.

Theseum significat qui à Neptuno petijt ut Hippolytum interimeret.

Vulcan. pro igne cui prae est.

Nec se Vulcanus, nec se tibi praebeat aër,
Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul, inops erres, alienaq; limina lustres,
Exiguumq; petas ore tremente cibum.
Nec corpus querulo, nec mens uacet aegra dolore,
Noxq; die grauior sit tibi, nocte dies.
Sisq; miser semper, nec sis miserabilis ulli,
Gaudeat aduersis foemina, uirq; tuis.
Accedat lachrymis odium, dignusq; puteris,
Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.

*ali. defoeta, idest, euacuata.

Sitq; (quod est rarum) solito * defecta fauore
Fortunae facies inuidiosa tuae.
Caussaq; non desit, desit tibi copia mortis,
Optatam fugiat uita coacta necem.
Luctatusq; diu cruciatos spiritus artus
Deserat, & longa torqueat antè mora.
Euenient, dedit ipse mihi modo signa futuri
Phoebus, & à laeua moesta uolauit auis.
Certe ego quae uoueo superos motura putabo,
Speq; tuae mortis peßime semper alar.
Finiet illa dies, quae te mihi subtrahet olim,
Finiet illa dies, quae mihi tarda uenit.
Sed prius hanc animam nimium tibi saepe petitam
Auferet illa dies, quae mihi sera uenit,
Quàm dolor hic unquam spatio euanescere poßit,
Leniat aut odium tempus & hora meum.

Ister fluuius Scythiae, qui & Danubius dicitur.

Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iaziges arcu,
Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit:
Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
Dum Tyberis liquidas Thuscus habebit aquas:

Tyberis per Thusciam fluens Romam luit.

Bella geram tecum, nec mors mihi finiet iras,
Saeua sed immanis manibus arma dabo.
Tunc quoq; cum fuero uacuas dilapsus in auras,

Exa-

Exanimis manes oderit umbra tuos.
Tunc quoque factorum ueniam memor umbra tuorum,
Insequar, & uultus ossea forma tuos.
Siue ego (quod nollem) longis consumptus ab annis,
Siue manu facta morte solutus ero,
Siue per immensas iactabor naufragus undas,
Nostraq; longinquus uiscera piscis edet,
Siue peregrinæ carpent mea membra uolucres,
Inq; meo tingent sanguine rostra lupi:
Siue aliquis dignatus erit supponere terræ,
Et dare plebeio corpus inane rogo.
Quicquid ero, Stygijs erumpere nitar ab oris,
Et tendam gelidas ultor in ora manus.
Me uigilans cernes, tacitis ego noctis in umbris
Excutiam somnos uisus adesse tuos.
Denique quicquid ages, ante os, oculosq; uolabo,
Et querar, & nulla sede quietus eris.
Verbera * sæua dabunt sonitum, nexæq; colubris
Conscia fumabunt semper ad ora faces.
His uiuus furijs agitabere, mortuus ijsdem,
Et breuior pœna uita futura tua est.
Nec tibi continget funus, lachrymæq; tuorum,
Indeploratum proijciere caput.
Carnificisq; manu populo plaudente traheris,
Infixusq; tuis ossibus uncus erit.
Ipsæ te fugient quæ carpunt omnia flammæ,
Respuet inuisum iusta cadauer humus.
Vnguibus & rostro tardus trahet ilia uultur,
Et scindent auidi perfida corda canes.
Deq; tuo fiet (licet hac sis laude superbus)
Insatiabilibus corpore rixa lupis.
In loca ab Elysijs diuersa fugabere campis,
Quasq; tenet sedes noxia turba coles.

* aliàs, torta Furiæ intortos anguibus crines habēt.

Ixion rex Thessaliæ. Sisyphus est illic saxum uoluensq́;,petensq́;,
Quiq́; agitur rapidæ uinctus ab orbe rotæ.
Belides. Quæq́; gerunt humeris perituras Belides undas,
Exulis Aegypti turba cruenta nurus,
Tantalus. Poma pater Pelopis præsentia quærit, & idem
Semper eget liquidis, semper abundat aquis.
Iugeribusq́; nouem summus qui distat ab imo,
Visceraq́; aßidue debita præbet aui.
Tysiphone. Sic tibi de furijs scindat latus una flagello,
Vt sceleris numeros confiteare tui.
Alecto. Altera tartareis sectos dabit anguibus artus,
Megera. Tertia fumantes incoquet igne genas.
Noxia mille modis lacerabitur umbra,tuasq́;
Aeacus pœnarum executor. Aeacus in pœnas ingeniosus erit.
In te transcribet ueterum tormenta uirorum,
Manibus antiquis caussa quietus eris.
Ad Sisyphũ apostrophat Sisyphe cui tradas reuolubile pondus habebis,
Versabunt celeres nunc noua membra rotæ.
Hic erit,& ramos frustra qui captet,& undas,
Hic inconsumpto uiscere pascet aues.
Nec mortis pœnas mors altera finiet huius,
Horaq́; erit tantis ultima nulla malis.
Inde ego pauca canam,frondes ut si quis ab Ida,
Et summam Libyco de mare carpat aquam.
Nam neque quot flores Sicula nascuntur in Hybla,
Quot'ue ferat dicam terra Cilissa crocos.
Nec(quum tristis hyems Aquilonis inhorruit alis)
Athos mons inter Macedoniam & Thraciã aßidue grãd ine pulsatus. Quàm multa fiat grandine canus Athos.
Nec mala uoce mea poterunt tua cuncta referri,
Ora licet tribuas multiplicata mihi.
Tot tibi uæ misero uenient,talesq́; ruinæ,
Vt cogi in lachrymas me quoque posse putem.
Illæ me lachrymæ facient sine fine beatum,

Dul-

Dulcior hic risu tunc mihi fletus erit.
Natus es infelix (ita Dij uoluere) nec ulla
Commoda nascenti stella, leuisue fuit.
Non Venus affulsit, non illa Iuppiter hora,
Lunaq; non apto, Solue fuere loco.
Nec satis utiliter positos tibi præbuit ignes,
Quem peperit magno lucida Maia Ioue. Mercurius.
Te fera nequicquam placidum spondentia Martis
Sydera presserunt, falciferiq; senis. Saturnus falcifer.
Lux quoque natalis (ne quid nisi triste uideres)
Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
Hæc est in fastis, cui dat grauis Allia nomen,
Quæq; dies Ibin publica damna tulit.
Qui simul impurè matris prolapsus ab aluo est,
Cinyphiam fœdo corpore preßit humum.
Sedit in aduerso nocturnus culmine bubo,
Funereoq; graues edidit ore sonos.
Protinus Eumenides lauere palustribus undis,
Quà caua de Stygijs fluxerat unda uadis.
Pectoraq; unxerunt Erebeæ felle colubræ,
Terq; cruentatas increpuere manus.
Gutturaq; imbuerunt infantia lacte canino,
Hic primus pueri uenit in ora cibus.
Perbibit inde suæ rabiem nutricis alumnus,
Latrat & in toto uerba canina foro.
Membraq; uinxerunt tinctis ferrugine pannis,
A male deserto quos rapuere rogo.
Et ne non fultum nuda tellure iaceret,
Molle super silices imposuere caput.
Iamq; recessuræ uiridi de stipite factas
Admorunt oculis usque sub ora faces.
Flebat, ut est fumis infans contactus amaris,
De tribus est quum sic una locuta soror:

Tem-

Vna parcarum ad Ibin.

Tempus in immensum lachrymas tibi uouimus istas,
Quæ semper caussa sufficiente cadent.
Dixerat, & Clotho iussit promissa ualere,
Neuit & infausta stamina pulla manu.
Et ne longa suo præsagia diceret ore,
Fata canet uates qui tua, dixit, erit.
Ille ego sum uates ex me tua uulnera disces,
Dent modo Dij uires in mea uerba suas.
Carminibusq; meis accedant pondera rerum,
Quæ rata per luctus experiere tuos.

Orditur imprecationes. Philoctetes filius Pæãtis.

Néue sine exemplis æui cruciere prioris,
Sint tua Troianis non leuiora malis,
Quantáq; clauigeri Pæantius Herculis hæres,
Tanta uenenato uulnera crure geras.
Nec leuius doleas, quàm qui bibit ubera ceruæ,
Armatusq; tulit uulnus inerme potens.
Quiq; ab equo præceps alienis decidit aruis,
Exitio facies cui sua penè fuit.
Id quod Amyntorides uideas, trepidusq; ministro
Prætentes baculo luminis orbus iter.
Nec plus aspicias, quàm quem sua filia rexit,
Expertus scelus est cuius uterque parens.

Tiresias à Iunone cæcatus

Qualis erat postquam est iudex de lite iocosa
Sumptus, Apollinea clarus in arte senex.
Qualis & ipse fuit, quo præcipiente columba
Est data Palladiæ præuia, duxq; rati.
Quiq; oculis caruit, per quos male uiderat aurum,
Inferias nato quos dedit orba parens.
Pastor ut Aetnæus, cui casus antè futuros,
Telemus Eurymedes uaticinatus erat.

Crambes & Orthes à patre Phineo cæcati.

Vt duo Phineïdæ, quibus idem lumen ademit
Qui dedit, & Thamiræ Demodociq; caput.
Sic aliquis tua membra secet, Saturnus ut illas

Sub-

Subſecuit partes, unde creatus erat.
Nec tibi ſit tumidis melior Neptunus in undis,
Quàm cui ſunt uiſæ frater, & uxor aues.
Solertiq; uiro, laceræ quem fracta tenentem
Membra ratis Semeles eſt miſerata ſoror.
Vel tua, ne pœnæ genus hoc cognouerit unus,
Viſcera diuerſis ſciſſa ferantur equis.
Vel quæ, qui redimi Romanos turpe putauit,
A duce Puniceo pertulit, ipſe feras.
Nec tibi ſubſidio ſit præſens numen, ut illi
Cui nihil Hercæi profuit ara Iouis.
Vtq; dedit ſaltus è ſummo Theſſalus Oſſa,
Tu quoque ſaxoſo præcipitere iugo.
Aut uelut Euryali qui ſceptrum cepit ab illo,
Sint artus auidis anguibus eſca tui,
Vel tua maturet, ſicut Minoïa fata,
Per caput infuſæ feruidus humor aquæ.
Vtq; parum mitis, ſed non impune Prometheus,
Aërias uolucres ſanguine fixus alas.
Aut uelut Etracides magno ter ab Hercule quintus
Cæſus in immenſum proyciare fretum.
Aut ut Amantiaden turpi dilectus amore
Oderit, & ſæuo uulneret enſe puer.
Nec tibi fida magis miſceri pocula poßint,
Quàm qui cornigero de Ioue natus erat.
More uel intereas capti ſuſpenſus Achæi,
Qui miſer aurifera teſte pependit aqua.
Aut ut Achilleidem cognato nomine clarum
Opprimat hoſtili tegula iacta manu.
Nec tua quàm Pyrrhi felicius oſſa quieſcant,
Sparſa per Ambracias quæ iacuere uias.
Nataq; ut Aeacidæ * iaculis moriaris adactis,
Non licet hoc Cereri diſsimulare * ſacrum.

Alcyone Ceyx Dædalion.
M. Attilius Regulus.
Priamũ dicit
Pyrrhus rex Epirotarum.
* telis.
* ſcelus.

Vtq;

Vtq; nepos dicti nostro modo carmine regis,
Cantaridum succos dante parente bibas.
Aut pia te cæso dicatur adultera, sicut
Oxilocus — Qua cecidit Leucon uindice, dicta pia est.
Leu. frater. — Inq; pyram tecum charissima corpora mittas,
Quem finem uitæ Sardanapalus habet.
Vtq; Iouis Libyci templum uiolare parantes,
Acta Noto uultus condat arena tuos.
Vtq; necatorum Darei fraude secundi,
Sic tua succendens deuoret ossa cinis.
Aut ut oliuifera quondam Sicyone profecto,
Sit frigus mortis caussa famesq; tuæ.
Gerymas Acarni filius — Aut ut Acarnides insutus pelle iuuenci,
Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
Alexander Pheræus. — Inq; tuo thalamo iuguleris more Pheræi,
Qui datus est leto coniugis ense suæ.
Quosq; putas fidos ut Larisseus Alebas,
Vulnere non fidos experiare tuo.
Vtq; Milo, sub quo cruciata est Pisa tyranno,
Viuus in occultas præcipiteris aquas.
Quæq; in Adymantum Philesia regna tenentem
A Ioue uenerunt, te quoque tela petant.
Aut ut Amastriacis quondam Lenæus ab oris
Nudus Achillea destituaris humo.
Vtq; uel Euridamas ter circum busta Thrasylli
Est Larisseis raptus ab hoste rotis.
Vel qui, quæ fuerat tutatus mœnia sæpe,
Hector. — Corpore lustrauit non diuturna suo:
Vtq; nouum passa est genus Hippomeneïa pœnæ,
Tractus & Actæa fertur adulter humo.
Sic ubi uita tuos inuisa reliquerit artus,
Vltores rapiant turpe cadauer equi,
Viscera sic aliquis scopulus tua figat, ut olim

Fixa sub Euboico Graia fuere sinu:
Vtq; ferox perijt, & fulmine, & æquore raptor, Aiax Oileus
Sic te mersuras adiuuet ignis aquas.
Mens quoque sic furijs uecors agitetur, ut illi,
Vnum qui toto corpore uulnus habet.
Vtq; Dryantiade Rhodopeïa regna tenenti,
* In gemino dispar cui pede cultus erat. * Ingenio.
Vt fuit Octeo quondam, generoq; draconum, Hercules.
Thysameniq; patri, * Callirhoësq; uiro. Octeus.
Nec tibi contingat matrona puditior illa, * aliâs, Calligones, cuius uir Aiax Telamonius.
Qua potuit Tydeus erubuisse nuru.
Quæq; sui Venerem iunxit cum fratre mariti,
Locris in ancillæ dißimulata necem.
Tam quoque Dij faciant poßis gaudere fideli Aegalia.
Coniuge, quàm Talai, Tyndareiq; gener.
Quæq; parare suis letum patruelibus ausæ,
Belides aßidua colla premuntur aqua.
Biblidos & Canaces sicut facis ardeat igne,
Nec nisi per crimen sit tibi fida soror.
Filia si fuerit, sit quod Pelopeia Thiesti, * Neue magis pia sit, capitiq; parentis amica.
Myrrha suo patri, Nyctimeneq; suo.
* Filia neue magis capiti sit fida parentis,
Quàm tua uel Pterela, uel tua Nise fuit.
Infamemq; locum sceleris quæ nomine fecit,
Preßit & inductis membra paterna rotis.
Vt iuuenes, pereas, * quorum fastigia uultus * proiecta cadauera quorum.
* Olim Pisæ sustinuere fores. * Oraq; Pis.
Vt qui perfusam miserorum cæde procorum, Oenomaus.
Ipse suo melius sanguine tinxit humum.
Proditor ut sæui perijtq; auriga tyranni, Myrtillus.
Qui noua Myrtoæ nomina fecit aquæ.
Vt qui uelocem frustra petiere puellam, Atalanta.
Dum facta est pomis tardior illa tribus. Labyrinthũ. dicit.

Vt qui tecta noui formam celantia monstri
Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
Vt quorum Aeacides misit uiolentus in altos
Achilles in rogum Patrocli 12. Troianos iniecit. Corpora cum senis altera sena rogos.
Vt quos obscuris uictos ambagibus oris,
Legimus infandæ Sphinga dedisse neci.
Vt qui Bistoniæ templo cecidere Mineruæ,
Propter quod facies nunc quoque uersa Deæ est.
Vt qui Threïcij quondam præsepia regis
Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.
Therodamas sanguine humano leones alebat. Therodamanteos ut qui sensere leones,
Quiq; Thoanteæ Taurica sacra Deæ.
Vt quos Scylla uorax, Scyllæq; aduersa Charybdis
Dulichiæ pauidos eripuere rati.
Vt quos demisit uastam Polyphemus in aluum:
Vt Lestrigonias qui subiere manus.
Vt quos dux Pœnus mersit putealibus undis,
Et iacto canas puluere fecit aquas,
Et uelut Icaridos famulæ periere prociq;,
Inq; caput domini qui dabat arma procis.
Vt iacet Aonio luctator ab hospite fusus,
Qui (mirum) uictor cum cecidisset, erat,
Et quos Anthei fortes pressere lacerti,
Quosq; feræ morti Lemnia turba dedit.
Vt qui post longum sacri monstrator iniqui
Elicuit pluuias uictima cæsus aquas.
Pygmalion. Frater ut Anthei quo sanguine debuit aras
Tinxit, & exemplis occidit ipse suis.
Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis
Diomedes. Impius humano uiscere pauit equos.
Vt duo diuersi sub eodem uindice cæsi
Eurius Dißimani gener. Temporibus, Nessus, Dißimaniq; gener.
Vt pronepos Neptune tuus, quem reddere uitam

Ipse

Ipse Coronides uidit ab urbe sua. Hippolytus.
Vt Scynis, & Scyron, & cum Polyphemone natus, Procustes.
Quiq; homo parte sui, parte iuuencus erat.
Quiq; trabes pressas ab humo mittebat in auras,
Aequoris aspectes huius, & huius aquas.
Quæq; Ceres uidit læto pereuntia uultu
Corpora Thesæa Cercionea manu.
Hæc tibi quæ precibus iustis mea deuouet ira,
Euenient, aut his non leuiora malis.
Qualis Achemenides Sicula desertus in ora,
Troïca quum uidit uela uenire, fuit.
Et qualis necnon fortuna binominis Iri,
Quiq; tenent pontem, qui tibi maior erit.
Filius ut Cereris frustra tibi semper ametur,
Destituatq; tuas sæpe petitus opes.
Vtq; per alternos unda labente recursus,
Subtrahitur presso mollis arena pede:
Sic tua nescio quæ semper fortuna liquescat,
Lapsaq; per medias effluat usque manus.
Vtq; pater solitæ uarias mutare figuras,
Plenus inextincta conficiare fame.
Nec dapis humanæ tibi erunt fastidia, quaq;
Parte potes, Tydeus temporis huius eris.
Atque aliquid facias à uespere solis in ortus,
Cur externati rursus agantur equi.
Fœda Lycaoniæ repetes conuiuia mensæ,
Tentabisq; iterum fallere fraude Iouem.
Teq; aliquis posito * tentet uim numinis, opto, *ali. tenedt.
Tantalides tu sis, tu * Tereiq; puer. * ali. Tereos atq;.
Et tua sic latos spargantur membra per agros, Pelopen & Itin dicit.
Tanquam quæ patrias detinuere uias.
Aere Perillæo ueros imitere iuuencos,
Ad formam tauri conueniente sono.

Vtq; ferox Phalaris, lingua prius ense resecta,
More bouis Paphio clausus in ære gemas.
Pelias. Dumq; redire uoles æui melioris in annos,
Vt uetus Admeti decipiare socer.
Curtius Romanus. Atque eques in medij mergare uoragine cœni,
Dummodo sint facti nomina nulla tui.
Cadmus Sidonius. Atque utinam pereas, ueluti de dentibus orti
Sidonia iactis Graia per arua manu.
Et quæ Battiades fecit, fraterq; Medusæ,
Eueniant capiti uota sinistra tuo.
Et quibus exiguo est uolucris deuota libello,
Corpora proiecta quæ sua purgat aqua.
Vulnera totq; feras, quot dicitur ille tulisse,
Cuius ab inferijs cultor abesse solet.
Attonitusq; seces, ut quos Cybeleïa mater
Incitat ad Phrygios uilia membra modos.
Deq; uiro fias, nec fœmina, nec uir ut Atys,
Et quatias molli tympana rauca manu.
Inq; pecus magnæ subitò uertare parentis,
Victor ut est sceleri, uictaq; uersa pede.
Solaq; Limone pœnam ne senserit illam,
Et tua dente fero uiscera carpat equus.
Aut ut Cassandræ dominus, non mitior illo,
Saucius ingesta contumuleris humo.
Perseus nepos Abantis. Aut ut Abantiades, aut ut Lirnesius Heros,
Cæsus in æquoreas præcipiteris aquas.
Victima uel Phœbo sacras macteris ad aras,
Quam tulit à sæuo Theudotus hoste necem.
Aut te deuoueat certis Abdera diebus,
Saxaq; deuotum grandine plura petant.
Aut Iouis infesti telo feriare trisulco,
* aliàs, Hippomoo. Vt satus * Hippomene, Dosithoësq; pater.
Vt soror Autonoës, ut cui matertera Maia est,

Et temere optatos qui male rexit equos.
Vt ferus Aeolides, ut sanguine natus eodem,
Quo genita est liquidis quæ caret Arctos aquis.
Vt Macedon icta est rapidis cum coniuge flammis,
Sic precor æthereí uindicis igne cadas.
Prædaq; sis illis, quibus est Latonia Delos,
Ante diem rapto non adeunda Thraso.
Quiq; uerecundæ speculantem membra Dianæ,
Quiq; Crotopiadem diripuere Linum.
Néue uenenato leuius feriaris ab angue,
Quàm senis Oeagri Calliopesq; nurus.
Quàm puer Hypsiphyles, quàm qui caua primus acuta
Cuspide suspecti robora fixit equi.
Néue gradus adeas Elpenore cautius altos,
Vimq; feras uini quo tulit ille modo.
Tamq; cadas domitus quàm quisquis ad arma uocantem
Iuuit inhumanum Thiodamanta Dryops.
Quàm ferus ipse suo periit mactatus in antro
Proditus inclusæ Cacus ab ore bouis.
Quàm qui dona tulit * Nessco tincta ueneno, * Lerneo.
Euboicasq; suo sanguine tinxit aquas.
Vel de præcipiti uenias in tartara saxo,
Vt qui Socraticum de nece legit opus.
Vt qui Theseæ fallacia uela carinæ
Vidit, in Iliaca missus ab arce puer.
Vt teneri nutrix eadem matertera Bacchi,
Vt cui caussa necis serra reperta fuit.
Lydia se scopulis ut uirgo misit ab altis,
Dixerat inuito quæ mala uerba Deo.
Fœta tibi occurrat patrio popularis in aruo, Paphagius Ambraciæ rex.
Sitq; Paphageæ caussa leæna necis.
Quiq; Lycurgiden lacerauit * ab arbore natum, * &
Idmonaq; audacem te quoque rumpat aper.

Isq; uel exanimis faciat tibi uulnus, ut illi,
Ora super sæui quem cecidere suis.
Atque idem simili pinus quem morte peremit
Phrygia uenator, sisq; Berentiades.
Si tua contigerit Minoas puppis ad undas,
Te Corcyræum Cressia turba petat.
Lapsuramq; domum subeas, ut sanguis Alebæ,
Stella Lycoridæ cui fuit æqua uiro.
Vtq; uel Euenus torrenti flumine mersus
Nomina des rapidæ uel Tyberinus aquæ.
Hyrtacidæq; modo defixa cadauera trunco
Digna feras, hominis sit caput esca tuum.
Eurialus filius Hyrtaci. Quodq; ferunt Brotheum fecisse cupidine mortis,
Des tua succensæ membra cremanda pyræ.
Inclususq; necem cauea patiaris, ut ille
Non profecturæ conditor historiæ.
Vtq; repertori nocuit pugnacis Iambi,
Sic sit in exitium lingua proterua tuum.
Archilochus Vtue parum stabili qui carmine læsit Athenas
Aristophan. Inuisus pereas deficiente cibo.
Alter Aristophanes. Vtq; Lyræ uates fertur perijsse seueræ,
Caussa sit excidij dextera læsa tui.
Vtq; Agamemnonio uulnus dedit anguis Oresti,
Tu quoque de morsu uirus habente cadas.
Et tibi coniugij nox prima nouissima uitæ,
Eupolis hoc perijt, & noua nupta modo.
Vtq; cothurnatum perijsse Licophrona narrant,
Hæreat in fibris fixa sagitta tuis.
Aut lacer in sylua manibus spargare tuorum,
Sparsus ut est Thebis angue creatus auo.
Perq; feros montes tauro rapiente traharis,
Vt tracta est coniux imperiosa Lyci.
Philomela. Quodq; suæ passa est pellex inuisa sorori,

Exci-

Excidat ante pedes lingua resecta tuos.
Cognitor ut tardæ Blæsus cognomine Myrrhæ,
Orbis in innumeris inueniare locis.
Inq; tuis opifex, uati quod fecit Achæo, Achæus.
Noxia luminibus spicula condat apis.
Fixus, & in duris carparis uiscera saxis,
Vt cui Pyrrha sui filia fratris erat.
Et puer Harpagidæ referas exempla Thyestæ,
Inq; tui cæsus uiscera patris eas.
Trunca geras sæuo mutilatis partibus ense,
Qualia Myce rni membra fuisse ferunt.
Vtue Syracusio præstricta fauce poëtæ, Theocritus.
Sic animæ laqueo sit uia clausa tuæ.
Nudáue direpta pateant tua uiscera pelle, Marsias.
Vt Phrygij, cuius nomina flumen habet.
Saxificæ uideas infelix ora Medusæ,
Cephenum multos quæ dedit una neci.
Potniadum morsus subeas (ut Glaucus) equarum,
Inq; maris salias Glaucus (ut alter) aquas.
Vtq; duobus idem dictis mihi nomen habenti
Præfocent animæ Gnosia mella uiam,
Solicitoq; bibas, ueluti doctißimus olim Socrates.
Imperturbato quod bibit ore reus.
Nec tibi, si quid amas, felicius Hæmone cedat,
Vtq; sua Macareus, sic potiare tua.
Vt uideas, quod iam, cum flammæ cuncta tenerent,
Hectoreus patria uidit ab urbe puer.
Sanguine probra luas, ut auo genitore creatus,
Per facinus soror est cui sua facta parens.
Oßibus inq; tuis teli genus hæreat illud,
Traditur Icarij quo cecidisse gener.
Vtq; loquax in equo est elisus guttura acerno,
Sic tibi claudatur pollice uocis iter.

Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta,
Iactaq; pro solitis frugibus, ossa sonent.
* Vtq; patrē Psamatis. * Salmacis utq; patrem condat te Phœbus in ima
Tartara, quod natæ fecerat ipse suæ.
Inq; tuos ea pestis eat, quam dextra Chorœbi
Vicit, opem miseris, Argolicisq; tulit.
Hippolytus. Vtq; nepos Aethræ Veneris moribundus ob iram
Exul ab attonitis excutiaris equis.
Polydorum dicit. Propter opes nimias ut perdidit hospes alumnum,
Perdat ob exiguas te tuus hospes opes.
Vtq; ferunt fratres sex cum Damasicthone cæsos,
Intereat totum sic genus omne tuum.
Addidit ut fidicen miseris sua funera natis,
Sic tibi sint uitæ tædia iusta tuæ.
Vtq; soror Pelopis saxo dureris oborto,
Et læsus lingua Battus ab ipse sua.
Aëra si misso uacuum iaculabere disco,
Quo puer Oebalides ictus ab orbe cadas.
Si qua per alternos pulsabitur unda lacertos,
Omnis Abydena sit tibi peior aqua.
Comicus ut liquidis perijt dum nabat in undis,
Et tua sic Stygius strangulet ora liquor.
Aut ubi uentosum superabis naufragus æquor,
Euripides. Contacta pereas, ut Palinurus humo.
Vtq; cothurnatum Vatem tutela Dianæ,
Dilaniet uigilum te quoque turba canum.
Aut ut Trinacrij salias super ora Gigantis,
Plurima qua flammas Sicanis Aetna uomit.
Diripiantq; tuos insanis unguibus artus
Strymoniæ matres, Orpheon esse ratæ.
Natus ut Alteæ flammis absentibus arsit,
Meleager. Sic tuus ardescat stipitis igne rogus.
Creusa. Vt noua Phasiaca compressa est nupta corona,

Vtq;

Vtq; pater nuptæ cumq; parente domus.
Vt cruor Herculeos abijt diffusus in artus,
Corpora pestiferum sic tua uirus edat.
Qua sua Pentheiden proles est ulta Lycurgum,
Hæc maneat teli te quoque plaga noui.
Vtq; Milo robur deducere fissile tentes,
Nec possis captas inde referre manus.
Muneribusq; tuis lædaris ut Icarus, in quem
Intulit armatas ebria turba manus.
Quodq; dolore necis patriæ pia filia fecit,
Vincula per laquei fac quoque guttur eat.
Obstrictusq; famem patiaris limine tecti,
Vt legem pœnæ cui dedit ipsa parens.
Illius exemplo uioles simulachra Mineruæ,
Aulidis à portu qui leue uertit iter.
Naupliadæq; modo ficto pro crimine pœnas — Palamedes Nauplij filius
Morte luas, nec te non meruisse iuuet.
Ethalon ut uita spoliauit Isidius hospes,
Quem memor à sacris nunc quoque pellit Io.
Vtq; Melantheum tenebris à cæde latentem
Prodidit officio luminis ipsa parens:
Sic tua coniectis fodiantur corpora telis,
Sic precor auxilijs impediare tuis.
Qualis * equis pactis, quos fortis agebat Achilles, — *equos pacte
Acta Phrygi timido est, nox tibi talis eat.
Nec tu quàm Rhesus somno meliore fruaris, — Dolon.
Quàm comites Rhesi tu necis, ante diem.
Quàm quos cum rutulo morti Rhamnete dederunt
Impiger Hyrtacides, Hyrtacidaq; comes.
* Cliniadæq; modo circundatus ignibus atris — * Clytiadæq;
Membra feras Stygiæ semicremata neci.
Vtq; Remo muros auso transire recentes,
Noxia sint capiti rustica tela tuo.

Denique Sarmaticas inter Geticasq; sagittas
His precor ut uiuas, & moriare locis.
Hæc tibi tantisper subito sunt missa libello,
Immemores ne nos esse querare tui.
Pauca quidem (fateor) sed Dij dent plura rogatis,
Multiplicentq; suo uota fauore mea.
Postmodo plura leges, & nomen habentia uerum,
Et pede quo debent acria bella geri.

Iambicū pedē significat.

Tincta Lycam.) Archilochus Lycamben ob filiam Neobolem sibi denegatam ad laqueum compulit.

Quasq; torto.) Furias intelligit Acherontis & noctis filias.

Iaculis dum Thraces.) Thraces populi ferocissimi inter partes Scythiæ iuxta Macedoniam habentes Istrum à septentrione, Pontum ab oriente, & mare Aegeum à meridie.

Iugeribusq; nouem.) Tytius magnus Iouis filius renascenti iecore uulturem pascit.

Nascuntur in Hybla.) Hybla mons & regio Siciliæ, florum copia insignis.

Terra Cilissa crocos.) Crocus magna ubertate in Cilicia nascitur.

Grauis Allia nomen.) Allia fluuius non longe à Roma oriens, apud quem Romanus exercitus à Gallis Senonibus deletus est: hinc Alliensis dies.

Hæc est in fastis.) Fasti libri quibus anni descriptio continetur.

Cinyphiā fœdo.) Cyniphis fluuius in Libya hircis (abundans.

Infantia lacte cani.) Chrysippus disputabat mores infantis formari à lacte nutricis, & ob hoc censebat nutricem doctā esse dandam infanti futuro oratori.

Sub ora faces.) Faces uirides infelices credebantur propter fumum.

Qui bibit ubera ceruę.) Telephus à cerua nutritus ab Achille inermi est uulneratus, Bellerophon filius Glauci cum Pegaso equo in cœlum uellet euolare, decidit, qui multos labores prius tolerauerat ob Scenobeam Preti uxorem ab eo spretam.

Id quod Amyntorides.) Phœnix Amyntoris filius. Oedipus Laij & Iocastes filius Antigonem filiam habuit.

Vt duo Phyneidæ.) Phineus Argonautas monuit ut columbam à Pallade datam ſequerentur.

Idem lumen.) Telemus uates Polyphemo prædixit aliquando futurum ut ab Vlyſſe cęcaretur.

Thamiræ.) Thamiris à Muſis cæcatus.

Demodocíq; caput.) Demodocus cæcus ab Homero cantor inducitur.

Lacenę quem fracta.) Ino Vlyſſis naufragium miſerta uelum dedit quo tutius enatauit.

Aut uelut Euryali.) Euryalus aduena Theſſalum præcipitauit.

Minoïa fata.) Minos in thermis Cocali regis Siciliæ extinctus eſt dum Dædalum inſequeretur.

Aut ut Amantiaden.) Satillus Amãtij filius à Celino puero occiſus.

Ioue natus erat.) Alexander qui Iouis Hammonis filius haberi uoluit ab Iola pincerna ueneno interemptus.

Suſpenſus Achæi.) Achæus Lidiæ rex auaricia necatus in Pactoli aquis pependit.

Ambracias quæ.) Ambracia, urbs in Epiro.

Cantaridũ ſuccos.) Cantarides uermes terreſtres de quibus uide Plin. in 11. & 27.

Vtq; Iouis Libyci.) Cambyſes rex Perſarum ad tẽplum Iouis miſit exercitum, qui arena obrutus eſt.

Darei fraude.) Dareus Perſarum rex ciues in congeriem cinerum obruebat.

Sicyone profecto.) Neocles à Sicyone urbe Achaiæ ob crudelitatem pulſus.

Vtq; Milo.) Milo Piſanus à ſuis proiectus in Alpheum fluuium.

Quæq; in Adimantum.) Adimantus deorum contemptor.

Lenæus ab oris.) Dionyſius Lenæus pulſus à Mithridate aufugit in Achileos Dromon, locum quem curſum Achileos uocant, ubi à ſuis derelictus perijt.

Hippomeneia pœnæ.) Hippomeneia in adulterio

deprehẽsa ab eq̃s absorpta, & eius adulter laceratus.

Vnum qui.) Marsias ab Apolline excoriatus.

Vtq; Dryantia.) Lycurgus Dryantis filius, uolens putare uites incidit crura.

Thysameniq; patri.) Orestes Thysamenum filiũ habuit.

Locris in.) Hypermestra ut se adulterij hostem ostenderet Locrin occidit.

Pelopeia Thiesti.) Pelopeia cum patre Thieste in scio cõcubuit, ut Myrrha cum Cynara, & Nyct. cum Necteo.

Quàm tua.) Polydice Pterelam patrem prodidit sicut Scylla Nisum.

Cæde procorum.) Hippodamię procos occidi.

Infamemq; locum.) Tullia Tarquinium Priscum patrem occidit, quo scelere uicus dictus est sceleratus.

Sphinga dedissem.) Sphingis monstri ænigma Leniaci Sparte deprehensi ex lege occidebantur.

Therodamanteos.) Therodamas sanguine humano leones alebat.

Vt quos.) Carthaginenses duce Amilchare Acharanorum senatum per inducias fidentem puteis immerserunt, atq; saxis obruerunt ut ait Appia.

Vt qui.) Thrasillus Busiridem docuit nece humana pluuias impetrari posse à Ioue, sed prius occisus est.

Dissimaniq; gener.) Eurius Dissimani gener.

Scyron, & cum.) Scyron in Isthmo habitans.

Qualis Achemenid.) Achemenides ab Vlysse derelictus opem Aeneæ in Siciliam uenientis implorauit.

Binominis Iri.) Irus olim Arneus est uocatus.

Quiq; tenent.) Mendici ad pontes permanebãt.

Vtq; pater.) Erisicthõ fame compulsus filiam Driopeida sub uarijs figuris uendidit.

Tydeus temp.) Tydeus Menalippi caput corrosit.

Aere Perillæo.) Perillus Atheniensis.

Vtq; ferox Phalaris.) Phalaris Agrigentinus.

Vota finistra.) Callimachus Cyreneus direptus in Apollonium imprecatus est.

Cybeleia

Cybeleia mater.) Cybeles concubitum fugiens genitalia sibi amputauit.

Inq; pecus.) Atlanta & Hippomene in leones uersi sunt, quorum filia Limone in adulterio deprehensa à patre equis laceranda traditur.

Cassandrę dominus.) Cassandrus Macedonius in suos nimis sæuiens uiuus defoditur.

Lirnesius Heros.) Telepus Lyrnesio prę fuit ab Arsacide occisus.

Abdera diebus.) Abdera urbs Thraciæ, ubi post diras imprecationes solebant homines lapidibus obruere.

Vt ferus.) Salmoneum Aeoli filium Iupiter fulminauit, ut Hismenum Licaonis natum.

Latonia Delos.) Religiosum erat in Delo canes alere, à quibus puer Thrasus est discerptus.

Diripuere Linum.) Linus Crotopi nepos.

Quàm senis Oeagri.) Eurydice uxor Orphei filij Oeagri & Calliopes serpentis morsu interijt.

Elpenore cautius.) Elpenor Vlyssis socius apud Circe madidus scalarum casu occubuit.

Vt qui.) Theobrotus lecto Platonis opere de immortalitate animæ se in mare præcipitauit.

Vt cui caussa.) Dædalus Perdicem nepotem eo q̊d serram inuenisset inuidiose præcipitauit.

Lydia se scopul.) Mars Ilicem Lydij filiā amauit.

Contigerit Minoas.) Cretenses in ultionem Minois Corcyreos siue Sicilienses occidebant.

Quodq; ferūt.) Brotheus qui & Erichthonius Mineruæ, & Vulcani filius.

Non profect.) Cherilus gestorum Alexandri malus scriptor.

Et noua nupta.) Medilla Eupolis uxor.

Lycophrona narrant.) Lycophrō poëta Gręcus.

Aut lacer in sylua.) Pentheus ab Agaue matre discerptus.

Vt tracta.) Dyrcem Lyci uxorem agresti tauro ligatam filij Antiopes laniauerunt.

Cognomine Myrrhæ.) Myrrha patrem fugiēs in arborem uersa est.

Et puer,

Et puer.) Astyages Medorum rex Harpagi filiū pro epulis patri apposuit, quod prius Thyestę cōtigerat.

Infelix ora.) Perseus ostenso Medusæ capite Cephenum populos in saxa uertit.

Vt Glaucus.) Primus Glaucus ex Potnia ciuitate

Glaucus ut alter.) Secundus deus marinus.

Gnosia mella.) Tertius Cretensis uenenato melle extinctus

Hæmone cedat.) Hęmo cum filiam Rhodopen turpiter amaret, uterque in montē sui nominis obduruit.

Sanguine probra.) Myrrha ex patris Cynarę concubitu Adonem peperit.

Ossibus.) Vlyssem dicit à Telegono filio interemptum.

Salmacis utque.) Apollo Orchanū Salmacis patrē occidit, eo quòd Leucotheam filiam ab eo amatā defodisset.

Cum Damasicthone.) Damasicthon Amphionis musici & Niobes filius ab Apolline cum septem fratribus & sororibus interfectus.

Quo puer.) Hyacinthus Oebali filius à Phœbo dilectus & per imprudētiam ab eodem in ludo occisus.

Palinurus humo.) Palinurus Aeneæ nauis magister cum triduo enatasset à Veliensibus in littore occisus est.

Aut ut Trinacrij.) Empedocles Agrigētinus cupiens immortalitate potiri in Aetnam se præcipitauit.

Proles est). Butes Lycurgi filius, & Penthei nepos Bacchi sacerdotes in patris uindictam occidit.

Lædaris ut.) Icarus cum Atticę colonos uini usum edocuisset, illi inusitato liquore ebrij ueneno se potatos existimantes eum necarunt, quare Erigone eius filia laqueo uitam finiuit.

Ethalon ut.) Ethalaus ab Isidis sacerdote hospite est necatus, quare uetitum est ne quis ex ea familia sacerdotium iniret.

Impiger Hyrta.) Nisus Hyrtaci filius & Eurialus in Rutulorum castra Rhamnetem, & multos alios occiderunt.

FINIS.

GVIDO MORILLONVS SVIS DISCIPVLIS CONVICTORIBUSQ; Michaëli de Campogirauldo, Adriano de Corsy, Petro de Bonsanual, & Ioanni eius germano magnae expectationis iuuenibus

SALVTEM.

PLATO ille, quem philosophorum principem non immerito personat Academia, in secundo de Repub monet dandam omnino esse operam, ut hae fabulae quas primas audient adulescentes optimè institutae sint ad uirtutem. Nam quae in ea aetate accipiuntur, altius inhaerere, difficiliusq; eradicari consueuerunt. Huius itaq; sanctissimae praeceptionis non immemor, luculentissimum illud Nasonis in Ibin opusculum uobis potissimum delegi, quòd sanè non parum uobis profuturum existimabam, si quàm elimatissime tersum breui quodam & aperto commentariolo elucidatum in manus uestras deueniret. Quandoquidem argutissimae illae in aduersarium imprecatiões nihil aliud portendere uidentur, quàm ut nos sub innumeris infortunijs positos commonefacerent. Affert enim omnes ingeniosus poëta, quos nouit infelices, ut unusquisq; eorum exemplo cautior effectus in melius uitam suam instituat, & se ijsdẽ subiacere miserijs cognoscat. Quoniam ut ipse alibi ait, Omnia sunt homini tenui pendentia filo, Et subito casu quae ualuere ruunt. Perquirite autem mortalium status: excutite totum uestrae aetatis (licet breue) tempus. Nullũ profecto, ut opinor, non in equuleo pẽdentem inuenietis,

nec

nec diem sine dolore præteriisse. Eia igitur expectatissimi iuuenes totis incumbite neruis, ut tandem ad uirtutis apicem, tanquam ad tutissimam arcem, euehi possitis: nec diuitijs, neq; floridæ ætati confidite. Volubilia enim sunt bona mortalium, rotundaq; nummi præcipue forma, ut perpetuo rotetur motu. Nullum tempus stat, cuncta prætereunt, cumq; transierint non redeunt. Virtute solum, & bonarum artium studijs frenari possunt. Non quin fugiant, sed ne pereant. Nihil autem est dulcius bene impensi temporis memoria. Contrà uero his molestius nihil, quã (ut Persio succinam) dum lapidosa chiragra Fregerit articulos ueteris ramalia fagi: Tunc crassos transisse dies lucemq; palustrem, Et sibi iam seri uitam ingemuere relictã. Valete, & (ne uos aliquando pœniteat) literis operam date.

FINIS.

[illegible] gadato [illegible]
wiem [illegible]
[illegible] barzo [illegible]
ktochce poznac [illegible]
[illegible]
tegdy kto che
[illegible]
[illegible]
sprosnosc gniew

[illegible]

Concorditer hoc anno
narrant ut contra
[illegible] ponere
vant cognoscere
[illegible] quis vult
[illegible] iuxta [illegible]
intelligent [illegible]
[illegible]

Editiget li

videbit

negligentem

... tibi ...

... casibus esse ...

... supplices ...

... manu ...

[illegible]

...rsitati et grandam fallax sec
...relinquis [illegible]

...argq̃ hi latitat corpore clauis

Non est confessi causa [illegible]

[illegible]

